

Budapest,
2001. november 22.,
csütörtök

132. szám I. kötet

Ára: 644,- Ft

TARTALOMJEGYZÉK

2001: LXXVIII. tv.	A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény, a Bérgarancia Alapról szóló 1994. évi LXVI. törvény, a csőd eljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolásról szóló 1991. évi IL. törvény, valamint a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény módosításáról	9194
2001: LXXIX. tv.	A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény módosításáról	9197
2001: LXXX. tv.	A jogellenesen kivitt kulturális javak visszaszolgáltatásáról	9216
225/2001. (XI. 22.) Korm. r.	A lakáscélú állami támogatásokról szóló 12/2001. (I. 31.) Korm. rendelet módosításáról	9221
226/2001. (XI. 22.) Korm. r.	A szociális ágazatban foglalkoztatottak megemelt munkahelyi pótlékának igényléséről és 2001. évre történő kifizetéséről	9221
43/2001. (XI. 22.) OM r.	A kerettantervek kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 28/2000. (IX. 21.) OM rendelet módosításáról*	9223
47/2001. (XI. 22.) AB h.	Az Alkotmánybíróság határozata	9223
48/2001. (XI. 22.) AB h.	Az Alkotmánybíróság határozata	9234
49/2001. (XI. 22.) AB h.	Az Alkotmánybíróság határozata	9244
1122/2001. (XI. 22.) Korm. h.	Az Elektronikus Kormányzati Gerinchálózat kialakításáról	9248
1123/2001. (XI. 22.) Korm. h.	A köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény hatálya alá tartozó szervek jegyzékéről szóló 1034/1992. (VII. 1.) Korm. határozat módosításáról	9249
1124/2001. (XI. 22.) Korm. h.	Az Európai Bizottság Magyarországról szóló Éves Jelentéséről, valamint Stratégiai Dokumentumáról és a további feladatokról	9249
	A BM Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatal közleménye	9250

* A rendelet mellékletét (román kisebbségi oktatás kerettanterve) a Magyar Közlöny 2001. évi 132. számának II. kötete tartalmazza, melyet az előfizetők kérésre megkapnak (telefon: 266-9290/237 és 238 mellék; fax: 338-4746; postacím: 1394 Budapest 62, Pf. 357).

II. rész JOGSZABÁLYOK

Törvények

2001. évi LXXVIII. törvény

a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény, a Bérgarancia Alapról szóló 1994. évi LXVI. törvény, a csőd eljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolásról szóló 1991. évi II. törvény, valamint a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény módosításáról*

I.

A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény módosítása

1. § A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (a továbbiakban: Flt.) 7. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Nincs szükség engedélyre a külön jogszabály szerint menekültként vagy menedésként elismert, továbbá a bevándorlási vagy letelepedési engedéllyel rendelkező külföldi magyarországi munkavégzéséhez.”

2. § (1) Az Flt. 39/A. § (2) bekezdése *b*) pontjának 3. alpontja helyébe a következő rendelkezés lép:

*[(2) A MAT a Munkaerőpiaci Alap tekintetében]
[b] dönt]*

„3. a gazdaságfejlesztést, területfejlesztést szolgáló központi programokhoz való csatlakozásról, továbbá kiemelten a rehabilitációs foglalkoztatást és az esélyegyenlőséget segítő programok, valamint a munkaerőpiaci intézményfejlesztési programok Munkaerőpiaci Alapból történő hazai finanszírozásáról”

(2) Az Flt. 39/A. §-a (2) bekezdésének *b*) pontja a következő 4. alponttal egészül ki, ezzel egyidejűleg a 4. alpont számozása 5. alpontra változik:

*[(2) A MAT a Munkaerőpiaci Alap tekintetében]
[b] dönt]*

„4. a projekteknek a Nemzeti Segélykoordinátorhoz történő benyújtását megelőzően a PHARE, majd az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával megvalósuló munkaerőpiaci programok Munkaerőpiaci Alapból történő hazai finanszírozásáról”

(3) Az Flt. 39/A. § (3) bekezdése *a*) pontjának 2. alpontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[(3) A MAT]

[a) a foglalkoztatási alaprész tekintetében dönt]

„2. központi foglalkoztatási, képzési, a megváltozott munkaképességű munkanélküliek és a fogyatékos személyek képzését, az esélyegyenlőséget elősegítő képzési, valamint a munkaerőpiaci integrációs programok indításáról, valamint a programokhoz kapcsolódó költségekről”

3. § (1) Az Flt. 43. §-a (2) bekezdésének *f*) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[(2) A Munkaerőpiaci Alap foglalkoztatási alaprészének központi kerete felhasználható:]

„*f*) a PHARE majd az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával megvalósuló programok hazai finanszírozására,”

(2) Az Flt. 43. §-ának (3) bekezdése a következő *d*) ponttal egészül ki:

[(3) A Munkaerőpiaci Alap rehabilitációs alaprészének központi kerete felhasználható:]

„*d*) a PHARE és az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával megvalósuló programok hazai finanszírozására.”

4. § (1) Az Flt. 56/A. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„56/A. § (1) Rendbíróságot köteles fizetni

a) az a munkaadó, munkavállaló, egyéb szerv, illetőleg személy, aki e törvényben, valamint a felhatalmazása alapján hozott jogszabályban, a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény 94/A. §-ában és 193/D. §-ának (1) bekezdésében, továbbá államigazgatási határozatban meghatározott bejelentési [kivéve a 8. § (5) bekezdés *b*) pontjában, valamint a 36. § (1) bekezdésében foglalt kötelezettséget], nyilvántartási, adatszolgáltatási kötelezettségének nem, vagy nem az előírt módon tesz eleget, valótlan adatot szolgáltat, vagy az 50. § (1) bekezdés *i*) pontjában meghatározott ellenőrzést akadályozza;

b) az a felszámoló, aki a Bérgarancia Alapról szóló 1994. évi LXVI. törvény 2. §-ának (1) bekezdésében meghatározott kötelezettségének nem tesz eleget.”

(2) Az Flt. 56/A. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A rendbírás összeg 1000 forinttól 100 000 forintig terjedhet. Az (1) bekezdés *b*) pontjában meghatározott esetben a rendbírásot munkavállalónként kell kiszabni.”

5. § (1) Az Flt. 54. §-át megelőzően az „Eljárási szabályok és záró rendelkezések” című „Eljárási szabályok” címre változik, és az Flt. az 58. §-át megelőzően „Fogalom meghatározások és záró rendelkezések” címmel egészül ki.

(2) Az Flt. 58. §-a (5) bekezdésének *a*) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[(5) E törvény alkalmazásában]

„*a*) munkaviszonyon: a magyar jog hatálya alá tartozó munkaviszonyt, közszolgálati jogviszonyt, közalkalmazotti

* A törvényt az Országgyűlés a 2001. november 6-i ülésnapján fogadta el.

jogviszonyt, bírósági és igazságügyi, valamint az ügyészégi szolgálati viszonyt, a biztosított bedolgozói — és 1994. június 1-jét megelőzően létesített — ezzel egy tekintet alá eső bedolgozói jogviszonyt, a hivatásos nevelő szülői jogviszonyt, a szövetkezeti tag munkaviszony jellegű munkavégzésre irányuló jogviszonyát, a fegyveres erők és rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyát”

[kell érteni.]

(3) Az Flt. 58. §-a a következő új (8) bekezdéssel egészül ki:

„(8) Felhatalmazást kap a gazdasági miniszter, hogy a munkanélküli járadék folyósításának, valamint e § (5) bekezdése d) pontjának 5. alpontjában és (6) bekezdésének d) pontjában meghatározott együttműködési kötelezettség teljesítésének részletes szabályait rendeletben határozzameg.”

6. § Az Flt. a következő 59. §-sal egészül ki:

„59. § (1) E törvény rendelkezéseit az Európai Gazdasági Térség tagállamai tekintetében az Európai Közösségekben migráns munkavállalókról, önálló vállalkozókról, diákokról, nyugdíjasokról és magukat önerőből eltartókról, valamint családtagjaikról szóló közösségi jogszabályok szerint kell alkalmazni.

(2) E törvénynek a munkanélküli járadék összegének kiszámítására vonatkozó, valamint a munkanélküli járadékra való jogosultsági időt meghatározó rendelkezéseit az Európai Gazdasági Térség tagállamai tekintetében az Európai Közösségek migráns munkavállalóinak, önálló vállalkozóinak, valamint ezek családtagjainak szociális biztonsága tárgyában elfogadott közösségi rendeletek hatálya alá tartozó személyekre és ellátásokra e közösségi rendeletek szabályai szerint kell alkalmazni.

(3) E törvény alkalmazásában Európai Gazdasági Térségen az Európai Gazdasági Térségről szóló egyezményhez csatlakozott államokat kell érteni.”

II.

A Bérgarancia Alapról szóló 1994. évi LXVI. törvény módosítása

7. § (1) A Bérgarancia Alapról szóló 1994. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Bat.) 1. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép, egyidejűleg a § a következő új (3) bekezdéssel egészül ki:

„(1) A Munkaerőpiaci Alap bérgarancia alapréséből a felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezetnek a munkavállalóval szemben fennálló, kiegyenlíthetetlen bértartozása előlegezhető meg.”

„(3) A pénzügyi támogatás (a továbbiakban: támogatás) a felszámolás kezdő időpontja előtt megszűnt munkaviszonyból származó bértartozások fedezetéül is szolgál.”

8. § A Bat. 2. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Ha a felszámoló a felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezetnél foglalkoztatott munkavállalókkal szemben fennálló bértartozást a felszámolási eljárás kezdő időpontját követően a felszámolási költségek fedezetét jelentő bevételek hiánya miatt a bérfizetési napon nem tudja kielégíteni, haladéktalanul kérelmet nyújt be az illetékes megyei (fővárosi) munkaügyi központhoz visszatérítendő pénzügyi támogatás iránt.”

9. § A Bat. a következő új 9. §-sal egészül ki:

„9. § A támogatás visszafizetése annak folyósításától számított 60. napon, illetve, ha a felszámolási zárómérleg benyújtására a 60. napot megelőzően kerül sor, a felszámolási zárómérleg benyújtásának napját megelőző napon válik esedékessé. E rendelkezés alkalmazása szempontjából a felszámolási mérleg benyújtásának napján a zárómérleg postára adásának, vagy a bírósághoz történő beadásának napját kell érteni.”

10. § A Bat. 15. §-a a következő új (2) bekezdéssel egészül ki:

„(2) Ez a törvény a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai között társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás tárgykörében, a megállapodást kihirdető 1994. évi I. törvény 3. §-ával összhangban az Európai Közösségek Tanácsának a munkáltató fizetésektelensége esetén a munkavállalók védelmére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló 80/987/EGK irányelvvel összeegyeztethető szabályozást tartalmaz.”

III.

A csődeljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolásról szóló 1991. évi II. törvény módosítása

11. § A csődeljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolásról szóló 1991. évi II. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 57. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A felszámolási költségek a következők:

a) az adóst terhelő munkabér és egyéb bérjellegű juttatások — ideértve a munkaviszony megszűnésekor járó végkielégítést is, ha a felszámolás kezdő időpontját megelőzően esedékessé vált munkabért és egyéb bérjellegű juttatásokat a felszámolás kezdő időpontja után fizették ki, az ezeket terhelő adó- és járulékfizetési kötelezettség is (ideértve az egészségügyi hozzájárulást, illetve a magánnyugdíj-pénztári tagdíjat is);

b) a felszámolás kezdő időpontja után az adós gazdasági tevékenységének ésszerű befejezésével, továbbá vagyonának megóvásával, megőrzésével kapcsolatos költségek,

ideértve a környezeti károsodások és terhek rendezésének költségeit, valamint az adósnak azokat a hiteltartozásait, adó- és járulékfizetési (ideértve az egészségügyi hozzájárulást, illetve a magánnyugdíj-pénztári tagdíjat is), kártérítési kötelezettségeit, amelyek a felszámolási eljárás kezdő időpontja utáni gazdasági tevékenységből keletkeztek, kivéve a nyereségből fizetendő adókat;

c) a vagyon értékesítésével és a követelések érvényesítésével kapcsolatos igazolt költségek;

d) az adóst terhelő, a Munkaerőpiaci Alap bérgarancia alaprészből kapott támogatás;

e) a felszámolással kapcsolatos bírósági eljárás során felmerült, a gazdálkodó szervezetet terhelő költségek;

f) az adós iratanyagának rendezésével, elhelyezésével és őrzésével kapcsolatos költségek;

g) a felszámoló díja [60. § (4) bek.], mely tartalmazza a felszámoló által igénybe vett teljesítési segéd közreműködésével összefüggésben felmerült kiadásokat.”

IV.

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény módosítása

12. § A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvt.) 2. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek megvalósítása — a munkavállalók ez irányú felelősségével összhangban — a munkáltató kötelessége. E kötelesség teljesítésével összefüggésben keletkező költségeket és egyéb terheket nem lehet a munkavállalóra hárítani.”

13. § Az Mvt. 23. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A szociális és családügyi miniszter az egészségügyi miniszterrel egyetértésben meghatározza a munkaeszközökre, továbbá az egészségügyi miniszterrel együttesen a munkahelyekre vonatkozó munkavédelmi követelmények minimális szintjét, ideértve az ideiglenes vagy változó helyszíni építkezésekre vonatkozó munkavédelmi szabályokat is.”

14. § Az Mvt. 51. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Ahol veszély fenyeget, egyedül munkát végezni nem szabad, és ilyen helyre csak erre is kiterjedő oktatásban (55. §) részesült munkavállalók léphetnek be.”

15. § Az Mvt. 54. §-a a következő új (3)—(4) bekezdéssel egészül ki, ezzel egyidejűleg a jelenlegi (3) bekezdés számozása (5) bekezdésre módosul:

„(3) A munkáltató a (2) bekezdésben meghatározott kockázatértékelést és megelőző intézkedéseket első alkalommal legkésőbb a munkáltató tevékenységének megke-

désétől számított egy éven belül, azt követően indokolt esetben köteles elvégezni és azt évenként felülvizsgálni. Indokolt esetnek kell tekinteni különösen a kockázatok (munkakörülmények, az alkalmazott technológia, veszélyes anyag, készítmény, munkaeszköz, munkavégzés) lényeges megváltozását, illetőleg új technológia, veszélyes anyag, munkaeszköz, munkaszervezés bevezetését, alkalmazását. Soron kívül kell elvégezni, illetve felülvizsgálni a kockázatértékelést, ha a kockázatok lényeges megváltozásával munkabaleset, fokozott expozíció, illetve foglalkozási megbetegedés hozható összefüggésbe.

(4) A munkavédelmi hatósági ellenőrzés során a munkáltatónak kell bizonyítania a tevékenység megkezdésének tényét, időpontját.”

16. § Az Mvt. 55. §-ának (1) bekezdése a következő szövegrésszel egészül ki:

„Az oktatást teljes (rendes) munkaidőben kell megtartani, és szükség esetén időszakonként meg kell ismételni.”

17. § Az Mvt. 57. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az (1) bekezdés szerinti szakember foglalkoztatása — ideértve a 8. §-ban előírtak végrehajtását is — szervezett munkavégzés keretében, illetve polgári jogi szerződés alapján külső szolgáltatás útján egyaránt megvalósítható. E foglalkoztatás — függetlenül a formájától — nem mentesíti a munkáltatót az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek megvalósításáért e törvényben meghatározott felelőssége alól.”

18. § Az Mvt. 62. §-a a következő szövegrésszel egészül ki:

„E védelem megilleti a munkabiztonsági szaktevékenységet, illetőleg az 57—58. §-okban előírt feladatokat ellátó munkavállalókat is.”

19. § Az Mvt. 72. §-a (2) bekezdésének b) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[(2) A munkavédelmi képviselő az (1) bekezdésben meghatározott jogának gyakorlása keretében]

„b) részt vehet a munkáltató azon döntései előkészítésében, amelyek hatással lehetnek a munkavállalók egészségére és biztonságára, ideértve a szakemberek előírt foglalkoztatására (8. §, 57—58. §-ok), a munkavédelmi oktatás (55. §) megtervezésére és megszervezésére, az új munkahelyek létesítésére vonatkozó döntéseket is;”

20. § (1) Az Mvt. 82. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A munkavédelmi bírság összege 50 000 Ft-tól 10 000 000 Ft-ig terjedhet.”

(2) Az Mvt. 82. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki, ezzel egyidejűleg a jelenlegi (3) bekezdés számozása (4) bekezdésre változik:

„(3) A felügyeletek a munkavédelmi bírságot telephelyenként szabják ki, amennyiben az azonos időben lefolytatott eljárás során megállapítást nyer, hogy az (1) bekezdésben leírt veszélyeztetést ugyanazon jogszabályi rendelkezést megsértve a munkáltató több telephelyén valósítja meg.”

21. § Az Mvt. 84. §-ának (1) bekezdése a következő a) ponttal egészül ki, ezzel egyidejűleg a jelenlegi a)—k) pont jelölése b)—l) pontra módosul:

[(1) A megyei (fővárosi) munkabiztonsági és munkaügyi felügyelőség felügyelője első fokú hatóságként jogosult]

„a) a munkahelyek tekintetében a munkáltatót határozatban kötelezni, hogy írásban nyújtson tájékoztatást a megjelölt munkabiztonsági követelmények teljesítéséről;”

22. § (1) Az Mvt. 87. §-a a következő 2/A. ponttal egészül ki:

(E törvény alkalmazásában:)

„2/A. *Megelőzés*: a munkáltató által megtett vagy tervezett intézkedések a munkáltatói tevékenység bármely fázisában, amelyeknek célja a munkával összefüggő kockázatok megelőzése vagy csökkentése.”

(2) Az Mvt. 87. §-a a következő 9/A. ponttal egészül ki:

(E törvény alkalmazásában:)

„9/A. *Telephely*: A tevékenység (munkavégzés) gyakorlásának — a munkáltató székhelyétől különböző — helye, ideértve a munkáltató fióktelepét is.”

23. § Az Mvt. 88. §-a a következő új (7) bekezdéssel egészül ki:

„(7) E törvény a Magyar Köztársaság és az Európai Községek és azok tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás tárgykörében, a Megállapodást kihirdető 1994. évi I. törvény 3. §-ával összhangban, a Tanács a munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását szorgalmazó intézkedések bevezetéséről szóló 89/391/EGK irányelvvel, és a munkavállalók szolgáltatások nyújtása esetén történő kiküldetéséről szóló, az Európai Parlament és a Tanács 96/71/EK irányelvvel összeegyeztethető szabályozást tartalmaz.”

Hatályba léptető és záró rendelkezések

24. § (1) A törvény 1—3. §-a, valamint 5. §-a 2002. január 1-jén lép hatályba.

(2) A törvény 6. §-a a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépése napján lép hatályba.

25. § (1) A törvény 4. §-a, valamint 7—11. §-a a kihirdetését követő harmincadik napon lép hatályba, és ezzel

egyidejűleg a Bat. 6. §-a, valamint a Cstv. 58. §-ának (2) bekezdése hatályát veszti.

(2) A 4. §, valamint a 7—11. § rendelkezéseit az (1) bekezdésben meghatározott időpontot követően elrendelt felszámolási eljárásokban kell alkalmazni.

26. § (1) A törvény 12—23. §-a a kihirdetését követő harmadik hónap első napján lép hatályba, ezzel egyidejűleg az Mvt. — a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény, valamint az ezzel összefüggő törvények jogharmonizációs célú módosításáról szóló 2001. évi XVI. törvény 34. §-ának (3) bekezdésével megállapított — 10. §-a, valamint a 2001. évi XVI. törvény 31. §-ának (5) bekezdése hatályát veszti.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott időponttól a munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény a következő 10. §-sal egészül ki:

„10. § E törvény a Magyar Köztársaság és az Európai Községek és azok tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás tárgykörében, a Megállapodást kihirdető 1994. évi I. törvény 3. §-ával összhangban, — a Munka Törvénykönyve, a munkavédelemről szóló törvény és a nemzetközi magánjogról szóló törvényerejű rendelet irányadó rendelkezéseivel együtt — a munkavállalók szolgáltatások nyújtása esetén történő kiküldetéséről szóló, az Európai Parlament és a Tanács 96/71/EK irányelvvel összeegyeztethető szabályozást tartalmaz.”

(3) A 12—23. § rendelkezéseit a hatálybalépést követően megindult államigazgatási ügyekben kell alkalmazni.

(4) E törvény 15. §-ával meghatározott kötelezettségeket az (1) bekezdésben meghatározott időpont előtt megalkult munkáltató első alkalommal 2002. december 31-ig köteles teljesíteni.

Mádl Ferenc s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Áder János s. k.,
az Országgyűlés elnöke

2001. évi LXXIX. törvény

a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény módosításáról*

1. § (1) A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 3. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A törvény hatálya — a (2)—(3) bekezdésben foglalt eltérésekkel — kiterjed a Magyarországon élő

a) magyar állampolgárokra,

* A törvényt az Országgyűlés a 2001. november 6-i ülésnapján fogadta el.

b) állandó tartózkodásra jogosító személyi igazolvánnyal rendelkező bevándoroltakra,

c) a letelepedési engedéllyel rendelkező személyekre,

d) a magyar hatóság által menekültként elismert személyekre.”

(2) Az Szt. 3. §-a a következő új (3) bekezdéssel egészül ki, és egyidejűleg a jelenlegi (3)—(6) bekezdések számozása (4)—(7) bekezdésre módosul:

„(3) A törvény hatálya a 32/B. § (1) bekezdésében meghatározott időskorúak járadéka és a 41. §-ának (1) bekezdésében meghatározott ápolási díj tekintetében kiterjed az Európai Gazdasági Térség állampolgárára és — az e törvényben meghatározott feltételek mellett — a harmadik államból származó hozzátartozójára.”

(3) Az Szt. 3. §-a a következő új (8) bekezdéssel egészül ki:

„(8) E törvényrendekezéseit a (3) bekezdésben meghatározott ellátások vonatkozásában az Európai Gazdasági Térség tagállamai tekintetében az Európai Közösségek migráns munkavállalóinak, önálló vállalkozóinak, valamint ezek családtagjainak szociális biztonsága tárgy körében elfogadott közösségi rendeletek hatálya alá tartozó személyekre és ellátásokra a közösségi rendeletek szabályai szerint kell alkalmazni.”

2. § Az Szt. 4. §-ának (1) bekezdése a következő új n)—o) pontokkal egészül ki:

(E törvény alkalmazásában)

„n) *Európai Gazdasági Térség állampolgára*: az Európai Gazdasági Térségről szóló egyezményhez csatlakozott tagállam azon állampolgára, aki az ellátás igénylésének időpontjában a Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkezik és életvitelszerűen itt tartózkodik;

o) *harmadik állam állampolgára*: az Európai Gazdasági Térségről szóló egyezményhez nem csatlakozott állam állampolgára, aki az ellátás igénylésének időpontjában a Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkezik és életvitelszerűen itt tartózkodik.”

3. § (1) Az Szt. 32/B. §-a a következő új (3) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a jelenlegi (3) bekezdés számozása (4) bekezdésre módosul:

„(3) A települési önkormányzat időskorúak járadékában részesíti az Európai Gazdasági Térség állampolgárát, illetve harmadik állam állampolgárságával rendelkező egyeneságbeli rokonát, házastársát, amennyiben az e törvényben foglalt feltételeknek megfelel.”

(2) Az Szt. 32/B. §-ának — az (1) bekezdéssel átszámozott — (4) bekezdése a következő új c) ponttal egészül ki:

(Nem állapítható meg az időskorúak járadéka, illetve a folyósítást meg kell szüntetni, ha a személy)

„c) lakóhelyét egy másik államnak a területére helyezi át, és ott életvitelszerűen letelepedik.”

4. § (1) Az Szt. 37/A. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Az (1) bekezdés b) pontja alkalmazásában aktív korú nem foglalkoztatott személynek minősül az, aki

a) a munkanélküli járadék, illetőleg a jövedelempótló támogatás folyósítási időtartamát kimerítette, vagy

b) számára a munkanélküli járadék folyósítását keresőtevékenység folytatása miatt a folyósítási idő lejártát megelőzően szüntették meg, és a keresőtevékenységet követően az Flt. alapján munkanélküli járadékra nem szerez jogosultságot, vagy

c) a rendszeres szociális segély iránti kérelem benyújtását megelőző kettő évben a megyei, fővárosi munkaügyi központtal (a továbbiakban: munkaügyi központ), illetőleg annak kirendeltségével vagy a lakóhely szerint illetékes települési önkormányzattal a 37/D. § (2) bekezdése szerint legalább egy év időtartamig együttműködött

és keresőtevékenységet nem folytat, ide nem értve a települési önkormányzat által szervezett foglalkoztatást és az alkalmi munkavállalói könyvvel végzett munkát.”

(2) Az Szt. 37/A. §-a (5) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„A rendszeres szociális segély iránti kérelem a (3) bekezdés a) pontjában foglalt esetben a munkanélküliek jövedelempótló támogatása, illetőleg az Flt. alapján folyósított munkanélküli járadék folyósítási időtartamának kimerítésétől, a (3) bekezdés b) pontjában foglalt esetben pedig a keresőtevékenység megszűnésétől számított tizenkettő hónapon belül nyújtható be.”

(3) Az Szt. 37/A. §-ának (6)—(8) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(6) A települési önkormányzat az aktív korú nem foglalkoztatott személyek munkaerőpiaci helyzetének javítása érdekében foglalkoztatást szervez, melynek keretében különösen a rendszeres szociális segélyt kérelmező igényjogosult személyek foglalkoztatását kell biztosítani. A foglalkoztatási kötelezettség közmunka, közhasznú munka vagy közcélú munka (a továbbiakban együtt: az önkormányzat által szervezett foglalkoztatás) biztosításával teljesíthető. Az önkormányzat által szervezett foglalkoztatás időtartama legalább harminc munkanap. A foglalkoztatás megszervezését az önkormányzat más szerv útján is elvégezheti.

(7) A (6) bekezdés alkalmazásában közcélú munka alatt az olyan közmunkának vagy közhasznú munkának nem minősülő állami vagy helyi önkormányzati feladat ellátását kell érteni, amelynek teljesítéséről — jogszabály alapján — a települési önkormányzat gondoskodik.

(8) Közcélú munka keretében foglalkoztatható

a) a rendszeres szociális segélyt kérelmező igényjogosult,

b) a rendszeres szociális segélyben részesülő,

c) a (3) bekezdés b) pontjában foglaltak szerint a települési önkormányzattal együttműködő

aktív korú nem foglalkoztatott személy.”

(4) Az Szt. 37/A. §-a a következő új (9) bekezdéssel egészül ki, és egyidejűleg a jelenlegi (9) bekezdés számozása (10) bekezdésre módosul:

„(9) A települési önkormányzat a rendszeres szociális segély megállapítása előtt köteles az aktív korú nem foglalkoztatott személy foglalkoztatásának lehetőségét megvizsgálni. Ha az önkormányzat a kérelmező foglalkoztatását harminc napon belül biztosítja, akkor a kérelem benyújtása és a foglalkoztatás megkezdése közötti időtartamra a rendszeres szociális segély havi összegének időarányos része jár. Ha az önkormányzat a segélyre irányuló kérelem benyújtásától számított harminc napon belül a kérelmező foglalkoztatását nem tudja biztosítani, úgy — a jogosultsági feltételek fennállása esetén — a kérelem benyújtásának időpo ntjától rendszeres szociális segélyt állapít meg részére.”

5. § Az Szt. 37/B. § (1) bekezdése b) pontjának bb) és bd) alpontjai helyébe a következő rendelkezés lép, és a pont a következő új bf) alponttal egészül ki:

(Nem állapítható meg rendszeres szociális segély, illetőleg a megállapított ellátását meg kell szüntetni annak az aktív korú nem foglalkoztatott személynek, aki)

„bb) a rendszeres szociális segély megállapítását megelőzően, valamint a segély folyósításának időtartama alatt nem működött együtt, ideértve azt az esetet is, ha az önkormányzat által szervezett foglalkoztatást a munkáltató rendkívüli felmondással szüntette meg,”

„bd) az Flt. szerint a munkanélküli járadék megállapításához szükséges munkaviszonnyal rendelkezik,”

„bf) közoktatási, illetőleg felsőoktatási intézményben nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytat, vagy az Flt. szerint képzési támogatásként keresetpótló juttatásban részesül.”

6. § Az Szt. 37/G. §-ának (5)—(6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) A hajléktalan aktív korú nem foglalkoztatott személynek a 37/D. §-ban előírt együttműködési kötelezettsége azzal a települési önkormányzattal áll fenn, amelynek határozata alapján a főjegyző a rendszeres szociális segélyt folyósítja. Amennyiben a rendszeres szociális segélyt a (7) bekezdés szerint a fővárosi önkormányzat állapította meg, a hajléktalan aktív korú nem foglalkoztatott személy együttműködési kötelezettsége a fővárosi önkormányzattal áll fenn.

(6) A főjegyző által az (1)—(4) bekezdés szerint folyósított rendszeres szociális segély, valamint a közcélú munka szervezéséhez a foglalkoztatási támogatás összegét a Belügyminisztérium megtéríti a fővárosi önkormányzat részére.”

7. § Az Szt. 41. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„41. § (1) Ápolási díjra jogosult — a jegyes kivételével — a hozzátartozó [Ptk. 685. § b) pont], ha önmaga ellátására képtelen, állandó és tartós felügyeletre szoruló

a) súlyosan fogyatékos, vagy

b) tartósan beteg 18 év alatti

személy gondozását, ápolását végzi.

(2) Az (1) bekezdés szerinti ápolási díjra jogosult az e törvényi feltételek mellett

a) az Európai Gazdasági Térség állampolgára,

b) az Európai Gazdasági Térség állampolgárát ápoló hozzátartozó.

(3) Az (1) bekezdés alkalmazása során

a) súlyosan fogyatékos személy az, akinek

aa) segédeszközzel vagy műtéti úton nem korrigálható módon látóképessége teljesen hiányzik, vagy aliglátóként minimális látásmaradvánnyal rendelkezik, és ezért kizárólag tapintó — halló — életmód folytatására képes,

ab) hallásvesztése olyan mértékű, hogy a beszédnek hallás útján történő megértésére és spontán elsajátítására segédeszközzel sem képes és halláskárosodása miatt a hangzó beszéd érthető ejtése elmarad,

ac) értelmi akadályozottsága genetikai, illetőleg magzati károsodás vagy szülési trauma következtében, továbbá tizennegyedik életévét megelőzően bekövetkező súlyos betegség miatt közép súlyos vagy annál nagyobb mértékű, továbbá aki IQ értékétől függetlenül a személyiség egészét érintő (pervazív) fejlődési zavarban szenved, és az autonómiai tesztek alapján állapota súlyosnak vagy közép súlyosnak minősíthető (BNO szerinti besorolása: F84.0—F84.9),

ad) mozgásszervi károsodása, illetőleg funkciózavara olyan mértékű, hogy helyváltoztatása a külön jogszabályban meghatározott segédeszköz állandó és szükségszerű használatát igényli, vagy állapota miatt helyváltoztatásra még segédeszközzel sem képes, vagy végtaghiánya miatt önmaga ellátására nem képes

és állandó ápolásra, gondozásra szorul;

b) tartósan beteg az a személy, aki a fekvőbeteg-szakellátást nyújtó intézmény vagy illetékes szakrendelő intézet arra jogosult szakorvosa által kiadott zárójelentés, igazolás alapján a háziorvos szakvéleménye szerint előreláthatólag három hónapnál hosszabb időtartamban állandó ápolást, gondozást igényel.

(4) A települési önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek esetén ápolási díj állapítható meg annak a hozzátartozónak, aki 18. életévét betöltött tartósan beteg személy gondozását végzi.

(5) Az ápolási díjról az ápolást végző személy lakóhelye szerinti települési önkormányzat képviselő-testülete dönt.”

8. § (1) Az Szt. 42. §-a (1) bekezdésének a)—b) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(Nem jogosult ápolási díjra a hozzátartozó, ha)

„a) az ápolat személy két hónapot meghaladóan fekvőbeteg-gyógyintézeti, valamint nappali ellátást nyújtó vagy bentlakásos szociális intézményi ellátásban, illetőleg óvodai, gyermekvédelmi szakellátást nyújtó bentlakásos intézményi elhelyezésben részesül, vagy közoktatási intézmény tanulója, illetőleg felsőoktatási intézmény nappali tagozatos hallgatója kivéve, ha

aa) a közoktatási intézményben eltöltött idő a kötelező tanórai foglalkozások időtartamát nem haladja meg, vagy

ab) az óvoda, a nappali ellátást nyújtó szociális intézmény igénybevétele, illetőleg a felsőoktatási intézmény látogatási kötelezettségének időtartama átlagosan a napi 5 órát nem haladja meg, vagy

ac) az óvoda, a közoktatási, illetőleg a felsőoktatási intézmény látogatása, vagy a nappali ellátást nyújtó szociális intézmény igénybevétele csak az ápolást végző személy rendszeres közreműködésével valósítható meg;

b) rendszeres pénzellátásban részesül, ide nem értve azt a táppénzt, amelyet az ápolási díj folyósításának időtartama alatt végzett keresőtevékenységéből adódó biztosítási jogviszony alapján — keresőképtelenné válása esetén — folyósítanak.”

(2) Az Szt. 42. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az ápolási díjra való jogosultságot meg kell szüntetni, ha

a) az ápolat személy állapota az állandó ápolást már nem teszi szükségessé,

b) az ápolást végző személy a kötelezettségét nem teljesíti,

c) az ápolat személy meghal,

d) az ápolást végző személy vagy az ápolat személy lakóhelyét egy másik állam területére helyezi át és ott életvitelszerűen letelepedik,

e) az (1) bekezdésben megjelölt jogosultságot kizáró körülmény következik be.”

(3) Az Szt. 42. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Az ápolat személy halála esetén az ápolási díj folyósítását a halál időpontját követő harmadik hónap első napjával kell megszüntetni.”

9. § Az Szt. 43. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„43. § (1) Az ápolási díj megállapítása iránti kérelemhez csatolni kell a háziorvos

a) igazolását arról, hogy az ápolat súlyosan fogyatékos vagy tartósan beteg, és

b) szakvéleményét arra vonatkozóan, hogy az ápolat önmaga ellátására képtelen, ezért állandó és tartós felügyeletre, gondozásra szorul.

(2) A háziorvos az igazolását az Országos Orvosszakértői Intézet I. fokú orvosi bizottságának szakvéleménye, vagy a megyei gyermek-szakfőorvos igazolása, illetőleg a fekvőbeteg-szakellátást nyújtó intézmény vagy a területileg illetékes szakrendelő intézet szakorvosa által kiadott zárójelentés, igazolás alapján állítja ki. Az ápolási díjat kérelmező, illetve a települési önkormányzat az (1) bekezdés b) pontja szerinti szakvélemény felülvizsgálatát az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat területileg illetékes városi intézetének tisztifőorvosa által kijelölt, az ápolást indokoló diagnózis szerinti szakorvostól vagy szervtől kérheti.”

10. § Az Szt. 44. §-a a következő új (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) Az ápolási díjra való jogosultság feltételeit a települési önkormányzat két évente legalább egyszer felülvizsgálja.”

11. § Az Szt. 55. §-a helyébe a következő rendelkezés lép, és a §-t megelőzően a következő új címmel egészül ki:

„Adósságkezelési szolgáltatás

55. § (1) A települési önkormányzat lakhatást segítő adósságkezelési szolgáltatásban részesítheti azt a családot vagy személyt,

a) akinek az adóssága meghaladja az ötvenezer forintot, és

b) akinek a (2) bekezdésben meghatározott adósságok valamelyikénél fennálló tartozása legalább hat havi, továbbá

c) akinek a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének másfélszeresét, egyedül élő esetén a kétszeresét, valamint

d) aki a településen elismert minimális lakásnagyságot és minőséget meg nem haladó lakásban lakik.

(2) Az (1) bekezdés alkalmazása során adósságnak minősül

a) a lakhatási költségek körébe tartozó közüzemi díjtartozás (vezetékes gáz-, áram-, távhőszolgáltatási, víz- és csatornahasználati, valamint személyszállítási díjtartozás),

b) a társasházi lakások esetén fizetendő közösköltség-hátralék,

c) a lakbérhátralék,

d) a hitelintézettel kötött lakáscélú kölcsönszerződésből fennálló hátralék.”

12. § Az Szt. III. fejezete a következő új 55/A—55/C. §-okkal egészül ki:

„55/A. § (1) Az adósságkezelési szolgáltatás esetén a jogosult

a) adósságkezelési tanácsadásban, és

b) adósságcsökkentési támogatásban

részesül, amelyet az adósságkövetelés jogosultjának kell folyósítani.

(2) Az adósságcsökkentési támogatás mértéke nem haladhatja meg az adósság 75%-át, és összege legfeljebb kétszázezer forint lehet. A támogatás nyújtható egy összegben, vagy havi részletekben az adós vállalásától függően.

(3) Az adósságkezelési szolgáltatásban részesülő személy részére az adósságkezelés időtartamára, de legalább egy évre a települési önkormányzat lakásfenntartási támogatást nyújt.

55/B. § (1) Az adósságcsökkentési támogatás tovább nem folyósítható, és a kifizetett összeget vissza kell téríteni, ha a jogosult

a) az adósságkezelési tanácsadást nem veszi igénybe, vagy

b) az általa vállalt adósságtörlesztést nem teljesíti, illetőleg

c) az adósságkezelési szolgáltatás igénybevételét követően a lakásfenntartási kiadásokkal kapcsolatos fizetési kötelezettségének három hónapig nem tesz eleget.

(2) Az adósságcsökkentési támogatás (1) bekezdésben foglaltak szerinti megszüntetésétől számított 24 hónapon belül ismételten nem állapítható meg.

55/C. § (1) A települési önkormányzat adósságkezelési szolgáltatást akkor nyújthat, ha

a) az adósságkezelési szolgáltatás működtetéséről önkormányzati rendeletet alkot,

b) adósságkezelési tanácsadást működtet, továbbá

c) az adósságcsökkentési támogatás nyújtásához saját forrást különít el.

(2) Az önkormányzat rendeletében szabályozza az adósságkezelési szolgáltatás részletes szabályait, így különösen a helyben elismerhető lakásnagyságot és minőséget, az adósságsszolgáltatásra vonatkozó eljárási szabályokat, az adósságkezelési tanácsadáson való részvétel módját.”

13. § Az Szt. 57. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A személyes gondoskodás keretébe tartozó szociális alapellátási formák a következők:

- a) étkeztetés,
- b) házi segítségnyújtás,
- c) családsegítés,
- d) speciális alapellátási feladatok.”

14. § Az Szt. 57/A. §-ának (1)—(2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A települési önkormányzat a szociálisan rászorultak ellátása érdekében gondozási központot működtethet.

(2) A gondozási központ alaptevékenysége körébe ellátja az étkeztetést, a házi segítségnyújtást, valamint a nappali ellátást. Ezen feladatokon túlmenően gondoskodik még az alábbi feladatok közül legalább további kettő biztosításáról:

- a) az ellátási területen jelentkező igények felmérése, a gondozás megszervezése, más szolgáltatási formákhoz történő hozzáférés segítése, valamint tanácsadás biztosítása,
- b) az alap- és nappali ellátást nyújtó intézmények tevékenységének összehangolása,
- c) speciális alapellátási feladatok megszervezése,
- d) bentlakásos intézmény működtetése.”

15. § Az Szt. 58/A. §-a a következő új (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A szociális és családügyi miniszter ágazati irányító jogkörében együttműködik az egyházi és más nem állami szociális intézmények fenntartóival, létrehozza és működteti az Egyházi Fenntartók Tanácsát. Az egyházakat érintő kérdések tekintetében a Tanács a szociális és családügyi miniszter véleményező, javaslattevő, tanácsadó szerve.”

16. § Az Szt. 59. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„59. § (1) Az alapellátás megszervezésével a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak ré-

szére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

(2) A települési önkormányzat az alapellátás keretében gondoskodik különösen az időskorúak, a fogyatékos személyek, a pszichiátriai betegek, a szenvedélybetegek, továbbá a hajléktalan személyek ellátásának megszervezéséről. Ennek megvalósítása érdekében az alapellátást biztosító szociális intézmények, szolgáltatók együttműködnek az egészségügyi, oktatási, gyermekjóléti és gyermekvédelmi, illetve munkaügyi intézményekkel, szolgáltatókkal, szervezetekkel. Ezen intézmények tevékenységének összehangolása a szolgáltatást igénybe vevő személy szociális ellátása érdekében — ha gondozási központ nem működik — a települési önkormányzat feladata.

(3) Az alapellátás körébe tartozó ellátások, szolgáltatások közül a 62—63. §-okban szabályozott ellátások, szolgáltatások igénybevételének lehetőségét valamennyi településen biztosítani kell.

(4) Az alap- és nappali ellátás során az egyes szolgáltatást igénylők esetében — a külön jogszabályban meghatározottak szerint — a szociális szolgáltatást végző személy gondozási tervet készít az ellátott részére nyújtott szolgáltatások formáiról, rendszerességéről, időtartamáról.

(5) A megyei, fővárosi módszertani intézmény — a külön jogszabályban meghatározottak szerint — módszertani segítséget nyújt a települési önkormányzat alapellátási feladatainak megszervezéséhez.”

17. § Az Szt. 60. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„60. § (1) A falugondnoki, illetve tanyagondnoki szolgáltatás célja az aprófalvak és a külterületi vagy egyéb belterületi, valamint a tanyasi lakott helyek intézményhiányából eredő hátrányainak enyhítése, az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatáshoz valamint egyes alapellátásokhoz való hozzájutás biztosítása, továbbá az egyéni, közösségi szintű szükségletek teljesítésének segítése.

(2) Hatszáz lakosnál kisebb településen az alapellátási feladatok falugondnoki szolgálat keretében is elláthatók.

(3) Amennyiben a falugondnoki szolgálat létesítését követően a település lakosságszáma tíz százalékot meg nem haladó mértékben emelkedik hatszáz lakos fölé, a szolgálat tovább működtethető.

(4) Legalább hetven és legfeljebb hatszáz lakosságszámú — külön jogszabályban meghatározott — külterületi vagy egyéb belterületi lakott helyen az alapellátási feladatok tanyagondnoki szolgáltatás keretében is biztosíthatók. Amennyiben a helyi sajátosságok alapján a tanyagondnoki szolgáltatás több tanyagondnok közreműködésével valószínűsíthető meg, a tanyagondnokok által ellátandó körzetek határait a fenntartó települési önkormányzat rendeletében határozza meg — figyelemmel a lakosságszám korlátra —

azzal, hogy új tanyagondnoki szolgáltatás hatszáz lakos fölött szervezhető meg.

(5) A fenntartó önkormányzat a szolgáltatás által ellátandó alapellátási feladatok körét, az egyéb szolgáltatási feladatokat, valamint azok mértékét rendeletben állapítja meg.”

18. § Az Szt. 62. §-a a következő új (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A településen élő fogyatékos személyek, pszichiátriai betegek, hajléktalan személyek vagy szenvedélybetegek részére lehetőséget kell biztosítani az étkeztetés igénybevételére, illetve segítséget kell nyújtani a saját lakóhelyükön történő étkezés biztosítására.”

19. § Az Szt. 63. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„63. § Házi segítségnyújtás keretében kell gondoskodni

a) azokról az időskorú személyekről, akik otthonukban önmaguk ellátására saját erőből nem képesek és róluk nem gondoskodnak,

b) azokról a pszichiátriai betegekről, fogyatékos személyekről, valamint szenvedélybetegekről, akik állapotukból adódóan az önálló életvitellel kapcsolatos feladataik ellátásában segítséget igényelnek, de egyébként önmaguk ellátására képesek,

c) azokról az egészségi állapotuk miatt rászoruló személyekről, akik ezt az ellátási formát igénylik, illetve bentlakásos intézményi elhelyezésre várakoznak.”

20. § Az Szt. 64. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„64. § (1) A családsegítő szolgáltatásban nyújtott általános és speciális segítő szolgáltatás olyan személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka eszközeinek és módszereinek felhasználásával hozzájárul az egyének, a családok, valamint a különböző közösségi csoportok jólétéhez és fejlődéséhez, továbbá a szociális környezetükhöz való alkalmazkodáshoz.

(2) A családsegítő szolgáltatás általános és speciális segítő szolgáltatása keretében a települési önkormányzat segítséget nyújt a működési területén élő szociális és mentálhigiénés problémái vagy krízishelyzete miatt segítséget igénylő személynek, családnak az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából.

(3) A települési önkormányzat köteles legalább a 65. § (3)–(5) bekezdésében meghatározott általános jellegű segítő szolgáltatást biztosítani az egyének és családok számára.”

21. § (1) Az Szt. 65. §-a (2) bekezdésének felvezető mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A családsegítő szolgálat az általános segítő szolgáltatás keretében a megelőző tevékenységek körében”

(2) Az Szt. 65. §-a (3) bekezdésének felvezető mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A családsegítő szolgálat az általános segítő szolgáltatás keretében az egyének és a családok életvezetési képességének megőrzése, valamint az egyén és a család életében jelentkező probléma megszüntetése érdekében”

(3) Az Szt. 65. §-a (4) bekezdésének felvezető mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) A családsegítő szolgálat egyéb, az általános segítő szolgáltatás körébe tartozó feladatai a következők:”

(4) Az Szt. 65. §-ának (5)–(8) bekezdései helyébe a következő rendelkezések lépnek, és egyidejűleg a § a következő új (9) bekezdéssel egészül ki:

„(5) Az a települési önkormányzat, amely a családsegítő szolgáltatást önálló intézmény működtetésével biztosítja, az általános segítő szolgáltatáson túl speciális segítő szolgáltatást is nyújt. Ennek keretében a szociálisan rászorult egyének, csoportok számára önálló szolgáltatást biztosít, a gyermekeket nevelő családok számára speciális programokat szervez. A speciális segítő szolgáltatásokra vonatkozó részletes szabályokat — amennyiben jogszabály eltérően nem rendelkezik — a települési önkormányzat rendelete határozza meg.

(6) A speciális szolgáltatásokat különösen

a) a tartós munkanélküliek, az aktív korú nem foglalkoztatottak, a fiatal munkanélküliek, az adóssághalakkal és lakhatási problémákkal küzdők,

b) a fogyatékkal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők és családtagjaik

számára kell megszervezni. A b) pontban megjelölt ellátotti csoportok részére a szolgáltatást közösségi és szociális csoportmunka keretében kell biztosítani.

(7) A családokat segítő speciális szolgáltatások különösen a családokon belüli kapcsolaterősítést szolgáló közösségépítő, a családterápiás, konfliktuskezelő mediációs programok és szolgáltatások, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatások.

(8) Speciális szolgáltatásként kell biztosítani az ifjúsági tanácsadást és az információs szolgáltatásokat biztosító programokat is.

(9) A speciális szolgáltatások megszervezése során különös figyelemmel kell lenni a roma népesség speciális helyzetéből adódó problémák kezelésére.”

22. § Az Szt. a következő új 65/A—65/D. §-okkal egészül ki:

„65/A. § (1) A családsegítő szolgáltatás keretében végzett tevékenységnek — a szolgáltatást igénybevevő érdekében, mások személyiségi jogainak sérelme nélkül — a szükséges mértékig ki kell terjednie az igénybevevő környezetére, különösen családjának tagjaira.

(2) Kiskorú személyre az általános segítő szolgáltatás akkor terjedhet ki, ha

a) a kiskorú családtagjának ellátása az általános segítő szolgáltatás keretében indult,

b) a kiskorú érdekei — a gyermekjóléti szolgáltatás igénybevétele nélkül — e szolgáltatás keretében is megfelelően biztosíthatók.

(3) A családsegítő szolgáltatást a 65. § (3) bekezdésének d)–e) pontjaiban meghatározott tevékenység esetében az egyénre, családra vonatkozóan elkészített gondozási terv alapján, segítő kapcsolat keretében kell nyújtani.

(4) A családsegítő szolgálatnak az egyén és a család számára nyújtott szolgáltatása térítésmentes.

(5) A családsegítő szolgálat együttműködik a 65. § (2) bekezdésének b) pontjában meghatározott intézményekkel, személyekkel, tevékenységét összehangolja a gyermekjóléti szolgálattal.

(6) Családsegítő szolgálatot egyházi fenntartó is működtethet.

Speciális alapellátási feladatok

65/B. § (1) A közösségi pszichiátriai ellátásról és a támogató szolgálatokról (a továbbiakban együtt: speciális alapellátási feladatok) a települési önkormányzat gondoskodik. A speciális alapellátási feladatokról elsősorban a gondozási központ, ennek hiányában a családsegítő szolgálat keretében is lehet gondoskodni. Amennyiben a településen nem működik gondozási központ vagy családsegítő szolgálat, a speciális alapellátási feladatok megszervezéséről a települési önkormányzat önállóan gondoskodik, vagy segítséget nyújt az ellátást igénylőnek a speciális szolgáltatásokhoz való hozzájutáshoz.

(2) A közösségi pszichiátriai ellátás keretében a pszichiátriai beteg részére lakókörnyezetében komplex segítséget kell nyújtani mindennapi életvitelében, továbbá lehetőség szerint biztosítani szükséges a meglevő képességeinek megtartását, illetve fejlesztését. A pszichiátriai beteg állapotának figyelemmel kísérése érdekében a szociális ellátást végző személykapcsolatot tart fenn az ellátott személy háziorvosával, illetve pszichiátriai szakorvosával, valamint családjával. A pszichiátriai beteg számára segítséget kell nyújtani

- a) egészségi és pszichés állapota javításában,
- b) a mindennapi életében adódó konfliktusok feloldásában és problémái megoldásában,
- c) a szociális és mentális gondozásában,
- d) az egészségügyi ellátáshoz való hozzájuttatásában.

(3) A pszichiátriai beteg közösségi ellátására vonatkozó részletes szakmai szabályokat külön jogszabály tartalmazza.

65/C. § (1) A fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása támogató szolgálat megszervezésével is megvalósulhat.

(2) A támogató szolgálat célja a fogyatékos személy önrendelkezésén alapuló önálló életvitelének megkönnyítése, elsődlegesen a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítségével, valamint önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása.

(3) A támogató szolgálat feladata a fogyatékoság jellegének megfelelően különösen

- a) az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosí-

tása (speciális személyi szállítás, szállító szolgálat működtetése),

b) az általános egészségi állapotnak és a fogyatékoság jellegének megfelelő egészségügyi-szociális ellátásokhoz, valamint a fejlesztő tevékenységhez való hozzájutás személyi és eszközfeltételeinek biztosítása,

c) információnyújtás, ügyintézés, tanácsadás, a tanácsadást követően a társadalmi beilleszkedést segítő szolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása,

d) a jelnyelvi tolmácsszolgálat elérhetőségének biztosítása,

e) segítségnyújtás a fogyatékos személyek kapcsolatkésztségének javításához, családi kapcsolatainak erősítéséhez speciális, önsegítő csoportokban való részvételükhöz,

f) egyes szociális alapellátási részfeladatok biztosítása a fogyatékos személyek speciális szükségleteihez igazodóan,

g) segítségnyújtás a fogyatékos emberek társadalmi integrációjának megvalósulásához, valamint a családi, a közösségi, a kulturális, a szabadidős kapcsolatokban való egyenrangú részvételhez szükséges feltételek biztosítása,

h) a fogyatékos személy munkavégzését, munkavállalását segítő szolgáltatások elérhetőségének, igénybevitelének elősegítése.

(4) A támogató szolgálat együttműködik a területen lévő szociális alap- és nappali ellátást biztosító intézménnyel, a lakóotthonnal, a háziorvosi szolgálattal, körzeti védőnővel, otthonápoló szolgálattal, gyógypedagógiai, nevelési szakszolgálatokkal és a fogyatékos személyek segítő, szolgáltató szervezeteivel.

(5) A támogató szolgálat működésére, szervezetére, szakmai feladataira vonatkozó részletes szabályokat külön jogszabály tartalmazza.

65/D. § Az alapellátás keretében a települési önkormányzat szolgáltatást nyújt a településen élő azon szenvedélybetegek részére, akik

a) intézményi jogviszony megszűnését követően saját lakókörnyezetükben élnek és megfelelő életvitelük fenntartásához segítséget igényelnek,

b) akik valamely más — nem bentlakásos — ellátási forma szolgáltatásaiban, orvosi vagy egyéb terápiás kezelésben részesülnek és önálló életvitelük fenntartásához segítségre van szükségük.”

23. § Az Szt. 66. §-a a következő új (2)–(5) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a § jelenlegi rendelkezésének számozása (1) bekezdésre módosul:

„(2) A szakosított ellátási formákat igénybe vevő személyek ellátásáról, az állapotuk változásáról, valamint a részükre biztosított gondozási, terápiás, valamint ápolási, illetve egyéb szolgáltatások tartalmáról — a külön jogszabályban meghatározott tartalommal — gondozási tervet kell készíteni.

(3) A tartós bentlakásos elhelyezést nyújtó intézmények igénybevétele során vizsgálni kell — a külön jogszabályban meghatározottak figyelembevételével — a jövedelmi vagy a gondozásra, ápolásra való rászorultságot (a továbbiak-

ban: szociális rászorultság). Szociálisan rászorult az a személy, akinek

a) havi jövedelme az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének háromszorosát nem haladja meg, és amennyiben egyszeri hozzájárulást fizet [117/B. § (1) bek.] annak mértéke nem több mint kettőmillió forint, vagy

b) önellátási képessége hiányzik, így

ba) soron kívüli elhelyezésre tarthat igényt a külön jogszabályban meghatározott feltételek szerint, vagy

bb) egyedül vagy családban élő és az életvezetési feladatok ellátására nem képes segítség nélkül, vagy ezen képesség helyreállítása szükséges, vagy

bc) egyedül élő és egészségi állapota miatt folyamatos ellátást igényel, és azt a háziorvosa igazolja, vagy

bd) egyedül vagy családban él, de a folyamatos ellátása a családban nem megoldott és a települési önkormányzat nem tud olyan szolgáltatást nyújtani részére, amellyel biztosítható saját lakókörnyezetében történő ellátása, vagy

be) rehabilitációs intézményben történő elhelyezés esetén, ha az ellátást igénylő szociális rehabilitációs szolgáltatás igénybevételére szorul, képességének fejlesztése, képzése, foglalkoztatásra való felkészítése szükséges.

(4) Az idősök otthonának igénybevétele vonatkozásában a (3) bekezdésben foglaltakat azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a szociális rászorultság (3) bekezdés a) pontjában megjelölt jövedelmi feltétele és b) pontjában megjelölt önellátási képesség hiánya együttesen kell, hogy fennálljon.

(5) A szociális rászorultság tényét

a) állami fenntartású intézmény esetében a szociális ellátás iránti kérelemről döntő — a 94/A. §-ban megjelölt — szerv vagy személy,

b) egyházi, illetőleg nem állami fenntartású intézmény esetén a szociális szolgáltatás igénybevételéről döntő — 94/D. §-ban megjelölt — személy állapítja meg.”

24. § Az Szt. 68. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) Ha az idősök otthona ellátását igénybe vevő személy esetében demencia körébe tartozó kórkép került megállapításra, ellátásáról az intézményen belül intenzív gondozást biztosító részleg vagy gondozási csoport kialakításával, különállón kell gondoskodni. Külön jogszabály határozza meg azon ellátottak körét, akik az egészségi állapot súlyosságából adódóan speciális ellátást igényelnek.”

25. § Az Szt. 71. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„71. § (1) A pszichiátriai betegek otthonába az a krónikus pszichiátriai beteg vehető fel, aki az ellátás igénybevételének időpontjában nem veszélyeztető állapotú, akut gyógyintézeti kezelést nem igényel, és egészségi állapota, valamint szociális helyzete miatt önmaga ellátására segítséggel sem képes.

(2) Azon ellátást igénylő, akinek a kezelőorvos által meghatározott alapbetegsége

a) időskori vagy egyéb szellemi leépülés,

b) súlyos antiszociális, közösségi együttélésre képtelen személyiségzavar,

c) szenvedélybetegség,

csak abban az esetben vehető fel a pszichiátriai betegek otthonába, ha az intézmény az alapbetegségével összefüggésben is szolgáltatást képes nyújtani számára.

(3) A pszichiátriai betegek otthonába történő felvételhez a területileg illetékes pszichiátriai gondozó szakorvosának, illetve — amennyiben az ellátás igénylése időpontjában kórházi kezelésben részesül — a fekvőbeteg-gyógyintézet pszichiátriai osztálya vezetőjének — az intézménybe történő felvételt megelőző — három hónapnál nem régebbi szakvéleménye szükséges.

(4) Amennyiben az ellátást igénybevevőnek egészségi állapota miatt sürgősségi gyógykezelésre van szüksége [1997. évi CLIV. tv. 196. § b) pont, 199. §], úgy az intézmény orvosa az arra illetékes egészségügyi szolgáltatónál kezdeményezi az ellátott pszichiátriai egészségügyi ellátását.”

26. § Az Szt. 71/A. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a § jelenlegi rendelkezésének számozása (1) bekezdésre módosul:

„(2) A szenvedélybetegek otthonába történő elhelyezéshez a területileg illetékes fekvőbeteg-gyógyintézet pszichiátriai osztályának vagy pszichiátriai gondozó addiktológusának, ennek hiányában a területileg illetékes pszichiátriai osztály vagy pszichiátriai gondozó pszichiáter szakorvosának — intézménybe történő felvételt megelőző —, három hónapnál nem régebbi szakvéleménye szükséges.”

27. § Az Szt. 77. §-a a következő új (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Fogytékos személyek nappali intézményében — külön jogszabályban meghatározott feltételek biztosítása esetén — halmozottan fogytékos, önellátásra részben képes személy részére is biztosítható szolgáltatás. Szükség esetén a települési önkormányzat kizárólag halmozottan sérült személyek ellátásáról is gondoskodhat nappali intézményi szolgáltatás keretében.”

28. § Az Szt. 80. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„80. § (1) Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények — a hajléktalanok éjjeli menedékhelye és átmeneti szállása kivételével — ideiglenes jelleggel legfeljebb egyévi időtartamra teljes körű ellátást biztosítanak.

(2) Az átmeneti elhelyezés különös méltánylást érdemlő esetben az intézmény orvosa szakvéleményének figyelembevételével egy alkalommal, egy évvel meghosszabbítható.

(3) Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények típusai:

a) időskorúak gondozóháza;

b) fogytékos személyek gondozóháza;

- c) pszichiátriai betegek átmeneti otthona;
- d) szenvedélybetegek átmeneti otthona;
- e) hajléktalan személyek éjjeli menedékhelye és átmeneti szállása.”

29. § Az Szt. a következő új 83/A—83/B. §-okkal egészül ki:

„83/A. § A pszichiátriai betegek átmeneti otthonában az a pszichiátriai beteg helyezhető el, akinek ellátása átmenetileg más intézményben vagy a családjában nem oldható meg, viszont tartós bentlakásos intézményi elhelyezése vagy fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelése nem indokolt.

83/B. § A szenvedélybetegek átmeneti otthonában az a személy helyezhető el, akinél szakorvosi (addiktológus, pszichiáter) szakvélemény alapján szenvedélybetegség került megállapításra, és ellátása átmeneti jelleggel családjában vagy lakókörnyezetében nem oldható meg.”

30. § (1) Az Szt. 85/A. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„85/A. § (1) A lakóotthon olyan nyolc-tizenkettő, a külön jogszabályban meghatározott esetben tizennégy pszichiátriai beteget vagy fogyatékos személyt, illetőleg szenvedélybeteget befogadó intézmény, amely az ellátást igénybe vevő részére életkorának, egészségi állapotának és önellátása mértékének megfelelő ellátást biztosít.

(2) A lakóotthonok típusai a következők:

- a) fogyatékos személyek lakóotthona;
- b) pszichiátriai betegek lakóotthona;
- c) szenvedélybetegek lakóotthona.

(3) A lakóotthoni ellátás formái:

- a) fogyatékos személyek lakóotthona esetében,
 - aa) rehabilitációs célú lakóotthon,
 - ab) ápoló-gondozó célú lakóotthon;
- b) pszichiátriai, illetve szenvedélybetegek lakóotthona esetében rehabilitációs célú lakóotthon.

(4) A rehabilitációs célú lakóotthonba az a személy helyezhető el,

a) aki intézményi elhelyezés során felülvizsgálatban részt vett, és a felülvizsgálat eredménye, illetve a gondozási terv és egyéni fejlesztés alapján lakóotthoni elhelyezése az önálló életvitel megteremtése érdekében indokolt;

b) aki családban él és képességei fejlesztése, valamint ellátása lakóotthoni keretek között biztosítható és rehabilitációja családjában nem oldható meg;

c) az a)–b) pontban meghatározottakon túl önellátásra legalább részben képes;

d) lakóotthonba kerülése időpontjában a tizenhatodik életévét már betöltötte, de a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt még nem.

(5) A fogyatékos személyek ápoló-gondozó célú lakóotthonába — intézményből történő elhelyezés esetén a felülvizsgálat és az egyéni fejlesztés eredményeire figyelemmel — a fogyatékoság jellegétől és súlyosságától függetlenül helyezhető el fogyatékos személy, figyelemmel a

(4) bekezdés b)–d) pontjában meghatározott rendelkezésre.

(6) A lakóotthonban elhelyezett személy részére — szükség szerint — étkeztést, ruházattal, illetve textíliával való ellátást, mentális gondozást, a külön jogszabályban meghatározott egészségügyi ellátást, valamint az önálló életvitelhez szükséges feltételeket kell biztosítani.”

31. § Az Szt. IV. fejezetének III. címe a következő alcímmel és a 85/B—85/C. §-okkal egészül ki:

„Az egyes intézményi szolgáltatások integrált szervezeti formában történő megszervezése

85/B. § (1) Az e törvényben meghatározott intézménytípusok által biztosított szolgáltatás megszervezhető önálló, illetve integrált szervezeti formában.

(2) A szervezeti integráció megvalósulhat több ellátási típus egy intézmény keretein belül történő biztosításával, illetve alap-, nappali, bentlakásos intézményi formák egymásra épülésével.

(3) A települési önkormányzat alapellátási feladatainak [57. § (1) bek.] ellátása érdekében szociális szolgáltató központot hozhat létre az alapellátás körébe tartozó szolgáltatások integrált formában történő megszervezésére. A szociális szolgáltató központ — belső szervezeti munkamegosztással — magában foglalja a családsegítő szolgálat és a gondozási központ feladatait.

(4) A szociális szolgáltató központon vagy gondozási központon belül legfeljebb ötven férőhelyes bentlakásos intézmény működtethető.

(5) Amennyiben a szociális szolgáltató központ vagy gondozási központ részét képezi az alap- és nappali, valamint bentlakásos intézményi ellátás is, a szakmai munkakörökben foglalkoztatottak részt vehetnek több ellátási forma munkájában is. Az erre vonatkozó létszámfeltételeket, illetve az egyes intézménytípusok közötti átcsoportosítás feltételeit külön jogszabály határozza meg.

85/C. § (1) Bentlakásos intézményi szolgáltatás megszervezése az alábbi formákban történhet:

a) egy ellátotti csoport részére azonos gondozási feladatok ellátása (tisztá profilú intézmény),

b) több intézménytípus szolgáltatásainak biztosítása részleg kialakításával (részlegek),

c) több intézménytípus egy bentlakásos intézményben történő megszervezése, kialakítása (vegyes profilú intézmény),

d) több intézménytípus különálló szervezeti egységekben történő megszervezése (integrált intézmény).

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott intézményen belül — külön jogszabályban meghatározott feltételek szerint — intenzív gondozást biztosító részleg is kialakítható.

(3) Átmeneti elhelyezést, illetve nappali ellátást biztosító intézmények esetében több ellátotti csoport részére nyújtható szolgáltatás, amennyiben az intézményben az ilyen ellátás szakmai feltételei biztosítottak.

(4) Az (1) bekezdés b)—d) pontjaiban meghatározott esetekben — külön jogszabályban meghatározottak szerint — a tárgyi-személyi feltételek tekintetében speciális feltételek állapíthatók meg, azonban az egyes intézménytípusoknak vagy részlegeknek külön-külön meg kell felelniük az

- a) egy főre jutó lakóterület nagyságára,
- b) egy lakószobában elhelyezhető személyek számára,
- c) egyéb szakdolgozói munkakör létszámnormáira

vonatkozó előírásoknak.

(5) A megyei, fővárosi önkormányzat a megye, főváros területén ellátandó, intézményi keretek között gondozható, de speciális egyéni ellátást igénylő személyek részére — így különösen akik súlyos pszichés vagy disszociális tüneteket, magatartászavart mutatnak — külön-külön egyes ellátotti csoportok szerint — ide nem értve az időskorúakat — speciális intézményt alakít ki, amely az egyes ellátotti csoportok vonatkozásában legfeljebb húsz fő elhelyezését biztosítja.”

32. § (1) Az Szt. 88. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A megyei önkormányzat a külön jogszabályban meghatározott szakmai követelmények figyelembevételével — a szociális és családügyi miniszter hozzájárulásával — az általa vagy a megye, főváros területén lévő települési önkormányzat által fenntartott ápolást-gondozást nyújtó vagy rehabilitációs intézmények közül módszertani feladatokat ellátó intézményt jelöl ki. A kijelölés 5 évi időtartamra szól, amelynek elteltét követően az intézmény ismétlenül kijelölhető. A kijelölt módszertani intézmény vezetőjének kinevezéséhez, illetve felmentéséhez a Szociális és Családügyi Minisztérium egyetértése szükséges.”

(2) Az Szt. 88. §-a a következő új (6) bekezdéssel egészül ki:

„(6) Az egyházi módszertani intézmény átvállalhatja azzal a nem állami intézménnyel kapcsolatos módszertani feladatokat, amely az adott felekezet szellemében és vallási gyakorlata szerint működik, erre szabályzatában kötelezettséget vállal és azt az illetékes egyházi hatóság elismeri. A feladatellátásról megállapodást kell kötni, melyet az egyházi módszertani intézmény megküld a nem állami intézmény székhelye vagy telephelye szerint illetékes igazgatási hivatalnak tájékoztatás céljából.”

33. § (1) Az Szt. 88/A. §-ának (1) bekezdése a következő új mondatral egészül ki:

„Az országos vagy regionális hatáskörrel rendelkező módszertani intézmény vezetőjének kinevezéséhez vagy felmentéséhez a Szociális és Családügyi Minisztérium egyetértése szükséges.”

(2) Az Szt. 88/A. §-a a következő új (3)—(5) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A megyei, fővárosi továbbá a regionális és az országos módszertani intézmények ágazati irányítását és szak-

mai felügyeletét a Szociális és Családügyi Minisztérium látja el.

(4) A Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet továbbképző, tudományos és módszertani intézet. Az intézet módszertani tevékenységet végez és ellátja a szociális szolgáltatásokkal kapcsolatos tudományos kutatások, nemzetközi kapcsolatok, valamint a külön jogszabály által tevékenységi körébe utalt egyéb speciális feladatok és szolgáltatások biztosítását.

(5) A Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet — külön jogszabályban meghatározottak szerint — országos jegyzéket vezet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézményekről, szolgáltatókról.”

34. § Az Szt. 90. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„90. § (1) A megyei önkormányzat által fenntartott szakosított ellátást nyújtó intézmények ellátási területe az egész megyére kiterjed.

(2) A megyei jogú város saját területén köteles az alap-, nappali, és az átmeneti elhelyezést nyújtó ellátási feladatokat megszervezni, valamint a megyei önkormányzat ellátási kötelezettsége körébe tartozó feladatok közül az idősellátás, továbbá — előzetes igényfelmérésre alapozva — a lakossági szükségletek alapján meghatározott legalább két további intézménytípus feladatait biztosítani. A megyei önkormányzat azonban — szükség esetén — a megyei jogú város lakosainak ellátását erre hivatkozva nem tagadhatja meg.

(3) Az ellátási kötelezettséggel nem rendelkező önkormányzat a szolgáltatása megszervezéséhez kapcsolódóan helyi rendeletében meghatározhatja, hogy csak saját települése lakosai részére biztosítja az ellátást. Az intézményt fenntartó önkormányzat az intézménnyel nem rendelkező önkormányzat kérése alapján a település lakosainak ellátását nem tagadhatja meg, ha e törvény hatálybalépésekor már az ellátást biztosította a másik település lakosai számára.

(4) Az ellátási kötelezettséggel nem rendelkező önkormányzat megállapodás alapján más települések lakosainak intézményi elhelyezéséről is gondoskodhat. Ebben az esetben az önkormányzatok közötti megállapodásban rögzíteni kell az intézményi elhelyezés feltételeire vonatkozó szabályokat, különös tekintettel a más településről elhelyezett személyek után fizetendő hozzájárulás mértékére.”

35. § Az Szt. 92. §-a a következő új (3)—(10) bekezdésekkel egészül ki:

„(3) A legalább 2000 lakosú települési önkormányzat, illetve a megyei önkormányzat a településen, illetve a megyében, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít, amennyiben legalább két ellátási forma megszervezéséről gondoskodik. A szolgáltatástervezési koncepció tartalmát

a helyi önkormányzat két évente felülvizsgálja, és aktualizálja.

(4) A koncepció tartalmazza különösen

a) a lakosság szám alakulását, a korösszetételt, a szolgáltatások iránti igényeket,

b) az ellátási kötelezettség teljesítésének helyzetét, az ütemtervet a szolgáltatások biztosításáról,

c) a szolgáltatások működtetési, finanszírozási, fejlesztési feladatait, az esetleges együttműködés kereteit,

d) az egyes ellátotti csoportok (idősek, fogyatékos személyek, hajléktalan személyek, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek) sajátosságaihoz kapcsolódóan a speciális ellátási formák, szolgáltatások biztosításának szükségességét.

(5) A települési önkormányzat által készített koncepciónak illeszkednie kell a megyei, fővárosi önkormányzat által készített koncepcióhoz.

(6) A megyei, fővárosi önkormányzat koncepciója — a (4) bekezdésben foglaltakon túl — tartalmazza különösen

a) az általa fenntartott intézményrendszer struktúráját, szerkezetét, legfontosabb jellemzőit,

b) a szakosított ellátások iránti igények alakulását, a várakozók számát, korösszetételét, legfontosabb szociális jellemzőit,

c) az intézményrendszer korszerűsítésének irányait,

d) a módszertani feladatok ellátására vonatkozó koncepciót.

(7) A szolgáltatástervezési koncepciót a helyi önkormányzat az elfogadást megelőzően véleményeztetni az intézményvezetőkkel, a kisebbségi önkormányzat(ok)kal, valamint a közalkalmazotti tanács(ok)kal, továbbá a megyei, fővárosi önkormányzat a megyében, fővárosban működő egyházi és a legalább ötven fő ellátását biztosító nem állami fenntartókkal. A koncepció végleges változatának elfogadása során a kialakított véleményeket az önkormányzat lehetőség szerint figyelembe veszi.

(8) A települési önkormányzatok szolgáltatástervezési koncepcióját a megyei, fővárosi önkormányzat előzetesen véleményezi. A megyei, fővárosi önkormányzat és a megyei jogú város a szolgáltatástervezési koncepciót a saját területére készíti el, amelyet az egyeztető bizottság is meg tárgyal.

(9) Amennyiben a települési önkormányzat és a megyei jogú város által készített szolgáltatástervezési koncepció tervezete nincs összhangban a megyei, fővárosi koncepcióval, egyeztetést kell tartani a tervek közös irányainak meghatározásáról.

(10) A megyei, megyei jogú városi önkormányzat a jóváhagyott szolgáltatástervezési koncepciót megküldi a Szociális és Családügyi Minisztériumnak.”

36. § Az Szt. 92/B. §-ának (1) bekezdése a következő új i) ponttal egészül ki:

(A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmény állami fenntartója)

„i) szolgáltatástervezési koncepciót készít az általa működtetett szociális szolgáltatások és intézmények vonatkozásában.”

37. § Az Szt. 92/C. §-ának (2)—(5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A tartós bentlakásos szociális intézmény egyházi és nem állami fenntartója az intézmény működőképességének biztosítására — a (3) bekezdésben meghatározott fenntartó kivételével — a (4) bekezdésben meghatározott mértékű összeget köteles elkülönített bankszámlán elhelyezni.

(3) Nem kell pénzeszközt elkülöníteni annak az egyházi és nem állami fenntartónak, illetve ezek jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egységeinek, amelyek a tárgyévet megelőző évben — ide nem értve a normatív állami hozzájárulást, valamint a fejlesztési, beruházási célra kapott támogatást — az éves költségvetési törvényben meghatározott mértékű támogatásban részesültek. Az elkülönítés alól mentesülő fenntartó írásban garanciát vállal az intézmény működőképességének biztosítására. E rendelkezés tekintetében az egyes egyházak jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egységeit egyházként egy fenntartónak kell tekinteni.

(4) Az elkülönítésre kötelezett fenntartó az éves normatív állami hozzájárulás tíz százalékát kitevő összeget köteles elkülönített bankszámlán elhelyezni.

(5) Ha a tartós bentlakást nyújtó egyházi és nem állami fenntartású intézmény ellenőrzése során megállapításra kerül, hogy az intézmény fenntartója nem tesz eleget az intézmény működésére vonatkozó jogszabályi követelményeknek, az intézmény működési engedélyét kiadó megyei (fővárosi) közigazgatási hivatal intézkedik a normatív állami hozzájárulás visszatartása iránt. A visszatartás mértéke, ha a nem állami és egyházi fenntartó

a) az elkülönített pénzösszeg külön bankszámlára elhelyezését elmulasztja az éves normatív támogatás tíz százaléka,

b) az egyszeri hozzájárulásnak az Szt. 117/B. §-ában meghatározott mértékű elkülönítésére, felhasználására vonatkozó kötelezettségének nem tesz eleget, az éves normatív állami hozzájárulás tíz százaléka,

c) az intézmény alapfeladataiban történő változást — mely új működési engedélyeztetési eljárást tesz szükségessé — nem jelzi a működést engedélyező hatóság felé, az éves normatív állami hozzájárulás nyolc százaléka,

d) nem biztosítja a kötelező gyógyszerkészletet vagy gyógyászati segédeszközt, az éves normatív állami hozzájárulás nyolc százaléka.”

38. § Az Szt. 92/D. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„92/D. § (1) A személyes gondoskodást nyújtó szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi tevékenységet végző, valamint a javítóintézetben szakmai munkakörben dolgozó és a képzési előírásoknak megfelelő szakképesítéssel

rendelkező személy (a továbbiakban: személyes gondoskodást végző személy) a külön jogszabályban meghatározottak szerint szakmai továbbképzésben vesz részt.

(2) A továbbképzést sikeresen befejező, személyes gondoskodást végző személyt anyagi elismerésben kell részesíteni. Az anyagi elismerés legkisebb összege a továbbképzésen részt vett személy egyhavi illetményével megegyező összeg. Az anyagi elismerést a továbbképzési kötelezettség teljesítését igazoló dokumentumok bemutatását követő év első negyedévében kell kifizetni.

(3) Azt a személyes gondoskodást végző személyt, aki szociális szakvizsgát tett, az ezt igazoló oklevél bemutatását követő harmadik hónap első napjától kezdődően a szakvizsga figyelembevételével kell besorolni.

(4) Megszüntethető — az Mt. 89. § (3) bekezdése, illetve a Kjt. 30. §-a (1) bekezdésének d) pontjára hivatkozással — annak a személyes gondoskodást végző személynek a munkaviszonya, illetve közalkalmazotti jogviszonya, aki a továbbképzési kötelezettséget a külön jogszabályban meghatározott időtartam alatt nem teljesíti.”

39. § Az Szt. a következő új 92/I. §-sal egészül ki:

„92/I. § (1) Szociális szakvizsgát az a legalább ötéves szakmai gyakorlattal rendelkező személy tehet, aki

a) felsőfokú szociális alapvégzettséggel (szociálpolitikus, szociális munkás, szociálpedagógus, szociális szervező) rendelkezik, vagy

b) személyes gondoskodást végez és egyéb felsőfokú végzettséggel rendelkezik, valamint elvégezte a szociális alapismereteket nyújtó tanfolyamot. A tanfolyam elvégzése nem kötelező, ha a jelölt a személyes gondoskodás szakterületén legalább tíz éve folyamatosan képesítéshez kötött tevékenységet végez.

(2) A szociális szakvizsgára kötelezettek körét külön jogszabály határozza meg.”

40. § Az Szt. 94. §-a a következő új (2)–(3) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a § jelenlegi rendelkezése (1) bekezdésre módosul:

„(2) Pszichiátriai betegek ellátását biztosító bentlakásos intézményi szolgáltatás bíróság általi kötelező elrendelésére abban az esetben kerülhet sor, ha

a) a pszichiátriai beteg további fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igényel, és saját lakóhelyére nem bocsátható vissza, mivel önmaga ellátására nem képes, ellátására alkalmas családtagja nincs, illetve

b) a korábban szociális vagy egészségügyi ellátásban részesült személy esetében tartós bentlakásos intézményi elhelyezés indokolt.

(3) Amennyiben az intézményi elhelyezés soron kívüli séget igényel, a bíróság a külön jogszabályban meghatározott feltételek fennállása esetén soron kívüli elhelyezésről is dönthet.”

41. § Az Szt. 94/B. §-a (1) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az állami fenntartású intézmény esetén az ellátás igénybevételének megkezdésekor az intézményvezető az

ellátást igénylővel, illetve törvényes képviselőjével megállapodást köt, kivéve, ha az ellátás biztosítása a bíróság kötelező intézeti elhelyezést kimondó döntésén alapul.”

42. § Az Szt. V. fejezetének I. címe a következő új alcímekkel és a 94/E—94/L. §-okkal egészül ki:

„A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézményekben ellátottak jogai

94/E. § (1) A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézményi ellátást igénybe vevő ellátottnak joga van szociális helyzetére, egészségi és mentális állapotára tekintettel a szociális intézmény által biztosított teljes körű ellátásra, valamint egyéni szükségletei, speciális helyzete vagy állapota alapján az egyéni ellátás, szolgáltatás igénybevételére. Az alap- és nappali ellátásban részesülő számára az igénybe vett ellátáshoz kapcsolódó, az e törvényben meghatározott általános vagy speciális jogokat is biztosítani kell.

(2) A szociális szolgáltatások biztosítása során tilos a hátrányos megkülönböztetés bármilyen okból, így különösen az ellátott neme, vallása, nemzeti, etnikai hovatartozása, politikai vagy más véleménye, kora, cselekvőképességének hiánya vagy korlátozottsága, fogyatéka, születési vagy egyéb helyzete miatt. Az ellátást igénybevevő jövedelmi helyzetét csak a törvényben, illetve törvény felhatalmazása alapján készült kormányrendeletben meghatározott esetekben és feltételek mellett lehet vizsgálni.

(3) Az ellátást igénybevevőnek joga van az intézmény működésével, gazdálkodásával kapcsolatos legfontosabb adatok megismeréséhez. Ennek teljesítése érdekében az intézmény vezetője évente tájékoztatót készít az intézmény gazdálkodásáról és azt az intézményben jól látható helyen kifüggeszti, illetve szükség esetén szóban ad tájékoztatást az ellátást igénybevevő részére. A tájékoztató tartalmazza

- a) az intézmény működési költségének összesítését,
- b) az intézményi térítési díj havi összegét,
- c) az egy ellátottra jutó havi önköltség összegét.

(4) A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmény az általa biztosított szolgáltatást olyan módon végzi, hogy figyelemmel legyen az ellátást igénybevevőket megillető alkotmányos jogok maradéktalan és teljes körű tiszteletben tartására, különös figyelemmel

- a) az élethez, emberi méltósághoz,
- b) a testi épséghez,
- c) a testi-lelki egészséghez

való jogra.

(5) Az ellátást igénybevevőt megilleti személyes adatainak védelme, valamint a magánéletével kapcsolatos titokvédelem. Az igénybevételi eljárás során különös figyelmet kell fordítani arra, hogy az ellátást igénylő adataihoz csak az arra jogosult személyek férjenek hozzá. Az intézményvezető köteles biztosítani továbbá, hogy az intézményi elhelyezés során az ellátott egészségi állapotával, személyes körülményeivel, jövedelmi viszonyaival kapcsolatos információkról más ellátást igénybevevő, valamint arra illeték-

telen személy ne szerezhessen tudomást, különös figyelemmel az ellátást igénybevevő szociális rászorultságának tényére.

(6) Az intézmény nem korlátozhatja az ellátottat a személyes tulajdonát képező tárgyai, illetve mindennapi használati tárgyai használatában, kivéve a házirendben meghatározott azon tárgyak körét, amelyek veszélyt jelenthetnek az intézményben élők testi épségére. A veszélyeztető tárgyak körét, ezen tárgyak birtoklásának feltételeit, illetve ellenőrzését a házirend szabályozza. A korlátozás azonban nem érintheti a mindennapi használati tárgyakat.

(7) Az intézményvezetőnek gondoskodnia kell az ellátást igénybevevők intézménybe bevitt vagyontárgyainak, személyes tárgyainak és értékeinek megfelelő és — szükség esetén — biztonságos elhelyezéséről. Az intézmény a házirendben szabályozhatja — figyelemmel a raktározási és elhelyezési lehetőségekre — hogy az egyes ellátást igénybevevők milyen nagyságú, illetve milyen mennyiségű, az intézményi élethez szükséges, azzal összefüggő személyes tárgy intézménybe történő bevitelére jogosultak. Ezen kívül a vagyon- és értékmegőrzés nem korlátozható arra való hivatkozással, hogy az intézmény nem tud megfelelő feltételeket kialakítani a megőrzésre. Amennyiben az ellátást igénybevevőt korlátozzák a személyes tárgyainak bevitelében, erről az igénybevételhez kapcsolódó megállapodásban is rendelkezni kell.

(8) Ha az ellátást igénybevevő vagyontárgya vagy érték-tárgya a megőrzés szempontjából speciális feltételeket igényel, az intézmény köteles segítséget nyújtani az ellátást igénybevevő részére a megfelelő elhelyezéshez, illetve annak igénybevételéhez vagy eléréséhez.

(9) Az ellátást igénybevevőnek joga van az intézményen belüli és intézményen kívüli szabad mozgásra, figyelemmel a saját és társai nyugalomára, biztonságára. Az intézmény házirendje meghatározza az intézményből történő távozás és visszatérés rendjét. Az ellátást igénybevevőnek az igénybevételi eljárás során részletes és pontos tájékoztatást kell adni az intézményen belüli és az eltávozás esetére kialakított szabályokról.

(10) Az ellátást igénybevevőnek joga van családi kapcsolatainak fenntartására, rokonok, látogatók fogadására. Az intézményvezető a házirendben szabályozott módon rendelkezhet a látogatás rendjéről, és meg kell határozni azokat az eseteket, amikor a látogatók látogatási időn kívül is kapcsolatot tarthatnak az ellátást igénybevevővel. A látogatók fogadása során figyelemmel kell lenni az intézményben élő más személyek nyugalomára.

(11) Az intézményvezető a házirendben szabályozott módon és esetekben intézkedhet a látogatás rendjét szándékosan és súlyosan megzavaró személyekkel szemben.

(12) Amennyiben az intézményben ellátott személy betegsége miatt ápolásra, gyógykezelésre szorul, ellátása során figyelemmel kell lenni az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) betegek jogait szabályozó rendelkezéseire.

(13) Amennyiben az ellátást igénybevevő egészségi állapotánál vagy egyéb körülményeinél fogva közvetlenül nem

képes az illetékes szervek megkeresésére, az intézményvezető segítséget nyújt ebben, illetve értesíti az ellátott törvényes képviselőjét, vagy az ellátottjogi képviselőt az ellátott jogainak gyakorlásához szükséges segítségnyújtás céljából.

(14) Az intézményvezető tizenöt napon belül köteles a panasztevőt írásban értesíteni a panasz kivizsgálásának eredményéről. Amennyiben az intézményvezető határidőben nem intézkedik, vagy a panasztevő nem ért egyet az intézkedéssel, az intézkedés kézhezvételétől számított nyolc napon belül a fenntartóhoz fordulhat jogorvoslattal.

Az egyes ellátotti csoportok speciális jogai

94/F. § (1) Az egyes szociális intézmények ellátását igénybe vevő személynek, törvényes képviselőjének joga van az ellátott állapotának felülvizsgálatával kapcsolatos információk megismerésére. Az intézmény vezetője a felülvizsgálatot megelőzően, valamint a felülvizsgálatot követően írásban tájékoztatja az ellátást igénybevevőt — annak állapotát figyelembe véve —, illetve törvényes képviselőjét a felülvizsgálat céljáról, folyamatáról, valamint annak eredményéről.

(2) A fogyatékos személyek jogainak érvényesülése érdekében figyelemmel kell lenni különösen

- a) az akadálymentes környezet biztosítására,
- b) az információkhoz, az ellátottat érintő legfontosabb adatokhoz való hozzáférés biztosítására,
- c) a képességek, készségek fejlesztésére, illetve az állapotfenntartás vagy -javítás lehetőségeinek megteremtésére,
- d) az önrendelkezés elvére, a fogyatékos személy életvitelével kapcsolatos döntéseinek tiszteletben tartására,
- e) társadalmi integrációjukhoz való jogra, más személyekkel történő kapcsolat létesítésére, kapcsolattartásra, valamint intézmények, szolgáltatások igénybevételére, elérésére.

94/G. § (1) A pszichiátriai betegeket ellátó bentlakásos intézményben, ha a gondozott személy veszélyeztető, vagy közvetlen veszélyeztető magatartást tanúsít, az Eütv. vonatkozó rendelkezéseit kell értelemszerűen alkalmazni.

(2) A korlátozó intézkedés, eljárás — amely elsődlegesen a pszichés megnyugtató, kivételesen a szabad mozgásban történő korlátozás, illetve farmakoterápia, valamint az intézményen belüli elkülönítés, vagy ezen eszközök komplex alkalmazása — nem lehet büntető jellegű, és csak addig tarthat, illetve az adott helyzethez igazodóan csak olyan mértékű és jellegű lehet, amely a veszély elhárításához feltétlenül szükséges.

(3) A korlátozó intézkedés, eljárás alkalmazásának elrendelésére az intézmény orvosa, az orvos elérhetőségének hiányában a vezető ápoló jogosult. Ez utóbbi esetben az orvost azonnal értesíteni kell a korlátozó intézkedés, eljárás alkalmazásáról, és azt az intézmény orvosának jóvá kell hagynia. A döntést a korlátozó intézkedés, eljárás alkalmazását megelőzően, ha ez nem lehetséges, az intézkedés megtételét követően azonnal a külön jogszabályban meghatározott írásos formában dokumentálni kell. Az intézke-

dés csak addig maradhat fenn, amíg a veszélyeztető vagy közvetlen veszélyeztető állapot tart.

(4) Az intézmény orvosa a korlátozó intézkedés, eljárás alkalmazásáról tájékoztatja az intézmény vezetőjét. Az intézményvezető feladata az intézkedéshez szükséges feltételek, illetve szükség esetén a többi ellátott védelmének biztosítása. Az intézményvezető negyvennyolc órán belül köteles tájékoztatni az ellátottjogi képviselőt a korlátozó intézkedés, eljárás tényéről. Amennyiben az ellátást igénybevevő cselekvőképtelen, intézménybe történő felvételkor az intézményvezető külön jogszabályban meghatározott írásos formában tájékoztatja az ellátást igénybevevőt, illetve törvényes képviselőjét a korlátozó intézkedés esetén az ellátottjogi képviselő megkeresésének szükségességéről.

(5) E törvény alkalmazásában veszélyeztető magatartásnak minősül, ha az ellátott pszichés állapotának zavara következtében saját vagy mások életére, egészségére, testi épségére jelentős veszélyt jelenthet, de a megbetegedés jellegére tekintettel a sürgős intézeti gyógykezelésbe vétel nem indokolt.

(6) E törvény alkalmazásában közvetlen veszélyeztető magatartásnak minősül, ha az ellátott pszichés állapotának akut zavara következtében saját vagy mások testi épségére, egészségére, életére közvetlen és súlyos veszélyt jelent.

(7) A korlátozó intézkedés, eljárás alkalmazása ellen az ellátást igénybevevő vagy törvényes képviselője panasszal élhet az intézmény fenntartójánál. A panasz kivizsgálásához és a döntéshez a fenntartó szakértőként pszichiáter szakorvost vesz igénybe.

(8) A 94/G. § rendelkezéseit kell alkalmazni a fogyatékos személyeket, illetve a szenvedélybetegeket ellátó bentlakásos intézmények esetében is.

94/H. § (1) A hajléktalan személyeket ellátó bentlakásos intézményben elhelyezett személyek esetében különös figyelemmel kell lenni az emberi méltóság védelmére. Az intézmény vezetője a lehetőségek figyelembevételével köteles olyan feltételeket biztosítani, ahol a hajléktalan személyek alapvető tisztálkodási, pihenési feltételei nyugodt körülmények között adóttak.

(2) A hajléktalan személy intézményi szolgáltatásának igénybevétele nem tehető függővé olyan információktól, mely korábbi életvitelével, előéletével kapcsolatos.

(3) A hajléktalan személyeket ellátó intézmény vezetője az ellátott személyek részére köteles postacímet biztosítani, és a részükre szóló küldeményt átadni.

94/I. § A szenvedélybetegeket ellátó bentlakásos intézményben különös figyelmet kell fordítani az ellátottak adatainak, személyiségi jogainak védelmére. A szenvedélybeteg személy — amennyiben indokolt — terápiás, illetve rehabilitációs jelleggel foglalkoztatási programban részt vehet, azonban kötelező munkavégzésre nem kényszeríthető.

94/J. § A gondnokság alatt álló jogosult érdekeinek védelmében az intézményvezető köteles kezdeményezni új gondnok kirendelését, ha a gondnok a gondnoki teendőket

nem megfelelően látja el, különösen, ha nem a gondnokolt érdekeinek figyelembevételével végzi ezen feladatokat.

Az ellátottjogi képviselő

94/K. § (1) Az ellátottjogi képviselő a személyes gondoskodást nyújtó alap- és szakosított ellátást biztosító intézményi elhelyezést igénybevevő, illetve a szolgáltatásban részesülő részére nyújt segítséget jogai gyakorlásában. Működése során tekintettel van a személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény rendelkezéseire.

(2) Az ellátottjogi képviselő feladatai

a) megkeresésre, illetve saját kezdeményezésre tájékoztatást nyújthat az ellátottakat érintő legfontosabb alapjogok tekintetében, az intézmény kötelezettségeiről és az ellátást igénybevevőket érintő jogokról,

b) segíti az ellátást igénybevevőt, törvényes képviselőjét az ellátással kapcsolatos kérdések, problémák megoldásában, szükség esetén segítséget nyújt az intézmény és az ellátott között kialakult konfliktus megoldásában,

c) segít az ellátást igénybevevőnek, törvényes képviselőjének panasz megfogalmazásában, kezdeményezheti annak kivizsgálását az intézmény vezetőjénél és a fenntartónál,

d) a jogviszony keletkezése és megszűnése, továbbá az áthelyezés kivételével eljárhat az intézményi ellátással kapcsolatosan az intézmény vezetőjénél, fenntartójánál, illetve az arra illetékes hatóságnál, és ennek során — írásbeli meghatalmazás alapján — képviselheti az ellátást igénybevevőt, törvényes képviselőjét,

e) az intézmény vezetőjével történt előzetes egyeztetés alapján tájékoztatja a szociális intézményekben foglalkoztatottakat az ellátottak jogairól, továbbá ezen jogok érvényesüléséről és a figyelembevételéről a szakmai munka során,

f) intézkedést kezdeményezhet a fenntartónál a jogszabálysértő gyakorlat megszüntetésére,

g) észrevételt tehet az intézményben folytatott gondozási munkára vonatkozóan az intézmény vezetőjénél,

h) amennyiben az ellátottak meghatározott körét érintő jogsértés fennállását észleli, intézkedés megtételét kezdeményezheti az illetékes hatóságok felé,

i) a korlátozó intézkedésekre, eljárásokra vonatkozó dokumentációt megvizsgálhatja.

(3) Az ellátottjogi képviselő a megyei, fővárosi módszertani intézmény, egyházi intézmények esetében az egyházi módszertani intézmény alkalmazásában áll. Az egyházi módszertani intézményben működő ellátottjogi képviselő csak az adott felekezet vagy annak szervei által fenntartott, illetve a 88. § (6) bekezdése szerinti megállapodással érintett intézményekben élő ellátottakkal kapcsolatosan gyakorolhatja az őt megillető jogokat.

(4) A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmény vezetője az ellátottakat tájékoztatja az ellátottjogi

képviselő által nyújtható segítségadás lehetőségéről, az ellátottjogi képviselő elérhetőségéről.

(5) Amennyiben az ellátottjogi képviselőt foglalkoztató módszertani intézményben ellátottjogi képviselő eljárására van szükség, ezen intézményben a Szociális és Családügyi Minisztérium által előzetesen meghatározott, állandó kijelölés alapján másik ellátottjogi képviselő jár el.

(6) Az ellátottjogi képviselővel kapcsolatos munkáltatói jogokat a módszertani intézmény vezetője látja el, azzal, hogy — az egyházi ellátottjogi képviselő kivételével — a közalkalmazotti jogviszonya tekintetében a kinevezéshez, illetve a felmentéshez a Szociális és Családügyi Minisztérium egyetértése szükséges. Az ellátottjogi képviselő szakmai felügyeletét a Szociális és Családügyi Minisztérium látja el.

(7) Az ellátottjogi képviselő munkaköre pályázat alapján tölthető be, külön jogszabályban meghatározott felsőfokú iskolai végzettséggel.

(8) Az ellátottjogi képviselő jogosult

a) a szociális szolgáltató vagy intézmény működési területére belépni,

b) a vonatkozó iratokba betekinteni,

c) a szolgáltatást végző dolgozókhoz kérdést intézni.

(9) Az ellátottjogi képviselő köteles az ellátást igénybevevőre vonatkozó és tudomására jutott orvosi titkot megtartani, és az ellátást igénylő személyes adatait a vonatkozó jogszabályok szerint kezelni.

A szociális szolgáltatást végzők jogai

94/L. § (1) A szociális ágazatban foglalkoztatottak, vagy munkaviszonyban álló személyek esetében biztosítani kell, hogy a munkavégzéshez kapcsolódó megbecsülést megkapják, tiszteletben tartsák emberi méltóságukat és személyiségi jogukat, munkájukat elismerjék, valamint a munkáltató megfelelő munkavégzési körülményeket biztosítson számukra.

(2) Közfeladatot ellátó személynek minősül az alábbi munkaköröket betöltő személy:

a) a házi segítségnyújtást végző szociális gondozó, ideértve a vezető gondozó,

b) a családgondozó,

c) a támogató szolgálatot, a pszichiátriai betegek közösségi ellátását, a szenvedélybetegek ellátását végző szociális gondozó,

d) a hajléktalan személyek ellátását végző szociális segítő és utcai szociális munkás,

e) az előgondozással megbízott személy.

(3) A bentlakásos intézménynek rendelkeznie kell — a szolgáltatásban foglalkoztatottak védelme érdekében — az ellátást igénybevevők részéről esetlegesen felmerülő veszélyhelyzet kezelésére vonatkozó belső utasítással.”

43. § Az Szt. 96/A. §-a (1) bekezdésének utolsó mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„Az ismertető az intézmény székhelyét, telephelyeit, az szolgáltatások körét, az intézménybe történő felvétel, illet-

ve az elhelyezés körülményeire, valamint az ellátottjogi képviselő személyére, elérhetőségére vonatkozó adatokat tartalmazza.”

44. § Az Szt. 99. §-ának (2)—(5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az érdekképviselői fórum a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézménnyel intézményi jogviszonyban állók jogainak, érdekeinek érvényesülését elősegíteni hivatott szerv, mely a házirendben meghatározott feltételek és eljárás szerint működik. Az érdekképviselői fórum megalakítását a székhelyen, illetve telephelyenként kell biztosítani.

(3) Az érdekképviselői fórum tagjai

a) választás alapján, az intézményi ellátást igénybevevők közül

aa) kétszáz férőhelyig kétfő fő,

ab) kétszáz férőhely felett négy fő;

b) választás alapján, az ellátottak hozzátartozói, illetve törvényes képviselői közül egy fő;

c) választás alapján, az intézmény dolgozóinak képviselői között egy fő;

d) kijelölés alapján, az intézményt fenntartó szervezet képviselői között egy fő.

(4) Az érdekképviselői fórum

a) előzetesen véleményezi az intézmény vezetője által készített, az ellátottakkal, valamint az intézmény belső életével kapcsolatos dokumentumok közül a szakmai programot, az éves munkatervet, a házirendet, az ellátottak részére készült tájékoztatókat,

b) megtárgyalja az intézményben élők panaszait — ide nem értve a jogviszony keletkezésével, megszüntetésével és az áthelyezéssel kapcsolatos panaszokat —, és intézkedést kezdeményez az intézményvezető felé,

c) tájékoztatást kérhet az intézményvezetőtől az ellátottakat érintő kérdésekben, az ellátás szervezésével kapcsolatos feladatokban,

d) intézkedés megtételét kezdeményezheti a fenntartó felé, valamint más illetékes hatóságok, szervek felé, amennyiben az intézmény működésével kapcsolatos jogszabálysértésre utaló jeleket észlel.

(5) Az érdekképviselői fórum működésének és választásának részletes szabályait a házirend tartalmazza.”

45. § Az Szt. 112—113. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„112. § (1) A rehabilitációs intézménybe történő elhelyezés időtartama nem haladhatja meg az öt évet. Az ötéves időtartam egy alkalommal, legfeljebb három évvel meghosszabbítható. A meghosszabbítás feltételei:

a) az ötéves időtartam alatt a rehabilitációs programban meghatározott eredményeket nem sikerült elérni, de a rehabilitációs program kidolgozásában résztvevők szakvéleménye alapján további ellátással az eredményes rehabilitáció megvalósítható,

b) a rehabilitációs programot követő utógondozás feladatai nem zárultak le,

c) az ellátott önálló életvitelére vonatkozó képességeinek, készségeinek fejlesztése további segítséget igényel.

(2) A meghosszabbításról az ellátás igénybevételéről döntést hozó szerv határoz, figyelembe véve a rehabilitációs program kidolgozásában és végrehajtásában részt vevő intézményi dolgozók szakvéleményét.

(3) A rehabilitációs intézmény keretei között a teljes körű ellátáson túlmenően — szükség esetén — biztosítani kell az ellátást igénybevevő fejlesztő felkészítését, képzését, foglalkoztatását, vagy a foglalkoztatáshoz történő hozzájutását, továbbá az utógondozást. A rehabilitációs intézményben — külön jogszabályban meghatározott feltételek alapján — az ellátottak részére kötelező előtakarékossági rendszert kell működtetni.

(4) A hajléktalanok rehabilitációs intézményében a teljes körű ellátás tartalmát az intézményvezető állapítja meg, figyelemmel az ellátott rehabilitációs státuszára. A teljes körű ellátás körében legalább a lakhatást, textíliával való ellátást, illetve mentális gondozást biztosítani kell. A teljes körű ellátás pontos tartalmát — a rehabilitációs alkalmassági vizsgálat eredményére figyelemmel — az ellátottal kötött megállapodásba kell foglalni.

(5) A rehabilitációs intézmény fenntartója az ellátást igénybevevő foglalkoztatása érdekében az intézmény szervezeti kereteihez kapcsolódóan, vagy önállóan foglalkoztatási tevékenységet biztosító szervezetet hozhat létre. Ebben a szervezetben munkajogi jogviszony alapján foglalkoztatható az ellátást igénybevevő.

(6) A rehabilitációs intézmény legfeljebb két évig gondoskodik az ellátott utógondozásáról. Az utógondozás időtartama alatt az intézményi jogviszony nem szűnik meg, függetlenül attól, hogy nem az intézményben látják el az ellátást igénybevevőt. Az utógondozás keretében fogyatékos személyek és pszichiátriai betegek esetében — amennyiben a külön jogszabályban meghatározott feltételek teljesülnek — külső gondozó vagy külső intézményi férőhely, szenvedélybetegek és hajléktalan személyek esetében külső intézményi férőhely igénybevételét is lehet alkalmazni. A külső gondozónál vagy külső intézményi férőhelyen elhelyezett ellátottak intézményen belüli férőhelye betölthető, ezért a működési engedélyben meghatározott férőhelyszám — a működési engedély módosításával — legfeljebb 15%-os mértékben túlléphető. A külső gondozó és a külső intézményi férőhely nyilvántartásba vételét és az ebben a formában végzett utógondozás ellenőrzését a megyei, fővárosi közigazgatási hivatal végzi.

(7) Külső gondozó az a személy, aki — az utógondozás ideje alatt — a rehabilitációs intézményi ellátást igénybevevő részére saját lakásában teljes körű ellátást biztosít, illetve segíti az ellátottat önálló életvitelének kialakításában, a szükséges készségek, képességek elsajátításában, gyakorlati megvalósításában.

(8) Az intézményi külső férőhely a rehabilitációs intézményi ellátást igénybevevő részére az utógondozás ideje alatt biztosított olyan lakhatási forma, ahol a korábban ellátást biztosító rehabilitációs intézmény segítségével lehetőség nyílik az önálló életvitelre. Intézményi külső férőhely különösen a védett szállás, a védett bérlemény, a tartós albérlet.

(9) A külső gondozóra és a külső intézményi férőhelyre vonatkozó részletes szabályokat, így különösen

- a) az igénybevétel feltételeit, időtartamát,
- b) a rehabilitációs intézménnyel való kapcsolatot,
- c) a szolgáltatás költségének elszámolását,
- d) a speciális személyi, tárgyi előírásokat, feltételeket,

külön jogszabály határozza meg.

113. § (1) A rehabilitációs intézménybe történő bekerülés feltétele a rehabilitációs alkalmassági vizsgálat elvégzése. A rehabilitációs alkalmassági vizsgálatot végző szakértő megállapítása alapján azok az ellátást igénylők, akik a vizsgálat időpontjában nem felelnek meg a rehabilitációs intézménybe történő elhelyezés feltételeinek, de a rehabilitációra alkalmassá tehetők, ideiglenes jelleggel legfeljebb egyéves időtartamra elhelyezhetők az intézményben.

(2) Az egyéves időtartam eltelte után a rehabilitációs alkalmassági vizsgálatot végző szerv szakértő bevonásával megállapítja, hogy az elhelyezést igénylő alkalmas-e a rehabilitációs intézményi elhelyezésre. Amennyiben a rehabilitációs tevékenység nem lehet eredményes, abban az esetben az ellátott más típusú intézménybe történő áthelyezését kell kezdeményezni a fenntartónál, aki köteles az ellátást igénybevevőt más intézménytípusban elhelyezni.”

46. § Az Szt. 113/A. §-a a következő új (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) A felülvizsgálatra vonatkozó részletes szabályokat külön jogszabály tartalmazza.”

47. § Az Szt. 113/C. §-a a következő új (3) bekezdéssel egészül ki és egyidejűleg a jelenlegi (3) bekezdés számozása (4) bekezdésre módosul:

„(3) A fogyatékos személyek otthonába, illetve lakóotthonába történő bekerülést megelőzően — az igénybevételi eljárás vagy az áthelyezési eljárás során — az ellátást igénylő fogyatékos személy alapvizsgálatát el kell végezni.”

48. § Az Szt. V. fejezetének II. címe a következő alcímekkel és 113/D—113/G. §-okkal egészül ki:

„Egyes szociális intézményben elhelyezettek felülvizsgálatának közös szabályai

113/D. § (1) A felülvizsgálat az ellátást igénybevevők egészségi, fizikai és mentális állapotának, illetve készségeinek, képességeinek vizsgálata a részükre biztosított ellátási forma, a kialakított gondozási terv, valamint az egyéni fejlesztés megfelelősége szempontjából.

(2) A felülvizsgálat elvégzése az intézményi jogviszonyban álló személy esetében kötelező és térítésmentes. Az ellátást igénybevevő (törvényes képviselője) — a felülvizsgálat esedékességének időpontjától függetlenül — évente egy alkalommal, külön jogszabályban meghatározott térítési kötelezettség mellett kérheti a felülvizsgálat elvégzését. A felülvizsgálatot az ellátást igénybevevő személyi méltóságának tiszteletben tartásával kell elvégezni.

(3) A felülvizsgálatot a 113/A—113/C. §-okban meghatározott intézményeken kívül a rehabilitációs ellátást nyújtó intézményekben is el kell végezni.

(4) A felülvizsgálat feltételeinek biztosításáért, a lebonyolításért, valamint az intézményben elhelyezettek vizsgálatának elvégzéséért az intézményvezető a felelős.

(5) A felülvizsgálat elvégzése a szakértői bizottság feladata. A szakértői bizottság munkáját a megyei, fővárosi önkormányzat a módszertani intézmény közreműködésével koordinálja. A felülvizsgálat, illetve a rehabilitációs alkalmassági vizsgálat során a módszertani intézmények részt vesznek különösen

a) a működéshez szükséges tárgyi feltételek biztosításában;

b) a működéssel kapcsolatos adminisztratív feladatok ellátásában;

c) a bizottság munkáját segítő szervezetekkel, valamint az intézményekkel történő kapcsolattartásban.

(6) A szakértői bizottság állandó tagjai

a) a megyei, fővárosi módszertani intézmény vezetője vagy a módszertani osztályvezető,

b) a megyei, fővárosi önkormányzat kijelölése alapján a megyei, fővárosi önkormányzat szakértője.

(7) A szakértői bizottság tagjai a (6) bekezdésben foglaltakon túl

a) a fogyatékos személyek otthona, lakóotthona esetében

aa) a megyei, fővárosi önkormányzat által kijelölt, fogyatékos személyek ellátásában jártas pszichológus,

ab) a megyei, fővárosi önkormányzat által kijelölt, a fogyatékoság jellege szerinti szakgyógypedagógus;

b) a pszichiátriai betegek otthona, lakóotthona esetében

ba) a megyei, fővárosi pszichiátriai szakfőorvos, vagy az általa javasolt és a megyei, fővárosi önkormányzat által kijelölt, pszichiátriai betegek ellátásában elismert szakorvos,

bb) a megyei, fővárosi pszichiátriai szakfőorvos által javasolt, és a megyei, fővárosi önkormányzat által kijelölt klinikai szakpszichológus;

c) rehabilitációs intézmények esetében

ca) a megyei, fővárosi foglalkozás-egészségügyi szakfőorvos, vagy az általa javasolt, és a megyei, fővárosi önkormányzat által kijelölt rehabilitációban jártas szakorvos — figyelemmel az egyes intézménytípusokban ellátottakra —,

cb) a megyei, fővárosi munkaügyi központ vezetője által kijelölt, vagy az általa felkért, foglalkoztatási rehabilitációban jártas szakember.

A kijelölés eljárási szabályai

113/E. § (1) A kijelölés, illetve annak módosítása — a munkaügyi központ által jelölt tag kivételével — a megyei, fővárosi önkormányzat közgyűlésének hatásköre.

(2) A kijelölés határozott időre, öt évre szól. A szakértői bizottsági tagság megszűnik

a) a határozott időtartam lejártával,

b) a bizottsági tag lemondásával,

c) a bizottsági tag halálával,

d) alkalmatlanság megállapításával,

e) azon munkaviszony, közalkalmazotti vagy köztisztviselői jogviszony megszűnésével, amelyre tekintettel a tagot jelölték.

(3) A szakértői bizottsági tagság megszűnése esetén hatvan napon belül dönteni kell az új tag személyéről.

(4) A szakértői bizottság tagja indokolás nélkül lemondhat bizottsági tagságáról, a lemondás határideje harminc nap.

(5) A szakértői bizottsági taggal kapcsolatos alkalmatlanság megállapítását a bizottság tagjai, a jelölésre jogosult személy, a szakértői bizottság munkájával érintett intézményvezető, vagy az országos érdekképviselői szerv vezetője írásos indokolás benyújtásával kérheti. Az alkalmatlanság megállapításáról a kijelölésre jogosult szerv dönt.

113/F. § (1) A szakértői bizottság

a) szakértői véleményt ad az ellátást igénybevevők intézményi elhelyezésének indokoltságára, valamint a szakmai munkára vonatkozóan;

b) javaslatot tesz az intézményvezető felé egyes esetekben a gondozási terv, az egyéni fejlesztés vagy az egyéni rehabilitációs program felülvizsgálata, módosítása iránt;

c) javaslatot tesz a fenntartó felé az ellátás szakmai tartalmára és az ellátórendszer szerkezetére vonatkozóan.

(2) Az intézményvezető a bizottság javaslatát követően szükség esetén gondoskodik a gondozási terv módosításáról.

(3) A fenntartó — amennyiben a szakértői bizottság által tett javaslat az intézményi férőhelyek tíz százalékát érintően más típusú intézményi elhelyezést javasol az ellátottak részére — megvizsgálja az intézményi szolgáltatások átalakításának szükségességét, részlegek kialakítását vagy más típusú szolgáltatások létesítését.

(4) A fenntartó — amennyiben a szakértői bizottság javaslata alapján legalább a férőhelyek tíz százalékban lakóotthoni elhelyezés indokolt — szakmai programot készít a lakóotthoni elhelyezés feltételeinek kidolgozására.

A rehabilitációs alkalmassági vizsgálat

113/G. § (1) A rehabilitációs intézménybe történő bekezdést megelőzően az ellátást igénylő rehabilitációs alkalmassági vizsgálaton vesz részt. A rehabilitációs alkalmassági vizsgálat célja annak megállapítása, hogy a rehabilitációs intézményi ellátást igénylő képességei, készségei alapján alkalmasnak tekinthető-e a rehabilitációs programban való önkéntes részvételre.

(2) A vizsgálatot a megyei, fővárosi módszertani intézmény végzi, a módszertani intézmény vezetője által felkért szakértő bevonásával. A megyei, fővárosi módszertani intézmény által működtetett vizsgáló csoport tagjai a következő személyek:

- a) a módszertani intézmény vezetője által kijelölt mentálhigiénés munkatárs vagy pszichológus,
- b) a megyei, fővárosi munkaügyi központ által delegált, a foglalkoztatási rehabilitációban jártas szakember,
- c) a foglalkozás-egészségügyi szakfőorvos vagy az általa kijelölt foglalkozás-egészségügyi szakorvos,
- d) pszichiátriai beteg esetében a megyei, fővárosi pszichiátriai szakfőorvos vagy az általa javasolt és a megyei, fővárosi önkormányzat által kijelölt, pszichiátriai betegek ellátásában elismert pszichiáter szakorvos,
- e) szenvedélybeteg esetén a megyei, fővárosi pszichiátriai szakfőorvos vagy az általa javasolt és a megyei, fővárosi önkormányzat által kijelölt, pszichiátriai betegek ellátásában elismert pszichiáter vagy addiktológus szakorvos.

(3) A rehabilitációs alkalmassági vizsgálat részletes szabályait, így különösen

- a) az alkalmazandó módszereket,
 - b) a vizsgálat lebonyolításának szabályait,
 - c) a szakértői vélemény tartalmát, formáját
- külön jogszabály tartalmazza.”

49. § Az Szt. 117/A. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Az ellátást igénybevevő részére az egészségi állapot javításához vagy szinten tartásához szükséges alapgyógyszereket a bentlakásos intézmény — a külön jogszabályban meghatározottak szerint — térítésmentesen biztosítja. Ezen túlmenően az egyéni gyógyszerigények költségét — a külön jogszabályban foglaltak szerint — az ellátott személy viseli.”

50. § Az Szt. 119. §-a a következő új (2) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a § jelenlegi szövege (1) bekezdésre módosul:

„(2) Amennyiben az intézményi elhelyezést a gyámhivatal határozata alapozza meg, a kiskorú ellátott részére térítési díj fizetésének kötelezettsége nem írható elő. A gyámhivatal határozatában megállapított gondozási díjat — a külön jogszabályban meghatározott feltételek és eljárás alapján — a szociális intézmény részére kell átutalni.”

51. § (1) Az Szt. 121. §-ának (2) bekezdése a következő új g)—j) pontokkal egészül ki:

(Az ellátási szerződésnek tartalmaznia kell)

„g) az ellátás igénybevételének szabályaihoz kapcsolódva különösen a tájékoztatási kötelezettség teljesítését, az e törvényben meghatározott értesítési kötelezettséget, különös tekintettel arra az esetre, ha a települési önkormányzat rendelkezik meghatározott számú férőhellyel az intézményben;

h) a panaszok érvényesítésének rendjét, az önkormányzat tájékoztatásának formáját, a panaszok kivizsgálására vonatkozó megállapodást;

i) az önkormányzat részére történő beszámolás, tájékoztatás módját, formáját, gyakoriságát azzal, hogy az ellátást biztosító szervezetet évente legalább egyszer beszámolási kötelezettség terheli;

j) a külön jogszabályban meghatározott adatszolgáltatási kötelezettség teljesítésének módját, a statisztikai adatgyűjtéshez szükséges adatok rendelkezésre bocsátását.”

(2) Az Szt. 121. §-a a következő új (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Az alapellátást biztosító szolgáltatások esetében az ellátási kötelezettséggel rendelkező önkormányzat az ellátási szerződés alapján végzett feladat ellátáshoz kapcsolódóan a szolgáltatásért járó ellenérték összegét köteles meghatározni. Az ellátási szerződésben az ellenérték megfizetésével kapcsolatos eljárási kérdéseket, határidőket, elszámolási kötelezettséggel kapcsolatos feladatokat is rögzíteni kell.”

52. § Az Szt. VI. fejezete a következő alcímmel és 122/A—122/C. §-okkal egészül ki:

„Az intézményi szolgáltatások ellátása intézményen kívüli szervezet által

122/A. § (1) A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmény fenntartója vagy az önállóan gazdálkodó intézmény vezetője (a továbbiakban együtt: fenntartó) az intézmény által biztosítandó egyes szolgáltatásokat intézményen kívüli szervezet igénybevételével — legfeljebb öt éves időtartamra kötött szerződés alapján — elvégeztetheti. A szerződés tárgyát nem képezheti külön jogszabályban meghatározott szociális szolgáltatási szakmai feladat.

(2) Szerződéses szolgáltatások lehetnek különösen

- a) mosatás,
- b) takarítás,
- c) étkeztetés,
- d) könyvelés,
- e) karbantartási feladatok elvégzése.

122/B. § (1) A szerződéses szolgáltatások alapján kötött szerződés — függetlenül a közbeszerzés vagy a pályázat alkalmazásától — tartalmazza

a) a szolgáltatást végző jogi személyiségének formája szerinti bírósági bejegyzés vagy az egyéni vállalkozói igazolvány adatait;

b) szükség esetén az adott tevékenység végzésére jogosító hatósági engedélyt vagy a szakképzettséget igazoló irat adatait;

c) a szolgáltatás formáját, a szolgáltatással érintett intézmény(ek) körét, valamint a szolgáltatást biztosító nyilatkozatát arra nézve, hogy a szolgáltatásra vonatkozó, külön jogszabályban meghatározott szakmai követelményeket ismeri;

d) a szolgáltatást nyújtó részéről az arra vonatkozó nyilatkozatot, hogy az ellátottak adatainak vonatkozásában az

adatvédelmi jogszabályi rendelkezéseket betartja és betartja;

e) a szolgáltatásért járó díj mértékére, fizetésére vonatkozó szabályokat;

f) az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítésére vonatkozó szabályokat;

g) szerződésszegés esetén a szolgáltatás folyamatos biztosítására vonatkozó feltételeket, illetve a kártérítés mértékére vonatkozó megállapodást;

h) a szerződés felmondásának szabályait, a felmondás határidejét, figyelemmel a szolgáltatás folyamatos biztosításának kötelezettségére;

i) a szolgáltatás alvállalkozásba adásának tilalmát kimondó rendelkezést;

j) a szolgáltatással kapcsolatosan az intézménytájékoztatásának formáját, módját, körét, az intézmény vezetőjének jogosítványait a szolgáltatás biztosításával kapcsolatos vitás kérdések rendezését;

k) a vitás kérdések rendezésének eljárási szabályait;

l) a szolgáltatást biztosító szervezet nyilatkozatát arról, hogy lejárt köztartozása nincs, valamint nyilatkozatot a számlaszámáról, illetve a megállapodás megkötéséhez szükséges egyéb adatokról.

(2) Amennyiben a fenntartó megállapítása szerint a szolgáltató nem megfelelő színvonalon végzi a tevékenységét, felszólítja a szolgáltatót a szerződés szerinti teljesítésre, majd kezdeményezi a szerződés felmondását.

122/C. § (1) Ha a szerződéssel érintett szolgáltatás ellenértéke nem éri el a közbeszerzési értékhatárt, az állami fenntartó pályázatot ír ki a lebonyolításra. A pályázat szövegét a helyben szokásos módon, valamint egy országos napilapban közzé kell tenni.

(2) A pályázatot elbíráló bizottság tagjai

a) a fenntartó pénzügyi, illetve szakmai képviselője,

b) az érintett szociális intézmény vezetője — amennyiben több intézményt érint a szerződés, abban az esetben a fenntartó által kijelölt intézményvezető,

c) az intézmény gazdasági vezetője — több intézmény esetén a fenntartó által kijelölt gazdasági vezető, amely személy azonban nem lehet ugyanazon intézmény alkalmazottja, mint az intézményvezetők közül kijelölt személy.

(3) A pályázatok eredményéről, a bizottság döntéséről a fenntartó értesíti a pályázókat.

(4) A megállapodást írásba kell foglalni. A szolgáltatást biztosító szervezet és az intézményvezető évente egyszer kötel és beszámolni a képviselő-testületnek a feladat ellátásáról, a szolgáltatás költségeiről, az esetleges panaszokról.”

53. § Az Szt. 125. §-a a következő új c) ponttal egészül ki, és egyidejűleg a jelenlegi c)—d) pontok jelölése d)—e) pontra módosul:

(A települési önkormányzat által megállapított és folyósított pénzbeli és természetben nyújtott ellátások kiadásaihoz, továbbá a rendszeres szociális segélyt kérelmező foglalkoztatásának költségeihez, valamint a helyi önkormányzatok által fenntartott személyes gondoskodás keretébe tartozó ellátási formák működési és fejlesztési költségeihez az állam)

„c) az adósságkezelési szolgáltatáshoz kötött felhasználási támogatással,”
(*járul hozzá.*)

54. § Az Szt. 126. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Azok az egyházi fenntartók, amelyek a Kormánnyal a szociális feladatok ellátására is kiterjedő megállapodást kötöttek, személyes gondoskodást nyújtó alapellátási tevékenységük után külön jogszabályban meghatározott támogatásra tarthatnak igényt. A Magyar Katolikus Egyház a támogatás igénybevételére a Magyar Köztársaság és az Apostoli Szentsek között létrejött megállapodás alapján jogosult.”

55. § Az Szt. 127. §-a a következő új (2) bekezdéssel egészül ki:

„(2) A nem állami, illetve egyházi fenntartónak a külön jogszabályban meghatározott, és az általa fenntartott szociális intézmény működéséhez biztosított normatív állami hozzájárulás — kivéve a kiegészítő támogatást — teljes összegét át kell adnia annak az intézménynek, amelyre tekintettel a támogatás megállapítására sor került.”

56. § Az Szt. 132. §-a (1) bekezdésének f) pontja helyébe a következő rendelkezés lép, és egyidejűleg a bekezdés a következő új k)—l) ponttal egészül ki:

(Felhatalmazást kap a Kormány, hogy megállapítsa)

„f) a szociális szolgáltatások és intézmények engedélyezésének és működésének részletes szabályait,”

„k) az Európai Gazdasági Térség állampolgára és az e törvényben meghatározott hozzátartozójára vonatkozó ellátások igénylésével, megállapításával, folyósításával, valamint az igényelbíráló szervek adatfeldolgozásával kapcsolatos részletes szabályokat,

l) a rehabilitációs intézményekben elhelyezettek utógondozási feladatainak részletes szabályait.”

57. § Az Szt. 132. §-a (2) bekezdésének b)—c) pontja helyébe a következő rendelkezés lép, és egyidejűleg a bekezdés új k) ponttal egészül ki:

(Felhatalmazást kap a szociális és családügyi miniszter, hogy rendeletben szabályozza)

„b) a szociális szolgáltatások működési feltételére vonatkozó szabályait,

c) a szociális szolgáltatások szakmai feladataira vonatkozó szabályait,”

„k) az Egyházi Fenntartók Tanácsának megalakulására és működésére vonatkozó részletes szabályokat.”

58. § (1) E törvény — a (2)—(3) bekezdésben foglalt eltéréssel — 2002. január 1-jén lép hatályba.

(2) E törvény 6. §-a, 11—13. §-ai, 16—22. §-ai, 24. §-a, 27. §-a, 30. §-a, 34. §-a, 38. §-a, 42—45. §-ai, 48. §-a; 53—54. §-ai, 58. §-a (6) bekezdésének c) pontja 2003. január 1-jén lép hatályba.

(3) E törvény 1. §-ának (2)—(3) bekezdése, 2—3. §-ai, 7. §-ának az Szt. 41. § (2) bekezdését megállapító része, 8. §-ának az Szt. 42. §-a (2) bekezdésének d) pontját megállapító része, 56. §-ának az Szt. 132. §-a (1) bekezdésének k) pontját megállapító része a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napján lép hatályba.

(4) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg az Szt.

- a) 42. §-ának (4) bekezdése,
- b) 85. §-a,
- c) 96. §-ának (2) bekezdése,
- d) 98. §-a,
- e) 99/A. §-a,
- f) 105. §-ának (3)—(4) bekezdése,
- g) 107. §-a,
- h) 132. §-a (1) bekezdésének c) és g) pontja,
- i) 132. §-a (2) bekezdésének d) és f) pontja

hatályát veszti.

(5) A települési önkormányzat az e törvény hatálybalépése előtt megállapított ápolási díjra vonatkozó jogosultságot e törvény hatálybalépésétől számított hat hónapon belül felülvizsgálja. Amennyiben a felülvizsgálat eredményeként az ápolási díj megszüntetésére vagy összegének csökkentésére kerül sor, akkor az intézkedés legkorábbi időpontja a felülvizsgálatot követő harmadik hónap első napja. Az e törvény hatálybalépésekor folyamatban lévő ápolási díj megállapítása iránti ügyek elbírálása során e törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

(6) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg az Szt.

- a) 44. §-ának (1) bekezdésében a „41. § (1) bekezdésében” szövegrész helyébe a „41. § (1)—(2) bekezdésében” szövegrész,
- b) a 44. §-ának (2) bekezdésében a „41. § (2) bekezdése” szövegrész helyébe a „41. § (4) bekezdése” szövegrész,
- c) 44. §-ának (2) bekezdésében a „60%-ánál” szövegrész helyébe a „80%-ánál” szövegrész,
- d) 50. §-a (1) bekezdésének h) pontjában az „az aki után szülője” szövegrész helyébe az „az aki, vagy aki után szülője” szövegrész,
- e) IV. fejezetének „Személyes gondoskodást nyújtó ellátások” címe helyébe a „Szociális szolgáltatások” cím,
- f) 58. §-ában a „önkormányzatokkal szerződéses jogviszony alapján önkormányzati feladatokat ellátó” szövegrész helyébe az „önkormányzati feladatokat ellátó nem állami fenntartó” szövegrész

lép.

(7) Az e törvényben meghatározott szakosított ellátási formák feltételeinek megszervezéséről a szolgáltatástervezési koncepcióban meghatározott ütemezés szerint fokozatosan, de legkésőbb 2008. december 31-ig kell gondoskodni.

(8) A megyei jogú város a szakosított ellátási formák megszervezéséről e törvény hatálybalépését követő öt éven belül köteles gondoskodni.

(9) A szolgáltatástervezési koncepciót a megyei, fővárosi önkormányzat 2002. december 31-ig, a települési önkormányzat 2003. december 31-ig készíti el.

(10) A felülvizsgálati bizottság tagjának jelölésére jogosult személy e törvény hatálybalépését követő harminc napon belül teszi meg a bizottság tagjainak személyére vonatkozó javaslatát.

(11) A munkaügyi központ vezetője által — a 113/D. § (7) bekezdés cb) alpontja, valamint a 113/G. § (2) bekezdése b) pontja alapján — kijelölt személyek nevét e törvény hatálybalépését követő 30 napon belül küldi meg a megyei, fővárosi önkormányzat részére.

(12) E törvény 23. §-ával megállapított Szt. 66. §-ának (3) bekezdésében foglalt rendelkezést a 2002. január 1-jét követően keletkezett, új intézményi jogviszonyok esetében kell alkalmazni.

59. § A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 1. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Az (1) bekezdésben foglaltaktól eltérően e törvény hatálya nem terjed ki a helyi önkormányzat által közhasznú munkavégzés, közmunka, közcélú munkavégzés keretében foglalkoztatottra, valamint az alkalmi munkavállalói könyvvvel foglalkoztatott munkavállalóra.”

Mádl Ferenc s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Áder János s. k.,
az Országgyűlés elnöke

2001. évi LXXX. törvény

a jogellenesen kivitt kulturális javak visszaszolgáltatásáról*

A törvény hatálya

1. § E törvény hatálya kiterjed az Európai Unió valamely tagállama (a továbbiakban: tagállam) területéről jogellenesen kivitt és a Magyar Köztársaság területén lévő kulturális javak visszaszolgáltatására, valamint az ezzel kapcsolatos eljárási rendre.

Értelmező rendelkezések

2. § E törvény alkalmazásában

1. *kulturális javak:*

a) azok a javak, melyeket a tagállam területéről történő jogellenes kivitel előtt vagy azt követően nemzeti jogszabály vagy államigazgatási eljárás keretében hozott ható-

* A törvényt az Országgyűlés a 2001. november 6-i ülésnapján fogadta el.

sági határozat az Európai Közösséget létrehozó szerződés 30. (ex. 36.) Cikke szerinti „művészi, történelmi vagy régészeti értéket képviselő nemzeti kincsek” közé sorol, és

b) amelyek a *melléklet* szerinti kategóriák valamelyikébe tartoznak, vagy egyik ilyen kategóriába sem tartoznak, de szerves részét képezik:

— muzeális intézmények, levéltárak, valamint könyvtárak megőrzendő állományi leltárában szereplő közgyűjtemények,

— egyházi intézmények leltárának;

2. *közgyűjtemény*: az a gyűjtemény, mely a tagállam, annak helyi vagy regionális hatósága, illetve olyan intézmény tulajdonát képezi, mely a tagállam területén található és a tagállam jogszabálya szerint közintézménynek minősül, továbbá a tagállam, illetve egy helyi vagy regionális hatóság tulajdona, vagy finanszírozását jelentős mértékben azok biztosítják;

3. *jogellenes kivitel*: a kulturális javaknak a tagállam területéről a kulturális javak védelméről szóló tagállami jogszabályok vagy a kulturális javak kiviteléről szóló 3911/92/EGK tanácsi rendelet megsértésével történt kivitele, illetve a jogszerű ideiglenes kivitelre vonatkozó feltételek megszegéséből adódó jogsértés is;

4. *kérelmező állam*: az a tagállam, amelynek területéről a kulturális javakat jogellenesen kivitték;

5. *kérelmezett állam*: az a tagállam, amelynek területén egy másik tagállam területéről jogellenesen kivitt kulturális javak megtalálhatóak;

6. *visszaszolgáltatás*: a kulturális javak visszaszállítása a kérelmező állam területére.

A visszaszolgáltatás

3. § (1) A kérelmező állam területéről jogellenesen kivitt kulturális javakat azok birtokosa, tekintet nélkül arra, hogy azt saját nevében vagy harmadik személy nevében tartja magánál, köteles visszaszolgáltatni a kérelmező államnak.

(2) A bíróság elrendeli a kérdéses javak visszaszolgáltatását, ha

a) azok kulturális javaknak minősülnek, és

b) jogellenesen vitték ki a kérelmező állam területéről.

(3) A birtokos a kérelmező állam részéről méltányos kártalanításra jogosult, amennyiben a kulturális javak megszerzése során úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A birtokost abban az esetben illeti meg a kártalanítás, amennyiben a tárgyat visszaszolgáltatta.

(4) A kártalanításról a bíróság dönt. Ennek megítélése során figyelembe kell venni különösen:

a) a birtoklás jogcímét és annak jellegét,

b) a szerzés visszerthességét vagy ingyenességét,

c) a birtokos jóhiszeműségét,

d) a birtokos tényleges kárát.

(5) Ajándékozás vagy öröklés esetén a birtokos a kártalanítás szempontjából nem lehet kedvezőbb helyzetben, mint az, akitől a tárgyat szerezte.

4. § (1) A visszaszolgáltatást követően a kulturális javak tulajdonjogára a kérelmező állam joga vonatkozik.

(2) Az e törvényben foglaltak nem érintik a kérelmező államnak és a jogellenesen kivitt kulturális javak tulajdonosának a kérelmező állam joga alapján indítható egyéb (polgári, büntetőjogi) igényeit.

5. § (1) Nincs helye a visszaszolgáltatásra irányuló eljárásnak, ha megindításának időpontjában a kulturális javak kivitele a kérelmező állam joga szerint már nem minősül jogellenesnek.

(2) Nem indítható visszaszolgáltatási eljárás, ha

a) a kérelmező állam központi szervének a kulturális javak előfordulási helyére vagy a birtokosára vonatkozó információ tudomásra jutásától számított 1 év, vagy

b) a jogellenes kivittől számított 30 év, illetve közgyűjtemények vagy egyházi intézmények leltárában szereplő javak esetében 75 év

eltelt.

(3) Nemzetközi szerződés a közgyűjtemények vagy egyházi intézmények leltárában szereplő javak esetében 75 évnél hosszabb igényérvényesítési határidőt is előírhat.

Eljárási szabályok

6. § (1) A kérelmező állam a területéről jogellenesen kivitt kulturális javak visszaszolgáltatását igényelheti, ha az adott tárgy a Magyar Köztársaság területén van. E joga érvényesítése iránti keresetet a tárgyat ténylegesen birtokában tartó személy ellen kell megindítani, tekintet nélkül arra, hogy az adott személy azt a saját nevében vagy harmadik személy nevében tartja magánál.

(2) A bírósági eljárás lefolytatása a Fővárosi Bíróság hatáskörébe és kizárólagos illetékességébe tartozik.

(3) A kérelmező állam nevében a perindításra a tagállamok által a tagállamok területéről jogellenesen kivitt kulturális tárgyak visszaszolgáltatásáról szóló 93/7/EGK tanácsi irányelv 3. Cikke alapján kijelölt, és az Európai Bizottság által az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzétett listán szereplő központi szerv jogosult.

(4) A keresetlevélhez — a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 121. § (1) bekezdésében foglaltakon túl — csatolni kell a visszaszolgáltatni kért kulturális javak leírását tartalmazó dokumentumot és a kérelmező állam központi szervének a tárgyak kulturális javak körébe tartozására, valamint a jogellenes kivitelre vonatkozó nyilatkozatát.

(5) Az eljárás során hozott határozat végrehajtásával kapcsolatban felmerült költségeket a kérelmező állam viseli.

(6) A bíróság eljárására egyebekben a Pp. általános szabályai az irányadóak.

A központi szerv és feladatai

7. § (1) A kulturális javak visszaszolgáltatásával kapcsolatos állami feladatokat — a Magyar Köztársaság központi szerveként — a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) látja el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott jogkörében eljárva a Hivatal a Magyar Állam képviseletében fellép a jogellenesen kivitt kulturális javak visszaszolgáltatása érdekében, együttműködik más tagállamok központi szerveivel, és előmozdítja a velük történő egyeztetést, így különösen

a) a kérelmező állam — a kutatás elősegítéséhez szükséges valamennyi információt, így különösen a tárgy tényleges vagy vélhető feltalálási helyét tartalmazó — kérelme alapján felkutatja a jogellenesen kivitt kulturális javakat és azonosítja annak birtokosát,

b) értesíti az érintett tagállamokat, ha alapos a gyanú, hogy olyan kulturális javak találhatók a Magyar Köztársaság területén, amelyeket jogellenesen juttattak ki másik tagállam területéről,

c) a b) pontban való értesítéstől számított két hónapon belül lehetővé teszi a kérelmező állam központi szerve számára annak ellenőrzését, hogy a kérdéses tárgyak kulturális javaknak minősülnek-e,

d) az érintett tagállamok központi szerveivel együttműködve és azok költségére megteszi a szükséges intézkedéseket a kulturális javak állagának megóvása érdekében,

e) a jogellenesen kivitt kulturális javak — azonnal végrehajthatóvá nyilvánított határozattal történő — közgyűjteményben való ideiglenes elhelyezésével megakadályozhatja a visszaszolgáltatás megghiúsítására alkalmas vagy a visszaszolgáltatást veszélyeztető cselekményeket,

f) közvetítőként jár el a kérelmező állam és a birtokos között a visszaszolgáltatás ügyében, továbbá a tárgy visszaszolgáltatása érdekében választottbíráskodás kikötését kezdeményezi a felek között, ha ezt a választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény lehetővé teszi. Amenny-

nyben választottbíráskodás kikötésére nincsen lehetőség, a bírósági eljárást megelőzően peren kívüli egyeztetést kezdeményez.

(3) A Hivatal megkeresésére a rendőrség a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény rendelkezései szerint közreműködik a jogellenesen kivitt kulturális javak felkutatásában, állaguk megőrzése érdekében, valamint a birtokos azonosításában.

(4) Ha a (2) bekezdés c) pontjában meghatározott ellenőrzésre a kérelmező állam központi szervének felróható okból nem kerül sor, a (2) bekezdés d)—e) pontjaiban foglalt intézkedési kötelezettség nem terheli a Hivatalt.

(5) A Hivatal haladéktalanul köteles tájékoztatni a kérelmezett állam központi szervét, ha bírósági eljárást indított a visszaszolgáltatás érdekében. Abban az esetben, ha a Hivatal a kérelmező állam központi szervétől tájékoztatást kap a visszaszolgáltatás iránti bírósági eljárás megindításáról, erről haladéktalanul tájékoztatni köteles a többi tagállam központi szervét.

Záró rendelkezések

8. § E törvény az Európai Unióhoz történő csatlakozásról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépése napján lép hatályba. A törvény rendelkezéseit a hatálybalépése után jogellenesen kivitt kulturális javak visszaszolgáltatására kell alkalmazni.

9. § Ez a törvény a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai között társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás kihirdetéséről szóló 1994. évi I. törvény alapján az Európai Közösségek következő jogszabályával összeegyeztethető szabályozást tartalmaz: a Tanács 93/7/EGK irányelve a tagállamok területéről jogellenesen kiszállított kulturális tárgyak visszaszolgáltatásáról.

Mádl Ferenc s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Áder János s. k.,
az Országgyűlés elnöke

Melléklet a 2001. évi LXXX. törvényhez

A 2. § 1. pont hatálya alá eső kulturális javak kategóriái

Kategória	Leírás	Értékhatar euróban	Vámtarifaszám ¹
1.	100 évnél régebbi régészeti tárgyak, amelyek fellelésének helye:	nincs	9705 00 00
	— ásatások és feltárások a szárazföldön vagy a víz alatt		9706 00 00
	— régészeti feltárások		
	— régészeti gyűjtemények		

Kategória	Leírás	Értékhatar euróban	Vámtarifaszám ¹
2.	Művészeti, történelmi, illetve vallási műemlékekből származó, de azok szerves részét képező részek és elemek, amelyek kora meghaladja a 100 évet	nincs	9705 00 00 9706 00 00
3.	A 3. a) vagy a 4. kategóriába nem tartozó, bármilyen alapra, bármilyen anyag használatával, teljesen kézzel készített képek és festmények ²	150 000	9701
3. a)	Bármilyen alapra, teljesen kézzel készített vízfestmények, gouache-ok és pasztellképek ²	30 000	9701 10 00
4.	Az 1. vagy 2. kategóriába nem tartozó, bármilyen alapra, bármilyen anyag használatával, teljesen kézzel készített mozaik-képek és rajzok ²	15 000	6914 9701
5.	Eredeti metszetek, nyomatok, szita- és kőnyomatok a hozzájuk tartozó nyomólemezekkel, valamint eredeti plakátok ²	15 000	49. Árucsoport 9702 00 00 8442 50 80
6.	Az 1. kategóriába nem tartozó eredeti szobrok, illetve szoborművek ² és az eredetivel azonos eljárással készült másolataik	50 000	9703 00 00
7.	Fényképek, filmek és negatívjaik ²	15 000	3704 3705 3706 4911 91 80
8.	Ősnyomtatványok és kéziratok, beleértve a térképeket és zenei partitúrákat, egyenként vagy gyűjteményes formában ²	nincs	9702 00 00 4901 10 00 4901 99 00 4904 00 00 4905 91 00 4905 99 00 4906 00 00
9.	100 évesnél régebbi könyvek egyenként vagy gyűjteményes formában	50 000	9705 00 00 9706 00 00
10.	200 évesnél régebbi nyomtatott térképek	15 000	9706 00 00

Kategória	Leírás	Értékhatar euróban	Vámtarifaszám ¹
11.	50 évesnél régebbi, bármilyen adathordozóból álló archívumok és azok részeinek minden típusa	nincs	3704 3705 3706 4901 4906 9705 00 00 9706 00 00
12.	a) Zoológiai, botanikai, ásványtani vagy anatómiai gyűjtemények ³ , illetve azok egyes darabjai b) Történelmi, paleontológiai, néprajzi vagy numizmatikai jelentőségű gyűjtemények ³	50 000	9705 00 00 9705 00 00
13.	75 évesnél régebbi közlekedési eszközök	50 000	9705 00 00 86—89. Árucsoport
14.	Az 1—13-ig terjedő kategóriák egyikéhez sem tartozó minden egyéb antik darab a) 50 és 100 éves kor között: — játékok, játékszerek — üvegtárgyak — arany- és ezüstnemű — bútorok — optikai, fotó- és kinematográfiai berendezések — hangszerek — órák és alkatrészeik — fából készített műtárgyak — kerámia — kárpit — szőnyegek — tapéta — fegyverek b) 100 évesnél idősebb	50 000	95. Árucsoport 7013 7114 94. Árucsoport 90. Árucsoport 92. Árucsoport 91. Árucsoport 44. Árucsoport 69. Árucsoport 5805 00 00 57. Árucsoport 4814 93. Árucsoport 9706 00 00

¹ A törvény kihirdetésekor hatályos, a Kereskedelmi Vámtarifa kihirdetéséről szóló 64/1995. (XI. 24.) IKM—PM együttes rendelet mellékletei szerint megállapítva.

² Amelyek 50 évnél régebbiek, és nem képezik szerzőik, alkotóik tulajdonát.

³ Az Európai Bíróságnak a 252/84. esetben hozott ítélete, Collector Guns GmbH & Co. KG v. Hauptzollamt Koblenz, EBH (1985) 3387. oldal, az alábbiak szerint definiál: A Közös Vámtarifa 97.05 sz. rubrikájának értelmében a „Gyűjtők” darabjai olyan tárgyak, amelyek rendelkeznek a gyűjteményben való elhelyezés feltétlenül szükséges jellemzőivel, vagyis viszonylag ritkán lehetők fel, rendszerint nem használják eredeti rendeltetésüknek megfelelően, a hasonló használati értékű tárgyak szokásos kereskedelmi forgalmától eltérő, különleges ügyletek keretében cserélnek gazdát és komoly értéket képviselnek.

A Kormány rendeletei

A Kormány 225/2001. (XI. 22.) Korm. rendelete

a lakáscélú állami támogatásokról szóló 12/2001. (I. 31.) Korm. rendelet módosításáról

A Magyar Köztársaság 2000. évi költségvetéséről szóló 1999. évi CXXV. törvény 91. §-a (1) bekezdésének e) pontjában, valamint a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetéséről szóló 2000. évi CXXXIII. törvény 109. §-a (1) bekezdésének j) pontjában foglalt felhatalmazás alapján, a Kormány a lakáscélú állami támogatásokról szóló 12/2001. (I. 31.) Korm. rendeletet (a továbbiakban: R.) az alábbiak szerint módosítja:

1. §

Az R. 1. §-a (2) bekezdésének i) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„i) a települési önkormányzatok támogatása az önkormányzati bérlakásállomány növelése, az iparosított technológiával épült lakóépületek energiatakarékos korszerűsítése, felújítása, a nagyvárosi lakóépülettömbök korszerűsítése, felújítása, közművesített építési telkek kialakítása, valamint az egyházak támogatása a lakhatást szolgáló egyházi ingatlanok korszerűsítése, felújítása, továbbá nyugdíjasházak építésének érdekében.”

2. §

Az R. a következő 5. sorszámú fejezetcímmel és 32/B. §-sal egészül ki, egyidejűleg az eddigi „5. A Programok közös szabályai” fejezetcím 6. sorszámúra változik:

„5. *Lakhatást szolgáló egyházi ingatlanok korszerűsítése, felújítása*

32/B. § (1) Az ingatlan-nyilvántartásban lakásként nyilvántartott, továbbá más célú ingatlanként nyilvántartott, de legalább egy önálló lakást magába foglaló egyházi ingatlanok korszerűsítése, felújítása érdekében a központi költségvetés Állami Támogatású Bérlakás Program előírányzatából pályázat útján támogatást igényelhetnek az 1997. évi CXXIV. törvény 2. § (3) bekezdésében meghatározott egyházak. A támogatás csak azon ingatlan, illetve ingatlanrész felújítására, korszerűsítésére igényelhető, amely egyházi személyek vagy (emellett) egyházi alkalmazásban lévő személyek részére az életvitelszerű lakáshasználatot biztosítja.

(2) A támogatás mértéke az (1) bekezdés szerinti ingatlan teljes felújítási, korszerűsítési költség legfeljebb 70 százalékanak megfelelő összeg, de maximum az ingatlan-nyilvántartás szerinti ingatlanonként 5 millió forint lehet. A felújítási, korszerűsítési költségként csak az önálló lakást magában foglaló ingatlanrész felújítási, korszerűsítési költségeit lehet figyelembe venni.

(3) Támogatás ugyanazon ingatlan felújítási, korszerűsítési munkálataihoz csak egyszer nyújtható.

(4) A (2) bekezdés alkalmazásában korszerűsítés alatt a 12. § (4) bekezdésében meghatározott munkákat kell érteni.”

3. §

(1) Az R. 26. §-a előtt a „VIII. A TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZATOK TÁMOGATÁSA” cím a „VIII. A TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZATOK ÉS AZ EGYHÁZAK TÁMOGATÁSA” címre változik.

(2) Az R. 33. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A 26. §-ban, a 28. §-ban, a 30. §-ban, a 32/A. §-ban, valamint a 32/B. §-ban meghatározott előirányzatokat (a továbbiakban: Előirányzat) a Gazdasági Minisztérium kezeli.”

(3) Az R. 36. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Pályázatot — a 26. § (1) bekezdésének d) pontja, a 29/A. §, valamint a 32/B. § kivételével — csak önkormányzatok nyújthatnak be.”

4. §

Ez a rendelet 2001. december hó 1. napján lép hatályba.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 226/2001. (XI. 22.) Korm. rendelete

a szociális ágazatban foglalkoztatottak megemelt munkahelyi pótlékának igényléséről és 2001. évre történő kifizetéséről

A Kormány a szociális ágazatban foglalkoztatottak megemelt munkahelyi pótlékának 2001. évre történő kiegészítése érdekében az alábbiakat rendeli el:

1. §

(1) Annak a foglalkoztatottnak, aki 2001. október 1-jén a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról rendelkező 257/2000. (XII. 26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 15. §-ának (2) bekezdésében felsorolt munkakörben dolgozik, a részére 2001. október 1-je előtt megállapított munkahelyi pótlék és a megemelt munkahelyi pótlék közötti különbözetnek megfelelő összeget (a továbbiakban: pótlékkiegészítés) október-november hónapra egy összegben 2001. december hónapban kell folyósítani.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak szerint kell folyósítani a pótlékkiegészítést annak a személynek is, akinek a foglalkoztatásra irányuló jogviszonya 2001. október 1-je és a 2. § szerinti igénylőlap-kitöltési határidő között jött létre és az R. 15. §-ának (2) bekezdése szerinti munkakörben kerül foglalkoztatásra. Ebben az esetben a 2001. október 1-je előtt megállapított munkahelyi pótlékként azt az összeget kell figyelembe venni, amely őt 2001. október 1-jéig megillette volna.

(3) A pótlékkiegészítést azon személy után, akinek a munkavégzésre irányuló jogviszonya a 2. § szerinti igénylőlap-kitöltési határidőt követően, de 2001. december 31-ét megelőzően jött létre és az R. 15. §-ának (2) bekezdése szerinti munkakörben kerül foglalkoztatásra a 4. § (3) bekezdésének b) pontja alapján benyújtott pótigény keretében lehet igényelni.

(4) Az (1)—(3) bekezdés alkalmazása során azt az R. 15. §-ának (2) bekezdése szerinti munkakörben foglalkoztatott személyt kell figyelembe venni, aki a szociális ellátást nyújtó

a) állami,

b) normatív állami hozzájárulás igénybevételével működő önkormányzati, nem állami, illetve egyházi intézményben, vagy az R. 15. § (2) bekezdésének b) pontja szerinti munkakör esetén nem intézményi keretek között dolgozik és részére a 2001. október 1. és 2001. december 31. közötti időtartamra folyósítanak munkabért.

2. §

(1) A pótlékkiegészítés iránti igényt az igénylő székhelye, telephelye szerint illetékes területi államháztartási hivatal (a továbbiakban: TÁH) által rendelkezésre bocsátott igénylőlapon, illetve összesítő adatlapon kell benyújtani.

(2) Az állami fenntartású intézményben foglalkoztatottak esetén az igénylőlapot az intézmény vezetője tölti ki, amelyet 2001. november 26-ig megküld a fenntartónak. A fenntartó a beérkezett igényeket — több fenntartott intézmény esetén az összesítő adattal együtt — 2001. december 7-ig továbbítja a Békés Megyei TÁH-hoz.

(3) Az önkormányzati intézményben foglalkoztatottak esetén az igénylőlapot az intézmény vezetője tölti ki, ame-

lyet 2001. november 26-ig továbbítja a fenntartó önkormányzathoz. A fenntartó önkormányzat a beérkezett igényeket összesíti és az igénylőlapokat, valamint a kitöltött összesítő adatlapot 2001. november 30-ig megküldi a TÁH-nak.

(4) Az önkormányzat által az R. 15. § (2) bekezdésének b) pontja szerinti munkakörben nem intézményi keretek között foglalkoztatott közalkalmazottak esetén az igénylőlapot az önkormányzat tölti ki, amelyet 2001. november 30-ig megküld a TÁH-nak.

(5) A nem állami, egyházi intézményben foglalkoztatottak esetén az igénylőlapot az intézményfenntartó tölti ki, amelyet — több fenntartott intézmény esetén összesítő adattal együtt — 2001. november 30-ig továbbítja a TÁH-hoz.

(6) A TÁH a (3)—(5) bekezdés szerint beérkezett igényeket összesíti és azt megyei összesítő lapon és elektronikus úton 2001. december 7-ig továbbítja a Békés Megyei TÁH részére, amely elkészíti az országos összesítést.

(7) Az országos összesítést a Békés Megyei TÁH 2001. december 14-ig megküldi a Szociális és Családügyi Minisztérium és a Belügyminisztérium részére.

(8) Az (1) bekezdés szerinti igénylőlapon a 2002. évre vonatkozó adatok közlésénél az intézmény 2002. évi költségvetési tervében szereplő adatokat kell feltüntetni.

3. §

(1) A pótlékkiegészítés folyósításának forrásaként nyújtott, a munkáltatót terhelő járulékköltségeket is tartalmazó költségvetési támogatást a Belügyminisztérium az Államháztartási Hivatal rendelkezése alapján

a) önkormányzati intézmények esetén közvetlenül a fenntartó önkormányzatnak,

b) nem állami, egyházi intézmények esetén előirányzat-átcsoportosítással a TÁH-nak folyósítja.

(2) A pótlékkiegészítés kifizetéséhez fedezetül szolgáló költségvetési támogatást az intézményhez

a) állami intézmények esetén a fenntartó rendelkezése alapján a Magyar Államkincstár közvetlenül,

b) önkormányzati intézmények esetén a fenntartó önkormányzat,

c) nem állami, egyházi intézmények esetén a TÁH folyósítja.

(3) A pótlékkiegészítés foglalkoztatottaknak történő kifizetését a munkáltató végzi.

4. §

(1) A pótlékkiegészítés fedezetül szolgáló összeg felhasználásáról

a) állami fenntartású intézmény esetén az intézményvezető a fenntartónak,

b) az önkormányzati intézmény vezetője a fenntartó önkormányzatnak,

c) a nem állami, egyházi fenntartású intézmény a TÁH-nak

a kiutalást követő harminc napon belül elszámol.

(2) Az (1) bekezdés szerinti elszámolás a havi illetmény-elszámolási bizonylattal történik.

(3) Az elszámolás során az (1) bekezdésben megjelölt szerv

a) a többletkiutalás összegét visszautalja,

b) pótigényt nyújthat be, ha a számára folyósított összeg nem fedezi a jogosultaknak járó pótlékkiegészítés teljes összegét. A pótigénylésre az igénylés általános szabályai az irányadók azzal az eltéréssel, hogy a pótigényt legkésőbb 2002. január 15-ig lehet benyújtani.

5. §

A Szociális és Családügyi Minisztérium a Békés Megyei TÁH-hal a pótlékkiegészítés folyósításával kapcsolatos e rendeletben meghatározott feladatainak ellátására megállapodást köt. A megállapodás alapján történő díjazás forrása a szociális ágazatban foglalkoztatottak munkahelyi pótlékának emeléséhez szükséges többletforrás legfeljebb két százaléka.

6. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 3. napon lép hatályba.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

A Kormány tagjainak rendeletei

Az oktatási miniszter 43/2001. (XI. 22.) OM rendelete

a kerettantervek kiadásáról, bevezetéséről
és alkalmazásáról szóló 28/2000. (IX. 21.) OM rendelet
módosításáról*

A közoktatásról szóló — többször módosított — 1993. évi LXXIX. törvény 94. §-a (1) bekezdésének a) pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

* A rendelet mellékletét (román kisebbségi oktatás kerettanterve) a Magyar Közlöny 2001. évi 132. számának II. kötete tartalmazza, melyet az előfizetők kérésre megkapnak (telefon: 266-9290/237 és 238 mellék; fax: 338-4746; postacím: 1394 Budapest 62, Pf. 357).

1. §

A kerettantervek kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 28/2000. (IX. 21.) OM rendelet „NEMZETI, ETNIKAI, KISEBBSÉGI ISKOLAI OKTATÁS EGYES TANTÁRGYAINAK KERETTANTERVEI, TOVÁBBÁ A KISEBBSÉGI OKTATÁS ÓRATERVEI” című 3. számú melléklete az e rendelet mellékleteként kiadott „V. KERETTANTERVEK a román kisebbségi oktatáshoz” fejezettel egészül ki.

2. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Dr. Pálincás József s. k.,
oktatási miniszter

III. rész HATÁROZATOK

Az Alkotmánybíróság határozatai

Az Alkotmánybíróság 47/2001. (XI. 22.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabályok alkotmányellenességének utólagos vizsgálata, valamint mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítása iránt benyújtott indítványok alapján meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetéséről szóló 2000. évi CXXXIII. törvény 26. § (2)—(3) bekezdésében foglalt rendelkezések alkotmányellenesek, ezért azokat 2002. december 31-i hatállyal megsemmisíti.

2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenes helyzet keletkezett azért, hogy az Országgyűlés a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvényben nem állapította meg a törvény 64. § (4) bekezdésében meghatározott, a fővárosi önkormányzatot és a kerületi önkormányzatokat osztottan megillető bevételek 64. § (5) bekezdése szerinti megosztásának, a kerületi önkormányzatok számára az Alkotmány

44/A. § (1) bekezdés a) pontjában biztosított önkormányzati alapjog védelmének garanciális szabályait.

Az Alkotmánybíróság felhívja az Országgyűlést arra, hogy jogalkotási kötelezettségének 2002. december 31-ig tegyen eleget.

3. Az Alkotmánybíróság a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 64. §-ának (5) bekezdése, valamint a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetéséről szóló 2000. évi CXXXIII. törvény 22. § (9) bekezdése és ezzel összefüggésben a 8. számú mellékletének V. része, valamint 23. § (3) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat elutasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Köz-
lönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

1. Az Alkotmánybírósághoz a fővárosi önkormányzatot és a kerületi önkormányzatokat a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 64. § (4) bekezdése alapján osztottan megillető bevételek megosztásának szabályozásával kapcsolatosan négy indítvány érkezett.

Az Alkotmánybíróság az indítványok tárgyának szoros összefüggésére tekintettel az indítványokat egyesítette és egy eljárásban bírálta el.

1.1. A forrásmegosztás törvényi szabályozását kifogásolta indítványában Budapest Főváros Önkormányzatának Közgyűlése. Az indítvány a Magyar Köztársaság 2000. évi költségvetéséről szóló 1999. évi CXXV. törvény 26. § (2)—(3) bekezdésében foglalt rendelkezések alkotmányellenességének megállapítását kéri.

A törvény vitatott szabályai úgy rendelkeznek, hogy az Ötv. 64. § (4) bekezdés a)—c) pontjaiban meghatározott bevételek 64. § (5) bekezdés szerinti megosztása során a kerületi önkormányzatokat a bevételeknek legalább 50%-a illeti meg, az Ötv. 64. § (4) bekezdés d) pontjában meghatározott bevételek 64. § (5) bekezdés szerinti megosztása során a kerületi önkormányzatokat a bevételeknek legalább 45%-a illeti meg.

Az indítványozó álláspontja szerint ez a szabályozás sérti az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontját, mely szerint a törvényben meghatározott feladatok ellátásához szükséges bevételekhez, illetőleg az e feladatokkal arányos támogatáshoz való jog a helyi önkormányzatok alapjoga. Az 57/1994. (XI. 17.) AB határozatra hivatkozással kifejti, hogy alkotmány sértő a költségvetési törvénynek a fővárosi közgyűlés Ötv.-ben biztosított rendeletalkotási jogát és ezzel gazdálkodási autonómiáját korlátozó rendelkezése, mert anélkül vezette be a korlátozásokat, hogy egyúttal feladatátcsoportosítás következett volna be a főváros és a

kerületek közötti munkamegosztásban. Ugyancsak alkotmány sértőek a vitatott rendelkezések az indítványozó véleménye szerint azért is, mert ezzel ellentmondás keletkezett a vitatott rendelkezések és az Ötv. 64. § (4)—(5) bekezdése között, és hivatkozik az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatára, mely szerint az azonos szintű jogszabályok közötti kollízió is alkotmány sértő helyzetet eredményez, ha az alkotmányos alapjog sérelméhez vezet.

A fővárosi közgyűlés indítványa és egy másik indítvány is kifogásolja, hogy ez a szabályozás sérti az Alkotmány 44/C. §-ában foglalt rendelkezést is, mert ilyen korlátozást csak minősített többséggel elfogadott törvényben lehetett volna bevezetni.

Az Alkotmánybíróság eljárása során megállapította, hogy a költségvetési év elteltével az indítványozó által vitatott szabály hatályát veszítette, azonban az új költségvetési törvény, a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetéséről szóló 2000. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Kötv.) 26. § (2)—(3) bekezdése is tartalmazza a fővárosi és fővárosi kerületi önkormányzatokat osztottan megillető bevételek megosztásának szabályait. Tekintettel arra, hogy az indítványozó indítványát fenntartotta, és az általa megfogalmazott alkotmányossági probléma az új rendelkezések tekintetében is fennáll, az Alkotmánybíróság az alkotmányossági vizsgálatot a hatályos rendelkezésekre nézve folytatta le.

1.2. Az osztott bevételek megosztására vonatkozó szabályozás alkotmányosságának vizsgálata iránt nyújtott be indítványt az egyik kerületi önkormányzat képviselő-testülete, illetőleg három kerületi önkormányzat polgármestere közösen. Ezek az indítványok az Ötv. 64. § (5) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését, illetőleg mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását kéri.

Az Ötv. 64. § (5) bekezdése a fővárosi közgyűlés hatáskörébe utalja a fővárosi és a kerületi önkormányzatokat osztottan megillető bevételi források megosztásának szabályozását. Az indítványozók jogi álláspontja szerint a fővárosi közgyűlésnek az Ötv. e rendelkezésében a forrásmegosztás rendszerének meghatározására adott korlátlan felhatalmazás sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szabályozott jogállamiságból folyó jogbiztonság követelményét. A fővárosi kerületi önkormányzatok gazdálkodásának biztonsága, a forrásmegosztás kiszámíthatósága azt kívánja meg, hogy a fővárosi önkormányzatot és a kerületi önkormányzatokat osztottan megillető források megosztásának részletes szabályait törvény határozza meg.

Az indítványok rámutatnak arra is, hogy alkotmányellenes helyzet állt elő annak következtében, hogy az Országgyűlés nem állapította meg törvényben a forrásmegosztás elveit, részletes szabályait.

A részletes törvényi szabályozás hiánya — állítják az indítványozók — sérti a jogbiztonság követelményét, valamint az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdésének b) és c) pontjában foglalt önkormányzati alapjogokat.

Az Alkotmánybíróság az ügyben megkereste a pénzügyminisztert.

2. A fővárosi közgyűlés vitatja még a Kötv. 22. § (9) bekezdését, 23. § (3) bekezdését, 82. § (3) bekezdését, valamint 8. számú mellékletének V. részét. A Kötv. e rendelkezései közül a 82. § (3) bekezdése — mivel az az államháztartási törvénynek az Államkincstárra vonatkozó rendelkezését módosítja — nincs tartalmi összefüggésben a fővárosban működő önkormányzatok finanszírozásával, ezért más szempontú alkotmányossági vizsgálatot igényel, így ezt az indítványt az Alkotmánybíróság elkülönítette és külön eljárásban bírálja el.

2.1. A Kötv. 22. § (9) bekezdése a fővárosi önkormányzatot az általános finanszírozási szabályok szerint a központi költségvetésből megillető bevételekből 2001-ben és 2002-ben 5000—5000 millió forintot átcsoportosít a kerületi önkormányzatokhoz, amely a kerületi önkormányzatokat a 8. számú melléklet V. pontjában foglaltak szerint illeti meg.

A 8. számú melléklet V. pontja pedig meghatározza ezen összegek kerületek közötti megosztásának szabályait, az átcsoportosított összegek rendeltetését és kötött felhasználású normatívaként bocsátja a Kötv. 22. § (9) bekezdésében meghatározott 5000 millió forintos összeget a kerületi önkormányzatok rendelkezésére.

A közgyűlés álláspontja szerint ez a szabályozás sérti a fővárosi önkormányzat önkormányzathoz való jogát, az Alkotmány 70/A. §-ában szabályozott jogegyenlőség, valamint az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szabályozott jogállamiságból folyó jogbiztonság követelményét. Álláspontját az alábbiakkal támasztja alá:

A Kötv. 27—28. §-a, valamint 4. számú mellékletének 1.4. pontja szerint a települési önkormányzatok jövedelem-differenciálódásának mérséklése érdekében az adóerő-képesség alapján meghatározott értékhatár a főváros teljes lakossága alapján kerül meghatározásra. Így a 4. számú melléklet alapján elvégzett számítások eredményeként a főváros központi bevételeinek csökkentésére kerül sor. „Ha ezt követően átcsoportosul az elvont összeg a kerületi önkormányzatokhoz, ráadásul kötött felhasználású felhasználás formájában, akkor egyrészt változik a fővárosi önkormányzatoktól az önkormányzatok bevételeiben meglévő különbség mérséklése céljából valójában elvont összeg, másrészt megmagyarázhatatlanul beemeli a kerületi önkormányzatokat azok közé az önkormányzatok közé, amelyek központi költségvetési kapcsolataikból származó forrásait a szabályozás kiegészíti (holott sem helyben maradó SZJA bevételük, sem adóerő-képességük nincsen), míg a jövedelemkülönbségek mérséklése forrásainak megteremtésekor (a fővárossal együtt kezelve a kerületeket) azok körébe tartoznak — a forrásmegosztási rendszer közbeiktatásával — amely önkormányzatok központi költségvetési kapcsolatokból származó forrásai a törvény szerint csökkennek.”

Ez a fővárosi önkormányzatot érintő átcsoportosítás tovább korlátozza a fővárosi önkormányzat rendelkezésére álló bevételi források körét, anélkül, hogy a feladatok átrendezésére került volna sor. Egyúttal a települési ön-

kormányzatok közötti alkotmányellenes diszkriminációt eredményez.

Ugyanakkor mivel a vitatott rendelkezésekből egyértelműen nem állapítható meg, hogy ez a kerületi bevételi forrás miként adaptálható a fővárosi közgyűlés saját forrásmegosztási rendeletébe, az indítvány szerint a szabályozás sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szabályozott jogállamiságból folyó jogbiztonság követelményét.

2.2. A Kötv. 23. § (1)—(3) bekezdése a fővárosi önkormányzatnak a beszedett illetekekből való részesedését szabályozza.

Az indítványozó rámutat arra, hogy a Kötv. e szabálya alapján a 2001. és 2002. évekre csökkent a fővárost kizárólagosan megillető bevételek köre is, mert amíg a korábbi szabályozás alapján a fővárosi illetékhivatal által beszedett, a központi költségvetés bevételi részesedésével csökkentett illetékbevételek egészében a fővárosi önkormányzatot illette meg, a Kötv. szabályai alapján a főváros huszadik megyeként besorolt a megyék közötti elosztás rendjébe. Így az illetékbevételekből való részesedés aránya a megyék javára változott.

A fővárosi közgyűlés álláspontja szerint a kizárólagos bevételnek ez a fővárosi önkormányzat és a megyei közötti átcsoportosítása — mivel a bevételi források csökkentésére az önkormányzati feladat- és hatáskörök átrendezése nélkül került sor — súlyosan sérti az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt önkormányzati alapjogot.

II.

Az Alkotmánybíróság elsőként a főváros és a kerületek közötti forrásmegosztás szabályaival kapcsolatos indítványokat bírálta el.

A fővárosnak az országban betöltött különleges helyzete és települési sajátosságaira, ennek következtében a főváros sajátos önkormányzati rendszerére tekintettel a fővárosi és a kerületi önkormányzatok jogállását a települési önkormányzatokra vonatkozó szabályoktól eltérő szabályok rendezik.

1994-ig a fővárosi és fővárosi kerületi önkormányzatok sajátos szabályait külön törvény — az 1991. évi XXIV. törvény — tartalmazta. Az Ötv.-t módosító 1994. évi LXIII. törvény a fővárosi és a kerületi önkormányzatokra vonatkozó szabályozást az Ötv. VII. fejezeteként beépítette az Ötv.-be.

Az Ötv. 64. §-a a fővárosi és a kerületi önkormányzatok gazdálkodására a következő szabályokat tartalmazza:

„64. § (1) Az önkormányzati bevételek a fővárosi és a kerületi önkormányzat által ténylegesen gyakorolt feladat- és hatáskör arányában illetik meg a fővárosi, illetve a kerületi önkormányzatokat.

(2) Amennyiben törvény a fővárosi önkormányzatot a főváros érdekkörét vagy gazdasági lehetőségeit meghaladó regionális, illetve országos feladatok ellátására kötelezi, az

Országgyűlés biztosítja az ellátásukhoz szükséges anyagi feltételeket, dönt a központi hozzájárulás mértékéről és módjáról.

(3) A fővárosi önkormányzatot, illetve a kerületi önkormányzatokat önállóan és közvetlenül megilletik az alábbi bevételek:

- a) a feladatellátáshoz kapcsolódó normatív központi hozzájárulás;
- b) a címzett és céltámogatások;
- c) a saját tevékenységből, vállalkozásból és az önkormányzati vagyon hozadékból származó nyereség, osztalék, kamat és bérleti díj;
- d) az átvett pénzeszközök;
- e) a tulajdonában levő közterületek hasznosítása után járó díj.

(4) A fővárosi önkormányzatot és a kerületi önkormányzatot osztottan megillető bevételek:

- a) a magánszemélyek jövedelemadójából az állami költségvetésről szóló törvény alapján a települési önkormányzatokat megillető rész;
- b) az egyéb központi adó;
- c) az állandó népességhez kapcsolódó központi hozzájárulás, kivéve a 64/B. § a) pontban foglaltakat;
- d) a helyi adókból származó bevételek.

(5) A (4) bekezdésben felsorolt bevételeknek a fővárosi önkormányzat és a kerületi önkormányzatok közötti megosztását a fővárosi közgyűlés rendeletében, a kerületi képviselő-testületek véleményének kikérésével határozza meg. A véleményadásra legalább tíz napot kell biztosítani.

(6) A közgyűlés rendeletében a kerületek részére cél- és címzett támogatási rendszert vezethet be. A közgyűlés rendeletében határozhatja meg azokat a fejlesztési célokat, amelyek megvalósításához a kerületi képviselő-testületek a közgyűléstől cél- és címzett támogatást igényelhetnek.

(7) A fővárosi és a kerületi önkormányzatok saját vagyonukkal önállóan gazdálkodnak, annak kezelésével más szervet is megbízhatnak.

64/A. § A kerületi önkormányzat kizárólagos bevétele a szabálysértési bírság letiltás útján befolyó összege.

64/B. § A fővárosi önkormányzat kizárólagos bevételei:

- a) a normatív központi hozzájárulás igazgatási és közművelődési feladatokra;
- b) az önkormányzatot megillető vadászati jog hasznbérbe adásából származó bevétel, az érintett települések önkormányzataival kötött megállapodás szerint, területarányosan meghatározott része;
- c) a fővárosi önkormányzat részére törvényben megállapított körben a befolyt környezetvédelmi és műemlékvédelmi bírság;
- d) az illetékek a külön törvényben meghatározottak szerint;
- e) a 64. § (2) bekezdése alapján járó központi támogatás.

64/C. § (1) A fővárosi közgyűlés és a kerületi képviselő-testület saját éves költségvetést határoz meg az államháztartásról szóló törvény szabályai szerint.

(2) Mindaddig, amíg a fővárosi közgyűlés az érintett forrásoknak a fővárosi önkormányzatok közötti megosztásáról nem dönt, az állandó népességszám egészéhez kapcsolódó — kivéve a 64/B. § a) pontját — normatív központi hozzájárulások és az átengedett központi adókból az önkormányzatokat megillető részt a Magyar Államkincstár — a felmerülő személyi jellegű juttatásokat és egyéb kifizetéseket terhelő levonások, járulékok teljesítését és elszámolását követően — a fővárosi önkormányzatnak utalja át. A fővárosi önkormányzat gondoskodik annak továbbutalásáról.”

Az Ötv. e rendelkezései az önkormányzati feladat- és hatásköröknek a fővárosi és a kerületi önkormányzatok közötti sajátos megosztásához igazodóan alakították ki a bevételi források fővárosi és kerületi önkormányzatok közötti megosztásának rendjét. Az Ötv. e rendelkezései a bevételek négy csoportját különböztetik meg. Az első csoportba azok a bevételek tartoznak, amelyek a fővárosban működő önkormányzatokat — a fővárosi és a kerületi önkormányzatokat egyaránt — önállóan és közvetlenül illetik meg. A második csoportban a fővárosi és kerületi önkormányzatokat osztottan megillető bevételek kerültek meghatározásra. A harmadik, negyedik csoportban pedig a kerületi önkormányzatokat, illetőleg a fővárosi önkormányzatot kizárólagosan megillető bevételek körét határozza meg a törvény.

A második csoportba az osztott bevételek csoportjába tartozó bevételi források megosztására irányuló fővárosi közgyűlési hatáskört érintő szabályokat alkotott az Országgyűlés a Magyar Köztársaság 2000. évi költségvetéséről szóló 1999. évi CXXV. törvény 26. §-ában:

„26. § (1) A Fővárosi Önkormányzatot megillető bevételeknek a fővárosi és a kerületi önkormányzatok közötti megosztására és átutalására az Ötv. 64. §-ában, valamint a 64/A—64/C. §-aiban foglaltakat kell alkalmazni.

(2) Az Ötv. 64. § (4) bekezdés a)–c) pontjaiban meghatározott bevételek 64. § (5) bekezdés szerinti megosztása során a kerületi önkormányzatokat a bevételek legalább 50%-a illeti meg.

(3) Az Ötv. 64. § (4) bekezdés d) pontjában meghatározott bevételek 64. § (5) bekezdés szerinti megosztása során a kerületi önkormányzatokat a bevételek legalább 45%-a illeti meg.”

A költségvetési törvény tehát meghatározta a fővárosi közgyűlést terhelő forrásmegosztási kötelezettségnek azt a minimumát, az Ötv. 64. § (4) bekezdésében meghatározott forrásoknak azt a minimális arányát, amelyet a fővárosi közgyűlés rendeletében a kerületi önkormányzatok számára biztosítani köteles.

A Kötv. 26. §-a a forrásmegosztási kötelezettségnek ezt a minimumát jelentősen megemelte:

„26. § (1) A Fővárosi Önkormányzatot megillető bevételeknek a fővárosi és a kerületi önkormányzatok közötti megosztására és átutalására az Ötv. 64. §-ában, valamint a 64/A—64/C. §-aiban foglaltakat kell alkalmazni.

(2) Az Ötv. 64. § (4) bekezdés a)–c) pontjaiban meghatározott bevételek 64. § (5) bekezdés szerinti megosztá-

sa során a kerületi önkormányzatokat a bevételek legalább 70%-a illeti meg.

(3) Az Ötv. 64. § (4) bekezdés d) pontjában meghatározott bevételek 64. § (5) bekezdés szerinti megosztása során a kerületi önkormányzatokat a bevételek legalább 60%-a illeti meg.”

III.

1. Az indítványok alapján az Alkotmánybíróság elsőként a Kötv. 26. § (2)—(3) bekezdésében foglalt szabályokkal kapcsolatosan azt vizsgálta, hogy az Ötv. 64. § (4)—(6) bekezdéseinek a Kötv. e rendelkezéseivel történt kiegészítése megkívánta-e az Alkotmány 44/C. §-a által előírt minősített többséget.

Az Alkotmány 44/C. §-a a következő rendelkezést tartalmazza:

„A helyi önkormányzatokról szóló törvény elfogadásához a jelen levő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges. Ugyanilyen szavazataránnyal elfogadott törvényben korlátozhatók az önkormányzatok alapjogai.”

Az Alkotmány a költségvetési törvény elfogadásához ilyen minősített többséget nem ír elő.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata során számos határozatában foglalkozott az Alkotmány által minősített többséghez kötött törvények elfogadásának, módosításának alkotmányossági problémáival. Az 1/1999. (II. 24.) AB határozatának rendelkező részében alkotmányos követelményként állapította meg: „valamely, az Alkotmány által meghatározott törvény elfogadásához megkívánt minősített többség nem egyszerűen a törvényalkotási eljárás formai előírása, hanem olyan alkotmányos garancia, amelynek lényeges tartalma az országgyűlési képviselők közötti széles körű egyetértés. A minősített többség követelménye nemcsak az adott alkotmányi rendelkezés közvetlen végrehajtásaként kiadott törvény megalkotására vonatkozik, hanem e törvény módosítására (rendkezéseinek megváltoztatására, kiegészítésére) és hatályon kívül helyezésére is. Az Alkotmány rendelkezése alapján minősített többséggel elfogadott törvényt egyszerű többséggel elfogadott törvénnyel nem lehet módosítani, vagy hatályon kívül helyezni.” (ABH 1999, 25.)

Ugyanezen határozata indokolásában az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy az Országgyűlés jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy az Alkotmány által minősített többséghez kötött törvényhozási tárgyat milyen részletesen szabályozza az ún. kétharmados törvény útján. Azonban, ha a törvényhozó valamely szabályozási tárgykörrel a minősített többséggel elfogadott törvényben rendelkezett, a minősített többségi eljárás alkotmányos követelmény a törvény módosításakor is. Az Alkotmánybíróság kimondta: „... a törvényalkotási eljárásban akkor sem lehet mellőzni az Alkotmány által előírt minősített többség követelményét, ha a módosítás részletszabályokról szól, vagy az adott alapjog, illetve intézmény hatályosulását szeretné hatéko-

nyabb eszközökkel elérni a jogalkotó. Az ilyen vagy más, hasonló tartalmú kezdeményezés érvényesítésének számdéka — mint a hatékony kormányzás megvalósításának egyik eszköze — az Alkotmány tételes szabályát nem sérti meg. Kétségtelen, hogy ez a szabály a törvényalkotási eljárás formai érvényességét meghatározó alkotmányos korlátot jelent az egyszerű többség akár ésszerű törekvéseivel szemben is.” (ABH 1999, 25., 39.)

Az Alkotmánybíróság e határozatában azt is kifejtette:

„Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a kétharmados törvények közvetlen (tételes) módosítása a kétharmados törvény szabályozási köréhez közelálló, azzal esetleg részben egybeeső, másik, egyszerű többséggel meghozható önálló törvény módosításával vagy új törvény alkotásával alkotmányosan nem kerülhető meg. Mindez ugyanis odavezethetne, hogy a kétharmados törvények formális érintetlenül hagyása ellenére az alapjogi, illetve az alapintézményi törvény a módosított, illetve újonnan alkotott — formálisan egyszerű többséghez kötött — törvényekhez képest elveszítené alkotmányosan meghatározó jelentőségét. Az, hogy egy adott törvény módosítása vagy megalkotása ténylegesen ezzel a következménnyel jár-e, csak tartalmi vizsgálat alapján állapítható meg.” (ABH 1999, 25., 40—41.)

Az Ötv. 64. § (5) bekezdése a fővárosi közgyűlés hatáskörébe utalja azt, hogy — a főváros és kerületi önkormányzatok közötti tényleges feladatmegosztást és a kerületek véleményét figyelembe véve — rendeletében szabályozza az osztott bevételeknek a fővárosi és a kerületi önkormányzatok közötti megosztását. A Kötv. formálisan, tételesen nem módosította az Ötv. 64. § (5) bekezdését, azonban a Kötv. vitatott szabályai azzal, hogy meghatározzák az osztott bevételekből a kerületi önkormányzatokat minimálisan megillető rész mértékét, olyan kiegészítő feltételeket állapított meg, amelyek — mivel a fővárosi közgyűlés csak a Kötv. e rendelkezéseinek és az Ötv. 64. § (5) bekezdésének együttes alkalmazásával dönthet a bevételek megosztásáról — az Ötv. 64. § (5) bekezdésében foglalt felhatalmazáshoz képest korlátozzák a fővárosi közgyűlés rendeletalkotási jogkörét. Így a Kötv. 26. §-ának rendelkezései — tartalmukat tekintve — az Ötv. által adott jogalkotási felhatalmazás módosítását, a fővárosi közgyűlés Ötv.-ben biztosított szabályozási jogkörének jelentős szűkítését eredményezik.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a törvényhozó döntési szabadságának körébe tartozik annak eldöntése, hogy az önkormányzati finanszírozási rendszer mely elemeit és milyen mélységben szabályozza az Alkotmány által minősített többségű szavazataránnyal kötött önkormányzati törvényben és a finanszírozási rendszer mely kérdéseiről dönt minősített többséget nem igénylő külön törvényben. Azonban ha a finanszírozás valamely kérdéséről az Ötv. szabályozza, annak módosítására is csak minősített többségű szavazataránnyal elfogadott törvényben kerülhet sor.

Az Alkotmánybíróság — amint az e határozat indokolásának IV. részéből kitűnik — indokoltak, sőt a fővárosi

kerületi önkormányzatok alkotmányos védelmet élvező gazdasági autonómiájának biztosítása érdekében alkotmányossági szempontból szükségesnek tekinti a fővárosi közgyűlés számára az Ötv. 64. § (5) bekezdésében biztosított széles körű mérlegelési jogkör korlátozását, azonban ez a követelmény az Alkotmányban meghatározott formai követelmények figyelmen kívül hagyásával alkotmányosan nem teljesíthető.

Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kötv. 26. § (2)–(3) bekezdése, amely a jelen levő képviselők egyszerű többségét igénylő törvényben — tartalmát tekintve — módosította az Alkotmány 44/C. §-a alapján minősített többséget igénylő Ötv. 64. § (5) bekezdését, alkotmányellenes.

Tekintettel arra, hogy e határozat rendelkező részének 2. pontjában az Alkotmánybíróság arra hívta fel az Országgyűlést, hogy 2002. december 31-ig tegyen eleget a kerületi önkormányzatok autonómiájának védelmét biztosító garanciális szabályozási kötelezettségének, az Alkotmánybíróság — élve az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 43. § (4) bekezdésében foglalt felhatalmazással — a vitatott rendelkezések hatályon kívül helyezésének időpontját a rendelkező rész 2. pontjában foglaltakkal összhangban, 2002. december 31-ben határozta meg.

2. A fővárosi közgyűlés indítványa alapján az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett azt is, hogy a Kötv. 26. § (2)–(3) bekezdésében foglalt korlátozás következtében sérelmet szenved-e a fővárosi önkormányzatnak az Alkotmány 44/A. (1) bekezdés c) pontjában szabályozott önkormányzati alapjoga.

Az Alkotmánybíróság már több határozatában vizsgálta az Alkotmányban szabályozott önkormányzati alapjogok természetét [pl. 1/1993. (I. 13.) AB határozat, ABH 1993, 27., 29.; 4/1993. (II. 12.) AB határozat, ABH 1993, 48., 68–73.; 57/1994. (IX. 17.) AB határozat, ABH 1994, 316., 331.; 77/1995. (XII. 21.) AB határozat, ABH 1995, 390., 396.; 56/1996. (XII. 12.) AB határozat, ABH 1996, 204., 207.]. E határozataiban megállapította, hogy az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdésében szabályozott alapjogok a helyi képviselő-testületek számára biztosított olyan hatáskörcsoportok, amelyek a helyi önkormányzás körében az önkormányzatok számára biztosított autonómia alkotmányos garanciáit képezik. Az önkormányzatokat az egyes alapjogok körében megillető autonómia azonban nem feltétlen és korlátozhatatlan. Az alapjogok szabályozása elsősorban a Kormánnyal és az államigazgatással szemben nyújt alkotmányos garanciát az önkormányzatok számára. A törvényhozót az Alkotmányban szabályozott önkormányzati alapjogok annyiban korlátozzák, hogy azokat nem vonhatja el, nem állapíthat meg olyan mértékű korlátozásokat, amelyek valamely önkormányzati alapjog tartalmának kiüresedéséhez, tényleges elvonásához vezetnek.

Az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontja a következő rendelkezést tartalmazza:

„c) az önkormányzat törvényben meghatározott feladatainak ellátásához megfelelő saját bevételre jogosult, továbbá e feladatokkal arányban álló állami támogatásban részesül,”

Ez az alapjog jogi természetét tekintve eltér a helyi önkormányzatokat az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdése alapján megillető más alapjogoktól. Ez az önkormányzati alapjog arra biztosít alkotmányos garanciát a helyi önkormányzatok számára, hogy ha törvény kötelezően ellátandó feladatot ír elő — és ezzel korlátozza feladatellátási autonómiáját —, a törvényhozó saját bevételi források megteremtése, illetőleg állami támogatás útján gondoskodik a feladat ellátásához szükséges anyagi eszközökről. Míg a többi önkormányzati alapjogot az Alkotmány a képviselő-testület hatásköröként, autonóm döntési jogosultságaként szabályozza, e szabályban az önkormányzat joga a törvényhozást terhelő kötelezettségként nyer megfogalmazást. Ennek a törvényhozót terhelő kötelezettségnek az Alkotmány e rendelkezése alapján két eleme van. Egyrészt ez az alkotmányi tényállás azzal, hogy a feladataik ellátásához megfelelő bevételekhez való jogot a helyi önkormányzatok jogosultságaként határozza meg, a törvényhozó kötelezettségévé teszi azt, hogy olyan saját forrásokat biztosítson a helyi önkormányzatok számára, amelyek megfelelő bevételeket nyújtanak a törvényben meghatározott feladataik ellátásához. Az önkormányzatok saját bevételi forrásokhoz való jogosultságának érvényesülését az Alkotmány más módon is garantálja. Azzal, hogy az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés b) és d) pontjában önkormányzati alapjogként szabályozza és biztosítja az önkormányzatok számára az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonost megillető jogosítványok gyakorlását, a vállalkozáshoz való jogot és a helyi adók megállapításának jogát, az Alkotmány által védett hatásköröket is biztosít az önkormányzatok számára ahhoz, hogy a feladataik ellátásához olyan saját bevételi forrásokkal rendelkezzenek, amelyek megállapítása, mértékének meghatározása az önkormányzati autonómia körébe tartozik. A helyi önkormányzatok saját bevételi forrásainak körét az Ötv. 82. §-a határozza meg.

A 44/A. § (1) bekezdés c) pontjában szabályozott önkormányzati alapjog másik eleme a helyi önkormányzatoknak a feladatarányos állami támogatásra való igényét fogalmazza meg. Azaz a törvényhozó köteles a helyi önkormányzatok gazdálkodásához olyan állami támogatást nyújtani, amely a törvényben meghatározott feladataikkal arányban áll.

Az Alkotmány e rendelkezéséből következően a törvényhozó a törvényben meghatározott önkormányzati feladatok ellátásának gazdasági feltételeit megfelelő saját bevételi források és feladatarányos állami támogatás útján köteles biztosítani, a saját bevételi források és az állami támogatás meghatározásának módjára, mértékére, a saját bevételek és az állami támogatás arányára nézve az Alkotmány további rendelkezéseket nem tartalmaz.

Az Alkotmánybíróság a 2/1997. (I. 22.) AB határozatában értelmezte az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt kötelezettség tartalmát:

„Az Alkotmány e rendelkezéséből a törvényhozó számára az a kötelezettség származik, hogy a helyi önkormányzatoknak törvényben előírt, kötelezően ellátandó feladatok ellátásához szükséges pénzeszközökről — megfelelő saját bevételi források, illetőleg e feladatokkal arányban álló állami támogatás meghatározásával — köteles gondoskodni. Az Alkotmány e rendelkezése alapján az Országgyűlés szabadon dönt arról, hogy miként gondoskodik a törvényben előírt feladatok ellátásának anyagi fedezetéről. A helyi önkormányzatok kötelezően ellátandó feladataihoz szükséges anyagi fedezetet az Országgyűlés a saját bevételi források és a központi költségvetési hozzájárulások — törvényben, az Ötv.-ben, a helyi adókról szóló törvényben, a kötelező feladatot előíró ágazati törvényekben, valamint a költségvetési törvényekben meghatározott — komplex rendszerén keresztül biztosítja. A saját bevételeknek és állami költségvetési hozzájárulásoknak ez a rendszere kell, hogy biztosítsa a törvényben előírt feladatok ellátásához szükséges pénzügyi fedezetet az önkormányzatok számára.” (ABH 1997, 27., 31.)

Az indítványozó álláspontja szerint a Kötv. vitatott szabályának megalkotása során a törvényhozó e kötelezettségének alkotmányellenesen tett eleget, mert anélkül módosította a fővárosi és a kerületi önkormányzatok közötti forrásmegosztás szabályait, hogy változás következett volna be az önkormányzatok feladataiban. Álláspontját az Alkotmánybíróság az 57/1994. (XI. 17.) AB határozatában, valamint a 2/1997. (I. 22.) AB határozatában foglalt megállapításokkal támasztja alá.

Az Alkotmánybíróság 57/1994. (XI. 17.) AB határozata az önkormányzati vagyon átcsoportosításának alkotmányos feltételeire nézve tett elvi megállapítást e határozata indokolásában a következőképpen:

„E határozata indokolásában az Alkotmánybíróság elvi jelentőséggel hívja fel a figyelmet a következőkre. Ha az állami tulajdonban lévő vagyontárgyakhoz közfeladatok kötődnek, akkor ez a körülmény a vagyontárgyak átcsoportosítását is eredményezheti. Amennyiben a törvény által meghatározott önkormányzati feladatokat az állam átcsoportosítja, akkor az e feladatokhoz kapcsolódó önkormányzati vagyont is átrendezheti. Abban az esetben, ha a vagyon átcsoportosítása év közben történik, és az eredeti önkormányzati tulajdonos az önkormányzati feladatokhoz kapcsolódó vagyon bevételeit költségvetésébe tervezte, a vagyonkiesés pótlására állami visszatérítésre tarthat igényt.” (ABH 1994, 316., 331.)

A Kötv. vitatott szabályai a fővárosi önkormányzat bevételi forrásaira és nem a vagyonára vonatkozó szabályokat tartalmazznak. Így nincs tartalmi összefüggés az AB határozat elvi megállapítása és a vitatott rendelkezések között.

Nem következik az indítványozó által megfogalmazott követelmény az Alkotmánybíróság fent idézett határozatából sem. A 2/1997. (I. 22.) AB határozatában az Alkotmánybíróság azt hangsúlyozta, hogy a saját bevételeknek és az állami támogatásoknak az egész komplex rendszere kell, hogy biztosítsa az önkormányzatok számára a tör-

vényben előírt feladatok ellátásához szükséges pénzügyi fedezetet. Az ügy természetéből következően az az alkotmánybírói határozat éppen arról szólt, hogy milyen alkotmányossági követelményeknek kell megfeleljen a törvényi szabályozás akkor, ha az önkormányzati feladatellátás pénzügyi feltételeit a törvényhozó a feladatok változása nélkül módosítja. Az Alkotmánybíróság kimondta, hogy az Országgyűlés szabadon dönt arról, hogy miként gondoskodik az önkormányzati feladatok ellátásához szükséges anyagi eszközökről és rámutatott arra, hogy az önkormányzati feladatellátás gazdasági feltételeit megváltoztató jogszabályi módosítás akkor vezethet alkotmányellenes helyzethez, ha ez az önkormányzati feladat ellátását ellehetetleníti. (ABH 1997, 27., 31—32.)

Ezt az álláspontot fejtette ki az Alkotmánybíróság a 18/1999. (VI. 11.) AB határozatában is. (ABH 1999, 137., 139—140.)

Nem következik az indítványozó által megfogalmazott követelmény az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontjából sem.

Az Alkotmánybíróság — a hivatkozott korábbi határozataiban is megfogalmazott — értelmezésében tehát az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontja olyan szabályt tartalmaz, amely a helyi önkormányzatok működőképességének, autonómiájuk megvalósulása, az önkormányzati alapjogok érvényesülésének gazdasági feltételeit hivatott biztosítani, és amely cselekvési kötelezettséget ír elő, feladatot határoz meg a törvényhozónak. Jogi természetét tekintve az Alkotmánynak más, az állami feladatvállalást meghatározó rendelkezésével azonos sajátosságokkal bír.

Az Alkotmánynak az állami feladatvállalást meghatározó szabályaival kapcsolatosan az Alkotmánybíróság a 28/1994. (V. 20.) AB határozatában megállapította, hogy e körben a jogalkotó viszonylag nagy szabadságot élvez. „Alkotmányossági probléma abban a határesetben keletkezhet, ha az állam beavatkozása vagy — gyakrabban — az állam mulasztása az Alkotmányban előírt feladat teljesítését, vagy valamely védett intézmény illetőleg jog megvalósulását nyilvánvalóan lehetetlenné teszi; e minimális követelmény felett azonban — más alapjog sérelmét kivéve — nincs alkotmányi ismerv az államcél vagy szociális jogot szolgáló jogszabályok alkotmányosságának minősítésére.” (ABH 1994, 134., 140.)

Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontjából a törvényhozásnak az a kötelezettsége származik, hogy köteles a helyi önkormányzatok finanszírozásának intézményrendszerét megteremteni, az önkormányzatok számára a saját bevételi forrásoknak és a feladatarányos állami támogatásoknak egy olyan rendszerét köteles kialakítani, amely biztosítja a törvényben meghatározott feladatok ellátásához szükséges anyagi feltételeket. Az, hogy a finanszírozási rendszer megfelelő módon biztosítsa az önkormányzati működés gazdasági feltételeit, az Országgyűlés politikai felelőssége körébe tartozik.

Az önkormányzatok finanszírozási rendszerének szabályozása alkotmányossági problémát akkor vet fel, ha az az Alkotmány valamely tételes rendelkezésébe ütközik, illetőleg ha az önkormányzatok autonómiájának sérelmét eredményezi azáltal, hogy valamely önkormányzati alapjog gyakorlásának lehetőségét közvetlenül vagy közvetett módon elvonja az önkormányzatoktól.

Az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt rendelkezés alapján alkotmányellenesség megállapításának csak akkor van helye, ha az Országgyűlés nem biztosít saját bevételeket és állami támogatást a törvényben meghatározott feladatok ellátásához, vagy az önkormányzati feladatellátás gazdasági feltételeinek biztosításával kapcsolatos alkotmányos kötelezettségének oly módon tesz eleget, hogy annak következtében valamely önkormányzati alapjog gyakorlása, az önkormányzati feladatok ellátása, illetőleg a helyi önkormányzatok működőképessége ellehetetlenül.

A Kötv. 26. § (2)–(3) bekezdése által bevezetett korlátozások a fővárosi önkormányzat működése tekintetében az alkotmányellenesség megállapításához vezető következményekkel nem járnak, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a vitatott rendelkezések alkotmányellenessége az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontjának sérelme miatt nem állapítható meg.

IV.

1. A fővárosi és kerületi önkormányzatok közötti forrásmegosztás szabályozására irányuló indítványok alapján az Alkotmánybíróságnak az Ötv. 64. § (5) bekezdésének alkotmányosságát is vizsgálnia kellett.

Az Alkotmánybíróság az 56/1996. (XII. 12.) AB határozatában már vizsgálta az Ötv. 64. § (5) bekezdésének alkotmányosságát. Akkor az indítványozó azt kifogásolta, hogy ez a rendelkezés alárendeli a fővárosi kerületi önkormányzatokat a fővárosi önkormányzatnak, és olyan társadalmi viszonyok szabályozására ad felhatalmazást a fővárosi közgyűlésnek, amelyek az Alkotmány 43. § (2) bekezdése alapján törvényhozási tárgynak minősülnek. Az Alkotmánybíróság ezt az indítványt elutasította. Határozatában megállapította, hogy az Ötv. 64. §-ának (4)–(6) bekezdése — a fővárost és a kerületeket megosztottan megillető bevételek szabályozásával — a főváros egységes településpolitikájának biztosítása, a főváros városfejlesztési és városrehabilitációs programjának meghatározása és érvényesítése érdekében, az Ötv. 63/A. §-ában meghatározott koordinációs feladatok ellátásához biztosít gazdasági és jogi eszközöket a fővárosi önkormányzat számára. „A 64. § (5)–(6) bekezdésében az Ötv. által a fővárosi közgyűlésnek adott jogalkotási felhatalmazás a fővárosi önkormányzat törvényben megállapított feladatainak ellátásához, az Ötv. és a költségvetési törvény által meghatározott bevételi források feletti rendelkezés módját szabályozza. Ennek megfelelően, az Ötv.-nek indítványozó által kifogásolt

64. § (5) bekezdésében szabályozott rendeletalkotási jogkör nem tekinthető az Alkotmány 43. § (2) bekezdésében meghatározott, kizárólagos törvényhozási tárgykörben adott felhatalmazásnak. A felhatalmazás — az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésével összhangban — törvényben meghatározott feladatainak ellátása érdekében, feladatkörében jogosítja fel a fővárosi közgyűlést a rendeletalkotásra.” (ABH 1996, 204., 210.)

Azaz az Alkotmánybíróság e korábbi határozatában nem minősítette alkotmányellenesnek azt, hogy az Ötv. 64. § (5) bekezdése a fővárosi közgyűlés jogalkotási hatáskörébe utalta az Ötv. 64. § (4) bekezdésében meghatározott bevételi források megosztását.

Az Alkotmánybíróság — indítvány hiányában — akkor nem vizsgálta azt, hogy az Ötv.-nek az osztott bevételi forrásokra vonatkozó szabályozása nem sérti-e az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés b) és c) pontjában szabályozott önkormányzati alapjogokat, illetőleg az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szabályozott jogállamiság elvéből folyó jogbiztonság alkotmányos követelményét.

2. Így jelen határozatában az Alkotmánybíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy megállapítható-e az Ötv. vitatott rendelkezésének alkotmányellenessége az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés b) és c) pontjában szabályozott önkormányzati alapjogok sérelme miatt.

Az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés b) pontja a következő rendelkezést tartalmazza:

„b) gyakorolja az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonost megillető jogokat, az önkormányzat bevételeivel önállóan gazdálkodik, saját felelősségére vállalkozhat,”

Az indítványozó szerint a vitatott szabály e rendelkezések közül az önkormányzatnak a bevételekkel való önálló gazdálkodáshoz való jogát sérti.

Az Alkotmány e rendelkezése alapján a képviselő-testületnek ahhoz van joga, hogy a már megszerzett bevételeivel önállóan gazdálkodjon.

Tekintettel arra, hogy az Ötv. 64. § (5) bekezdése nem a bevételekkel való gazdálkodást, hanem a kerületi önkormányzatot megillető bevételek meghatározásának módját szabályozza, az Alkotmány e rendelkezése alapján az Ötv. vitatott szabályának alkotmányellenessége nem állapítható meg.

Az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontjának értelmezésével kapcsolatosan az e határozat III. 2. pontjában kifejtettek alapján megállapítható, hogy a forrásmegosztásnak az Ötv. 64. § (5) bekezdésében szabályozott megoldása nem zárja ki az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontja alapján a kerületi önkormányzatokat megillető jog érvényesülését. Így önmagában nem alkotmányellenes az Ötv.-nek az a megoldása, hogy a főváros sajátos, kétszintű önkormányzati rendszerére tekintettel, az egységes településpolitikai célok megvalósítása érdekében a bevételi források egy részének megosztását a fővárosi közgyűlés rendeletalkotási jogkörébe utalta, mint ahogy nem volna

alkotmányellenes az sem, ha — más települési önkormányzatokhoz hasonlóan — maga a törvényhozó közvetlenül határozná meg a fővárosi és kerületi önkormányzatok részesedését e bevételi forrásokból.

3. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy alkotmányellenes helyzet keletkezett azért, hogy az Ötv. nem állapította meg az Ötv. 64. § (4) bekezdésében meghatározott bevételi források feladatarányos megosztásának — ezáltal az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés a) pontja alapján a kerületi önkormányzatot megillető önkormányzati alapjog védelmének — garanciáit.

Az Alkotmánybíróságnak a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló hatáskörét az Abtv. 49. §-a szabályozza. Az Abtv. 49. § (1) bekezdése szerint, ha az Alkotmánybíróság hivatalból vagy bárki indítványára azt állapítja meg, hogy a jogalkotó szerv a jogszabályi felhatalmazásból származó jogalkotói feladattal elmulasztotta, és ezzel alkotmányellenességet idézett elő, a mulasztást elkövető szervet — határidő megjelölésével — felhívja feladatának teljesítésére. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a jogalkotó szerv jogalkotási kötelezettségének konkrét jogszabályi felhatalmazás nélkül is köteles eleget tenni, ha az alkotmányellenes helyzet — a jogi szabályozás iránti igény — annak nyomán állott elő, hogy az állam jogszabályi úton avatkozott bizonyos életviszonyokba, és ezáltal az állampolgárok egy csoportját megfosztotta alkotmányos jogai érvényesítésének lehetőségétől [22/1990. (X. 16.) AB határozat, ABH 1990, 83., 86.]. Az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet állapít meg akkor is, ha alapjog érvényesüléséhez szükséges jogszabályi garanciák hiányoznak [37/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 227., 232.].

Az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányértést nemcsak akkor állapít meg, ha az adott tárgykörre vonatkozóan semmilyen szabály nincs [35/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 204., 205.], hanem akkor is, ha az adott szabályozási koncepción belül az Alkotmányból levezethető tartalmú jogszabályi rendelkezés hiányzik [22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108., 113.; 29/1997. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1997, 122., 128.; 15/1998. (V. 8.) AB határozat, ABH 1998, 132., 138.]. „A szabályozás tartalmának hiányos voltából eredő alkotmányértést mulasztás megállapítása esetében is a mulasztás, vagy a kifejezett jogszabályi felhatalmazáson nyugvó vagy ennek hiányában, a feltétlen jogszabályi rendezést igénylő jogalkotói kötelezettség elmulasztásán alapul.” [4/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 52., 57.]

Az Alkotmány 2. § (1) bekezdése kimondja: „A Magyar Köztársaság független demokratikus jogállam.” A jogállamiság elvének értelmezése során az Alkotmánybíróság több határozatában kimondta, hogy a jogállamiság elvéből folyó egyik alapvető követelmény a közigazgatás törvényi alárendeltségének követelménye, nevezetesen az, hogy „a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatá-

zott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket”. [56/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991, 454., 456.; 4/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 52., 61.; 6/1999. (IV. 21.) AB határozat, ABH 1999, 90., 94.]

Ez a követelmény magában foglalja azt is, hogy ha törvény az Alkotmányban szabályozott jog érvényesítésével kapcsolatosan ad jogalkotási felhatalmazást valamely közigazgatási szervnek, a törvénynek meg kell határoznia a jogalkotási jogkör terjedelmét, annak korlátait is.

Az Ötv. 64. § (5) bekezdése úgy ad felhatalmazást a fővárosnak, hogy az jogi kötöttségek nélkül, széles mérlegelési jogkörben rendelkezhet az Ötv. 64. § (4) bekezdésében meghatározott bevételi források felett. Döntési szabadságának egyetlen eljárási feltétele van, nevezetesen az, hogy ki kell kérnie a kerületi képviselő-testületek előzetes véleményét. A vélemény azonban a közgyűlést nem köti, szabad belátásától függ, hogy döntése során figyelembe veszi-e vagy sem, illetőleg milyen mértékig veszi figyelembe. A fővárosi önkormányzat maga is gazdasági érdekeltséggel rendelkezik ezeknek a bevételi forrásoknak az elosztásában. A fővárosi önkormányzatnak ez a forrásmegosztást befolyásoló gazdasági érdekeltsége magában hordozza a centralizációs törekvések érvényesítésének, a kerületi önkormányzatok önállósága csorbitásának a lehetőségét. Lehetőséget ad arra, hogy a kerületi önkormányzatokat az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés a) pontja alapján megillető alapjog, a kerületi önkormányzatokat az önkormányzati feladatok ellátásában megillető autonómia sérüljön. Ezért az önkormányzati rendeletalkotás körébe utalt forrásmegosztás tekintetében törvényi szabályoknak kell megteremteni azokat a garanciákat, amelyek a főváros gazdasági érdekeivel szemben a kerületi önkormányzatok Alkotmányban szabályozott alapjogait védelemben részesítik, biztosítékot nyújtanak arra, hogy az anyagi források hiánya a kerületi önkormányzatok feladatellátását ne veszélyeztesse.

Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy alkotmányellenes helyzet keletkezett azért, hogy az Országgyűlés az Ötv.-ben nem szabályozta a fővárosi önkormányzatot és a kerületi önkormányzatokat osztottan megillető bevételek megosztásának elveit és részletes szabályait.

Egyúttal felhívta az Országgyűlést arra, hogy jogalkotási kötelezettségének 2002. december 31-ig tegyen eleget.

V.

A fővárosi közgyűlés indítványában kéri a Kötv. 22. § (9) bekezdése és ezzel összefüggésben a 8. számú melléklete V. része, 23. § (1)–(3) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását.

1. A Kötv. 22. § (9) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„(9) E törvény 4. számú mellékletének 1. pontja alapján a (7) és (8) bekezdésben foglaltakon túlmenően 2001-ben és 2002-ben a Fővárosi Önkormányzattól 5000—5000 millió forint az e törvény 8. számú melléklete V. pontjának szabályai szerint átcsoportosul a kerületi önkormányzatokhoz.”

A 8. számú melléklet V. pontja pedig meghatározza ezeknek az átcsoportosított összegeknek a megosztására vonatkozó szabályokat és az összegek rendeltetését:

„A támogatás mindkét évben a fővárosi kerületek burkolatlan útállományának kerületi hosszúságai alapján jár az 1999. december 31-i állapotnak megfelelően, amely adatokat az 1998. évre szóló Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programról alkotott 194/1997. (XI. 4.) Korm. rendelet szerinti 1063. számú KSH által készített „Jelentés a városi önkormányzatok belterületi útjainak állományáról” tartalmazza. A támogatás a burkolatlan utak szilárd burkolattal való ellátását, a csapadékvíz elvezetését, valamint a burkolás közvetlen előfeltételül szolgáló mellékgyűjtő és főgyűjtő csatornaszakaszok megépítését célozza. A támogatás elsődlegesen a csatornázott, de burkolatlan utak szilárd burkolattal való ellátására szolgál. Ha a támogatási összeg nem használható fel maradéktalanul a tárgyévben az elsődleges célra, akkor másodlagosan mellékgyűjtő csatorna megépítésével egy beruházásban történő útburkolásra használható fel, ha a támogatási összeg nem merül ki az elsődleges és másodlagos célra való felhasználásban, akkor harmadlagosan a főgyűjtő csatorna megépítésével és mellékgyűjtő csatorna építéssel együtt burkolhatóvá tett utak burkolattal való ellátására használható fel. Az igénybe vett támogatás elszámolása a normatív hozzájárulásokkal azonos eljárás alapján, az e jogcímen a tárgyévben jogszerűen elszámolt kiadások figyelembevételével, az önkormányzathoz beérkezett, az önkormányzat által igazolt számlák alapján történik.

Kiegészítő szabályok:

A támogatás forrása az e törvény 22. §-ának (9) bekezdése szerinti jövedelemkülönbség mérséklése címen átcsoportosított összeg, amelyet a kerületi önkormányzat bevételeként ugyanilyen jogcímen számol el.

A támogatás folyósítása négy egyenlő részletben, minden negyedév első hónapjának 25-éig történik.”

A Kötv. e rendelkezéseivel kapcsolatosan — az Alkotmánybíróság ezen határozat indokolásának III. 2. pontjában kifejtetteknek megfelelően — megállapította, hogy azok nem eredményezik a feladatellátás ellehetetlenülését, azaz az önkormányzati autonómia olyan mértékű sérelmét, amelynek következtében az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontja alapján alkotmányellenességük megállapítható lenne.

A Kötv. ezen vitatott rendelkezéseivel kapcsolatosan az Alkotmány 70/A. §-ának sérelme sem állapítható meg.

Az Alkotmánybíróság kialakult gyakorlata szerint az Alkotmány e rendelkezését a jogegyenlőség általános elvét

megfogalmazó alkotmányi követelményként értelmezte. E határozataiban az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy az Alkotmány e rendelkezése csak azonos szabályozási körbe vont jogalanyok közötti olyan alkotmányos indok nélkül tett megkülönböztetést tiltja, amelynek következtében egyes jogalanyok hátrányos helyzetbe kerülnek. Kimondta, hogy az alkotmányi tilalom elsősorban az alkotmányos alapjogok tekintetében tett megkülönböztetésekre terjed ki, abban az esetben, ha a megkülönböztetés nem az emberi vagy az alapvető állampolgári jog tekintetében történt, az eltérő szabályozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha az az emberi méltósághoz való jogot sérti. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata során ez utóbbi körben akkor ítélte alkotmányellenesnek a jogalanyok közötti megkülönböztetést, ha a jogalkotó önkényesen, ésszerű indok nélkül tett különbséget az azonos szabályozási kör alá vont jogalanyok között. [9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46., 48.; 21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73., 77—78.; 61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280., 281—282.; 35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 197., 203—204.; 30/1997. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1997, 130., 138—140., 39/1999. (XII. 21.) AB határozat, ABH 1999, 325., 342—344.]

Az Alkotmánybíróság e gyakorlata szerint az Alkotmány 70/A. §-a csak a jog által azonos szabályozási körbe vont jogalanyok közötti különbségtételt tiltja. Amint az Alkotmánybíróság e határozat indokolásának II. pontjában bemutatta, a fővárosnak az országban betöltött helyzetére, települési sajátosságaira és ennek következtében a főváros sajátos önkormányzati rendszerére tekintettel a fővárosi és a kerületi önkormányzatok jogállását, ezen belül gazdálkodását is a települési önkormányzatokra vonatkozó szabályoktól eltérő szabályok rendezik. A fővárosi és a kerületi önkormányzatok más települési önkormányzatoktól eltérő jogállású önkormányzatok, eltérő szabályok szerint történik bevételei forrásai szabályozása is. Így bevételi forrásai szabályozása szempontjából nem tekinthetők más települési önkormányzatokkal azonos szabályozási körbe tartozó, összehasonlítható jogi helyzetben levő jogalanyoknak, így az eltérő szabályozás a hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütközése a vitatott szabályok tekintetében sem állapítható meg.

A Kötv. 22. § (9) bekezdésével és 8. számú mellékletének V. részével kapcsolatosan az indítványozó kifogásolta azt is, hogy az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szabályozott jogállamiságból folyó jogbiztonság követelményét sérti a szabályozás, mert nem tisztázza, hogy ezek a kerületi bevételek miként építhetők be a fővárosi közgyűlés forrásmegosztási rendeletébe.

Az Alkotmánybíróság e határozatában megállapította a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség fennállását amiatt, hogy az Ötv. nem határozta meg a forrásmegosztás elveit és garanciális szabályait. A törvényhozás feladata, hogy e szabályokat a bevételi források szabályozásá-

ban bekövetkezett változásoknak a fővárosi forrásmegosztási rendszerre gyakorolt hatásait figyelembe véve alkossa meg.

2. A Kötv. 23. § (1)–(3) bekezdése a következő rendelkezést tartalmazza:

„23. § (1) A megyei illetékhivatalok, valamint a Fővárosi Illetékhivatal által 2001., illetve 2002. január 1-jétől beszedett illeték — az ingatlan-nyilvántartási eljárási illeték kivételével — 50%-a a központi költségvetést, 50%-a pedig a fővárosi, a megyei, illetve a megyei jogú városi önkormányzatokat, az ingatlan-nyilvántartási eljárási illetékbevétele 90%-a a központi költségvetést, 10%-a pedig a fővárosi, a megyei, illetve a megyei jogú városi önkormányzatokat illeti meg a (2)–(7) bekezdésben foglaltak szerint.

(2) A megyei jogú városi önkormányzatot illeti meg a megyei illetékhivatalok által beszedett illetékből az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény illetékességi szabályai alapján a megye közigazgatási területén lévő megyei jogú városok illetékességébe tartozó ügyekből befolyt bevétel, csökkentve az (1) bekezdés szerinti bevételi részesedéssel, továbbá az (4)–(7) bekezdésben foglalt, költségként visszatartott összeggel.

(3) A megyei illetékhivatal, valamint a Fővárosi Illetékhivatal által beszedett illetéknek a központi költségvetés (1) bekezdés szerinti bevételi részesedésével és a (2) bekezdés alapján a megyei jogú várost megillető összeggel, továbbá a megyei önkormányzatnál, valamint a Fővárosi Önkormányzatnál — az illetékhivatal működésével összefüggően — felmerült költségek fedezetére visszatartott összeggel csökkentett illetékbevétele

a) 30%-a közvetlenül a területileg érintett megyei önkormányzatot, valamint a Fővárosi Önkormányzatot,

b) 70%-ának fele egyenlő összegben — egyhuszad részenként —, fele a megye, valamint a főváros 2000. január 1-jei, illetve 2001. január 1-jei lakosságszáma arányában — a Kincstár országos összesítését követően — a megyei önkormányzatokat, valamint a Fővárosi Önkormányzatot illeti meg.”

Az indítványozó álláspontja szerint ez a rendelkezés úgy alakította át a fővárosi önkormányzatnál maradó bevételek arányát, hogy e bevételi források tekintetében átcsoportosítást hajtott végre a fővárosi önkormányzat és a megyei önkormányzatok között, anélkül, hogy a feladatok és hatáskörök átrendezésére sor került volna. Ez sérti az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontját.

A 2000. évi költségvetési törvény 25. §-a, illetőleg 4. számú mellékletének II. része a fővárosi önkormányzatnak az illetékekből való részesedését a következőképpen rendezte:

„25. § (1) A megyei illetékhivatalok, valamint a Fővárosi Illetékhivatal által 2000. január 1-jétől beszedett illeték — az ingatlan-nyilvántartási eljárási illeték kivételével — 50%-a a központi költségvetést, 50%-a pedig a fővárosi, a

megyei, illetve a megyei jogú városi önkormányzatokat, az ingatlan-nyilvántartási eljárási illetékbevétele 90%-a a központi költségvetést, 10%-a pedig a fővárosi, a megyei, illetve a megyei jogú városi önkormányzatokat illeti meg a 4. számú melléklet II. részében meghatározottak szerint.

(2) Az illetékhivatalok működésével kapcsolatos költségeket a beszedett bevételből részesedő önkormányzatok viselik, a 4. számú melléklet II. részében szabályozott módon.”

A 4. számú melléklet II. része a következő szabályokat tartalmazta:

„1. A Fővárosi Önkormányzatot illeti meg a Fővárosi Illetékhivatal által beszedett, a központi költségvetés bevételeivel csökkentett e törvény 25. §-a szerinti illetékbevétele.

2. A megyei jogú városi önkormányzatot illeti meg a megyei illetékhivatalok által beszedett illetékből az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény illetékességi szabályai alapján a megye közigazgatási területén lévő megyei jogú városok illetékességébe tartozó ügyekből befolyt bevétel, csökkentve e törvény 25. §-a szerinti bevételi részesedéssel, továbbá a 4., illetve 5. pontban foglalt költségként visszatartott összeggel.

3. A megyei illetékhivatal által beszedett illetéknek a központi költségvetés e törvény 25. §-a szerinti bevételi részesedésével és a 2. pont szerinti, megyei jogú várost megillető összeggel, továbbá a megyei önkormányzatnál — az illetékhivatal működésével összefüggően — felmerült költségek fedezetére visszatartott összeggel csökkentett illetékbevétele

a) 30%-a közvetlenül a területileg érintett megyei önkormányzatot,

b) 70%-ának fele egyenlő összegben — egytizenkilenced részenként —, fele a megye 1999. január 1-jei lakosság száma arányában — a Kincstár országos összesítését követően — a megyei önkormányzatokat illeti meg.

4. A megyei jogú város önkormányzata legkésőbb 2000. február 1-jéig megállapodik a megyei önkormányzattal a beszedett bevétellel kapcsolatos költségek viseléséről. A megállapodásnak tartalmaznia kell a költségek körét és mértékét — beleértve a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény 45. §-ában szabályozott, illetékekkel összefüggő érdekeltségi célú juttatásokat is —, az elszámolási kötelezettségeket, az elszámolás ellenőrzésének módját.

5. A 4. pont szerinti megállapodás hiányában a megyei önkormányzat a felmerült költségek fedezetére visszatarthatja a megyei jogú város illetékességébe tartozó ügyekből befolyt, központi költségvetést megillető összeggel csökkentett bevétel, valamint az illetékhivatal által beszedett összes, központi költségvetést megillető bevétellel csökkentett illetékbevétele arányának megfelelő hányadot. Az arány megállapításánál az előző évi tényszámokat kell figyelembe venni.

6. Az illetékhivatal működtetésével összefüggő éves költség egytizenkettőde tartható vissza havonta, amely az illetékhivatalt működtető megyei önkormányzatot illeti meg, és illetékbevételeként kell költségvetésében előírni és elszámolni.”

E szabályok alapján megállapítható, hogy a fővárosi önkormányzat részesedése az illetékbevételekből csökkent, azonban az Alkotmánybíróság — e határozat indokolásának III. 2. pontjában kifejtett indokok alapján — megállapította, hogy e rendelkezés alkotmányellenessége sem állapítható meg az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontja alapján. Amint azt az Alkotmánybíróság a fentiekben kifejtette, az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontjából nem vezethető le az az indítványozó által megfogalmazott következtetés, hogy a törvényhozó csak a feladatok átcsoportosítása esetén módosíthatja úgy az egyes bevételi forrásokra vonatkozó szabályozást, hogy az megváltoztatja az egyes önkormányzatoknak az adott bevételi forrásból való részesedésének arányát. Ez a követelmény nem következik az Alkotmánybíróság indítványozó által felhívott határozataiból sem.

Az illetékbevételekből való önkormányzati részesedés szabályainak módosítása még a Kötv. más, az indítványozó által támadott rendelkezéseivel együtt sem eredményezi a feladatellátás ellehetetlenülését, azaz az önkormányzati autonómia olyan sérelmét, amely az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontja alapján az alkotmányellenesség megállapításához vezethet.

Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kötv. 22. § (9) bekezdésének és 8. számú melléklete V. részének, valamint 23. § (1)—(3) bekezdésének alkotmányellenessége az indítványozó által kifejtett indokok alapján nem állapítható meg. Ezért az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

A határozat közzététele az Abtv. 41. §-án alapul.

Dr. Németh János s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czúcz Ottó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Strausz János s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszkyne
dr. Vasadi Éva s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 171/B/2000.

Az Alkotmánybíróság 48/2001. (XI. 22.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos megállapítása iránt benyújtott indítványok alapján — *dr. Kiss László* alkotmánybíró különvéleményével — meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetéséről szóló 2000. évi CXXXIII. törvény 22. §-ának (7)—(8) bekezdése, valamint 4. számú mellékletének 1. pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat elutasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

1. Az Alkotmánybírósághoz számos települési önkormányzat képviselő-testülete nyújtott be indítványt, amelyben az indítványozók a költségvetési törvény azon rendelkezései alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérik, amelyek a települési önkormányzatokat a központi költségvetésből megillető bevételi források meghatározása során előírják az önkormányzatok iparűzési adóerő-képességének figyelembevételét.

Az Alkotmánybíróság az ügyeket egyesítette és az indítványokat egy eljárásban bírálta el.

Az indítványozók a Magyar Köztársaság 1999. évi költségvetéséről szóló 1998. évi XC. törvény 20. § (4) bekezdésének, valamint a Magyar Köztársaság 2000. évi költségvetéséről szóló 1999. évi CXXV. törvény 21. § (4) bekezdésének azon a rendelkezését támadják, amely — a települési önkormányzatok bevételeiben meglévő aránytalanság mérséklése érdekében — kimondta, hogy a települési önkormányzatokat iparűzési adóerő-képességük egy főre eső összege alapján kiegészítés illeti meg, vagy a központi költségvetésből származó forrásaik csökkennek. Az indítványozók támadták e költségvetési törvények 4. számú mellékletének az adóerő-képesség megállapításának módjára, valamint a kiegészítés és csökkentés rendjére vonatkozó szabályait.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy bár az indítványok által megjelölt törvények kifogásolt rendelkezései a 2001. költségvetési évben már nem alkalmazandók, a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetéséről

szóló 2000. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Kötv.) 22. §-ának (7)–(8) bekezdése, valamint 4. számú mellékletének 1. pontja az indítványozók által kifogásolt finanszírozási megoldást a 2001. és 2002. költségvetési évekre is tartalmazza, így az indítványok által felvetett alkotmányossági probléma a hatályos jogban is fennáll. Ezért az Alkotmánybíróság az indítványokat érdemben elbírálta és az alkotmányossági vizsgálatot a Kötv. 22. § (7)–(8) bekezdései, valamint 4. számú mellékletének 1. pontja tekintetében végezte el.

2. Az indítványozók a Kötv.-ben szabályozott önkormányzati forrásszabályozási rendszernek a következő elemeit vitatják:

A Kötv. 22. § (7)–(8) bekezdése szerint:

„(7) A 2001. évben az (1) bekezdés szerint kimutatott jövedelemadó 6,95%-a, összesen 49 771,0 millió forint felhasználásával a települési önkormányzatoknak a központi költségvetési kapcsolatokból származó forrásai

a) kiegészülnek, vagy

b) csökkennek

a bevételeikben meglévő aránytalanság mérséklése érdekében, a (3) bekezdés szerinti személyi jövedelemadónak és az iparűzési adóból elérhető bevétel meghatározott hányadának (az adóerő-képességnek) egy főre eső együttes összege alapján az e törvény 4. számú mellékletének 1. pontja szerint.

(8) A 2002. évben a (7) bekezdés szerinti jövedelemadó 110,04%-a, összesen 54 769,3 millió forint felhasználásával a települési önkormányzatoknak a központi költségvetési kapcsolatokból származó forrásai

a) kiegészülnek, vagy

b) csökkennek

a bevételeikben meglévő aránytalanság mérséklése érdekében, a (4) bekezdés szerinti személyi jövedelemadónak és az iparűzési adóból elérhető bevétel meghatározott hányadának (az adóerő-képességnek) egy főre eső együttes összege alapján az e törvény 4. számú mellékletének 1. pontja szerint.”

A Kötv. 4. számú mellékletének 1. pontja határozza meg a települési önkormányzatok közötti jövedelem-különbségek mérséklésének módjára vonatkozó szabályokat. Meghatározza az adóerő-képesség számításának módját. Négy településtípusra (község, város, megyei jogú város, főváros — a kerületekkel együtt) megállapítja azt az egy főre eső összeget, amelyet ha a települési önkormányzatnál helyben maradó személyi jövedelemadó bevétel és az iparűzési adóerő-képesség együttesen számított összege nem ér el, akkor a központi költségvetésből származó bevételeik e szintig kiegészülnek, ha a települési önkormányzatnál helyben maradó személyi jövedelemadó bevétel és az iparűzési adóerő-képesség együttesen számított összege meghaladja ezt az értékhatárt, akkor a központi költségvetési forrásokból az önkormányzatot együttesen megillető bevételek a 4. számú melléklet 1.5. pontjában szereplő számítási módszer szerint sávosan progresszív módon csökkennek.

A csökkentés azonban nem haladhatja meg a törvényben meghatározott mértéket.

3. Az indítványozók álláspontja szerint a vitatott rendelkezések az Alkotmány 44/A. §-ában szabályozott önkormányzati alapjogokat sértenek.

Sértik az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés b) pontjában biztosított önkormányzati alapjogot, mely szerint a képviselő-testület a bevételeivel önállóan gazdálkodik, mert kizárja a helyi adóbevételekkel való önálló gazdálkodás lehetőségét.

Sértik az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés d) pontjában a helyi önkormányzatok számára biztosított adó-megállapítás jogát is, amennyiben a helyi adóztatás szabályainak kialakításakor kényszerhelyzetbe hozza az önkormányzatokat. A központi forráscsökkentés lehetősége ugyanis arra kényszeríti az önkormányzatokat, hogy a helyi adóból származó bevételek megfelelő arányával igyekezzenek elkerülni vagy ellensúlyozni a központi költségvetésből származó forrásaik csökkenését. Ennek következtében pedig sérül az önkormányzatoknak a helyi adók fajtainak és mértékének meghatározásához való joga.

Az indítványozók szerint a sérelmezett költségvetési intézkedés sérti az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontját, egyrészt azért, mert az állami támogatások elosztásánál nem a kötelezően ellátandó feladatokat, hanem az egyes önkormányzatok adóerő-képességét veszi alapul, másrészt azért, mert a központi forrásból származó bevételek csökkentése a kötelezően ellátandó feladatok finanszírozására szolgáló normatív állami támogatásokat is érinti. Így az önkormányzat arra kényszerül, hogy az iparűzési adóbevételeiből csoportosítson át azokra a forrásigényes területekre, amelyeket eddig a központi költségvetésből származó bevételeiből finanszírozott. Ezzel a korábban az iparűzési adóbevételekből finanszírozott feladatok forráshiányossá válnak.

4. Az indítványokban foglaltak szerint a támadott rendelkezések a fentiek mellett sértik az Alkotmány 44/C. §-át is, mert az önkormányzati alapjogok korlátozását nem a jelenlevő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény szabályozza.

5. Az indítványok az önkormányzatok egyenjogúságának sérelmére is hivatkoznak. Álláspontjuk szerint a központi finanszírozásnak ez a rendje sérti a helyi önkormányzatoknak az Alkotmány 43. § (1) bekezdésében — más indítványozók szerint az Alkotmány 70/A. §-ában — szabályozott egyenjogúságát, mert a jelentős mértékű iparűzési adóbevétellel rendelkező önkormányzatoknak a központi költségvetésből származó bevételei jelentősen csökkennek, ugyancsak csökkennek ezek a bevételei azoknak az önkormányzatoknak is, amelyek a vállalkozásbarát helyi adópolitika megvalósítása érdekében eltekintenek a jelentős mértékű iparűzési adó kivetésétől. A költségvetési törvény nem tartalmazhat a központi költségvetésből származó

zó bevételek tekintetében olyan mértékű különbségtételt, amelynek alapján a települési önkormányzatoktól önkormányzati alapjogokat is érintő mértékben von el anyagi forrásokat, ezáltal súlyosan veszélyeztetve a kötelező feladatok ellátását. Az a tény, hogy az elvonás az intézményi normatívákat is érinti, alkotmányellenes megkülönböztetést tesz a különféle intézmények között. A nem önkormányzati fenntartású intézményeket a fenntartó jövedelmi viszonyaitól függetlenül megilleti az állami normatíva, addig az önkormányzati intézmények esetén a normatívából való részesedés a fenntartó önkormányzat adóerő-képességének függvénye.

6. Egy indítványozó álláspontja szerint az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szabályozott jogállamiságból folyó jogbiztonság követelményét sérti az új forrásszabályozási rendszer bevezetése, mert nem biztosított a törvényhozó megfelelő időt az önkormányzatoknak az új szabályozáshoz való alkalmazkodásra. Rámutat arra, hogy a szabályozó rendszer átalakítása annak érdekében, hogy az önkormányzatok alkalmazkodni tudjanak hozzá egy több éves átmeneti folyamatot igényelt volna.

II.

Az indítványok alapján az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy ez az önkormányzatok finanszírozására vonatkozó vitatott szabályozás sért-e valamely, a helyi önkormányzatok számára az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdésében biztosított alapjogot.

1. Az Alkotmánybíróság már több határozatában vizsgálta az Alkotmányban szabályozott önkormányzati alapjogok jogi természetét [pl. 1/1993. (I. 13.) AB határozat, ABH 1993, 27., 29.; 4/1993. (II. 12.) AB határozat, ABH 1993, 48., 68—73.; 57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 316., 331.; 77/1995. (XII. 21.) AB határozat, ABH 1995, 390., 396.; 56/1996. (XII. 12.) AB határozat, ABH 1996, 204., 207.]. E határozataiban megállapította, hogy az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdésében szabályozott alapjogok a helyi képviselő-testületek számára biztosított olyan hatáskörcsoportok, amelyek a helyi önkormányzás körében az önkormányzatok számára biztosított autonómia alkotmányos garanciáit képezik. Az önkormányzatokat az egyes alapjogok körében megillető autonómia azonban nem feltétlen és korlátozhatatlan. Az alapjogok szabályozása elsősorban a kormánnyal és az államigazgatással szemben nyújt alkotmányos garanciát az önkormányzatok számára. A törvényhozót az Alkotmányban szabályozott önkormányzati alapjogok annyiban korlátozzák, hogy azokat nem vonhatja el, nem állapíthat meg olyan mértékű korlátozásokat, amelyek valamely önkormányzati alapjog tartalmának kiüresedéséhez, tényleges elvonásához vezetnek.

2. Az Alkotmány a helyi önkormányzatok finanszírozási rendszerét nem szabályozza. Az önkormányzatok finanszírozására vonatkozóan egyetlen szabályt tartalmaz, ez pedig az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontja. Annak a vizsgálata során, hogy az önkormányzati finanszírozási rendszer szabályozása mennyiben képezheti alkotmányosági vizsgálat tárgyát, mindenekelőtt az Alkotmánynak ez a rendelkezése igényel értelmezést.

Az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontja a következő rendelkezést tartalmazza:

„c) az önkormányzat törvényben meghatározott feladatainak ellátásához megfelelő saját bevételre jogosult, továbbá e feladatokkal arányban álló állami támogatásban részesül,”

Ez az alapjog jogi természetét tekintve eltér a helyi önkormányzatokat az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdése alapján megillető más alapjogoktól.

Az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdésében szabályozott önkormányzati alapjogok az Alkotmány által védelemben részesített önkormányzati autonómia lényeges tartalmi elemeit jelentő önkormányzati hatáskörök meghatározását jelentik. Az, hogy ezeket a hatásköröket, hatáskörcsoportokat az Alkotmány rögzíti, azt eredményezi, hogy e hatásköröket, hatáskörcsoportokat az önkormányzattól elvonni csak alkotmánymódosítással lehet. Az önkormányzati alapjogok alkotmányi szabályozása egyúttal korlátot állít a törvényi szabályozás elé is, ami abban áll, hogy az önkormányzat számára az Alkotmány e rendelkezésében megállapított hatásköröket a törvényhozó törvénnyel sem közvetlen, sem közvetett módon nem vonhatja el. Ezzel szemben a 44/A. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott önkormányzati jogosultság nem korlátozást állapít meg a törvényhozás számára, hanem cselekvési kötelezettséget ír elő, feladatot határoz meg a törvényhozónak. Ez az önkormányzati alapjog arra biztosít alkotmányos garanciát a helyi önkormányzat számára, hogy ha törvény kötelezően ellátandó feladatot ír elő — s ezzel korlátozza feladatellátási autonómiáját —, a törvényhozó gondoskodik a feladat ellátásához szükséges anyagi eszközökről.

Ennek a törvényhozót terhelő kötelezettségnek az Alkotmány e rendelkezése alapján két eleme van. Egyrészt ez az alkotmányi tényállás azzal, hogy a feladataik ellátásához megfelelő bevételekhez való jogot a helyi önkormányzatok jogosultságaként határozza meg, a törvényhozó kötelezettségévé teszi azt, hogy olyan saját forrásokat biztosítson a helyi önkormányzatok számára, amelyek megfelelő bevételeket nyújtanak a törvényben meghatározott feladataik ellátásához. Az önkormányzatok saját bevételi forrásokhoz való jogosultságának érvényesüléséhez az Alkotmány további garanciákat is nyújt. Azzal, hogy az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés b) és d) pontjában önkormányzati alapjogként szabályozza és biztosítja az önkormányzatok számára az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonost megillető jogosítványok gyakorlását, a vállalkozáshoz való jogot és a helyi adók megállapításának jogát, az Alkotmány által védett hatásköröket is biztosít az ön-

kormányzatok számára ahhoz, hogy a feladataik ellátásához olyan saját bevételi forrásokkal rendelkezzenek, amelyek megállapítása, mértékének meghatározása az önkormányzati autonómia körébe tartozik. A helyi önkormányzatok saját bevételi forrásainak körét az Ötv. 82. §-a határozza meg.

A 44/A. § (1) bekezdés c) pontjában szabályozott önkormányzati alapjog másik eleme a helyi önkormányzatoknak a feladatarányos állami támogatásra való igényét fogalmazza meg. Azaz a törvényhozó köteles a helyi önkormányzatok gazdálkodásához olyan állami támogatást nyújtani, amely a törvényben meghatározott feladataikkal arányban áll.

Az Alkotmány e rendelkezéséből következően a törvényhozó a törvényben meghatározott önkormányzati feladatok ellátásának gazdasági feltételeit megfelelő saját bevételi források és feladatarányos állami támogatás útján köteles biztosítani, a saját bevételi források és az állami támogatás meghatározásának módjára, mértékére, a saját bevételek és az állami támogatás arányára nézve az Alkotmány további rendelkezéseket nem tartalmaz.

Az Alkotmánybíróság a 2/1997. (I. 22.) AB határozatában már értelmezte az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt kötelezettség tartalmát:

„Az Alkotmány e rendelkezéséből a törvényhozó számára az a kötelezettség származik, hogy a helyi önkormányzatoknak törvényben előírt, kötelezően ellátandó feladatok ellátásához szükséges pénzeszközökről — megfelelő saját bevételi források, illetőleg e feladatokkal arányban álló állami támogatás meghatározásával — köteles gondoskodni. Az Alkotmány e rendelkezése alapján az Országgyűlés szabadon dönt arról, hogy miként gondoskodik a törvényben előírt feladatok ellátásának anyagi fedezetéről. A helyi önkormányzatok kötelezően ellátandó feladataihoz szükséges anyagi fedezetet az Országgyűlés a saját bevételi források és a központi költségvetési hozzájárulások — törvényben, az Ötv.-ben, a helyi adókról szóló törvényben, a kötelező feladatot előíró ágazati törvényekben, valamint a költségvetési törvényekben meghatározott — komplex rendszerén keresztül biztosítja. A saját bevételeknek és állami költségvetési hozzájárulásoknak ez a rendszere kell, hogy biztosítsa a törvényben előírt feladatok ellátásához szükséges pénzügyi fedezetet az önkormányzatok számára.” (ABH 1997, 27., 31.)

Jogi természetét tekintve az Alkotmány e rendelkezésében meghatározott önkormányzati jogosultság az Alkotmány más állami feladatvállalást meghatározó rendelkezésével azonos sajátosságokkal rendelkezik.

Arra nézve, hogy az Alkotmánynak az állami feladatvállalást meghatározó szabályai mennyiben szolgálhatnak az alkotmányellenesség megállapításának alapjául, az Alkotmánybíróság a 28/1994. (V. 20.) AB határozatában foglalt állást:

„Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az alkotmányi feladatok és a szociális jogok megvalósítása eszközei és mértéke tekintetében a jogalkotó viszonylag nagy szabad-

ságot élvez. Alkotmányossági probléma abban a határesetben keletkezhet, ha az állam beavatkozása, vagy — gyakrabban — az állam mulasztása az Alkotmányban előírt feladat teljesítését, vagy valamely védett intézmény illetőleg jog megvalósulását nyilvánvalóan lehetetlenné teszi; e minimális követelmény felett azonban — más alapjog sérelmét kivéve — nincs alkotmányi ismerv az államcél vagy szociális jogot szolgáló jogszabályok alkotmányosságának minősítésére.” (ABH 1994, 134., 140.)

Az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontja is olyan rendelkezés, amely feltétele a helyi önkormányzatok működőképességének, az önkormányzati autonómia megvalósulásának, az önkormányzati alapjogok érvényesülésének.

Az Alkotmány e rendelkezéséből mindenekelőtt a törvényhozásnak az a kötelezettsége származik, hogy köteles a helyi önkormányzatok finanszírozásának intézményrendszerét megteremteni, az önkormányzatok számára a saját bevételi forrásoknak és a feladatarányos állami támogatásoknak egy olyan rendszerét köteles kialakítani, amely alkalmas a törvényben meghatározott feladatok ellátásához szükséges anyagi feltételek biztosítására. Az, hogy a finanszírozási rendszer megfelelő módon biztosítsa az önkormányzati működés gazdasági feltételeit, az Országgyűlés politikai felelőssége körébe tartozik.

Az önkormányzatok finanszírozási rendszerének kialakítása, az önkormányzati bevételi források körének megállapítása, a központi költségvetés és az önkormányzatok költségvetése közötti kapcsolatok szabályozása, az önkormányzatokat a központi költségvetésből megillető bevételi források körének és mértékének meghatározása a törvényhozás kompetenciája. A törvényhozó az önkormányzatokra háruló feladatokat, a központi költségvetés lehetőségeit, gazdasági, politikai célkitűzéseit mérlegelve szabadon dönt az önkormányzatok finanszírozási rendjének megállapításáról.

Az önkormányzatok finanszírozási rendszerének szabályozása alkotmányossági problémát akkor vet fel, ha az az Alkotmány valamely tételes rendelkezésébe ütközik, illetőleg ha az önkormányzatok autonómiájának sérelmét eredményezi azáltal, hogy valamely önkormányzati alapjog gyakorlásának lehetőségét közvetlenül, vagy közvetett módon elvonja az önkormányzatoktól. Az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontja alapján alkotmányellenesség megállapításának csak végső esetben, akkor van helye, ha az Országgyűlés nem biztosít saját bevételeket és állami támogatást a törvényben meghatározott feladatok ellátásához, vagy az önkormányzati feladatellátás gazdasági feltételeinek biztosításával kapcsolatos alkotmányos kötelezettségének oly módon tesz eleget, hogy annak következtében az önkormányzati feladatok ellátása, illetőleg a helyi önkormányzatok működőképessége ellehetetlenül.

Az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontjának ezt az értelmezését a többi önkormányzati alapjogtól eltérő jogi jellege mellett a hatalommegosztás elvének tiszteletben tartása is indokolja.

Az Alkotmány 19. § (3) bekezdés *d*) pontja alapján az állami költségvetés megállapítása az Országgyűlés hatásköre. Az Alkotmánybíróság a 44/A. § (1) bekezdés *c*) pontjának alkalmazása kapcsán a parlamentnek ezt a költségvetésért való felelősségét nem veheti át.

Az Alkotmánybíróságnak nem feladata annak tényszerű vizsgálata, hogy a önkormányzatok számára a törvényhozás által biztosított bevételi források megfelelően biztosítják-e a törvényben előírt kötelező feladatok ellátásának gazdasági feltételeit.

Ennek megfelelően az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés *c*) pontja alapján az indítványozók által támadott rendelkezések alkotmányellenessége nem állapítható meg.

3. A vitatott szabályokkal kapcsolatosan mindegyik indítványozó hivatkozik a 44/A. § (1) bekezdés *b*) pontjában szabályozott önkormányzati alapjog sérelmére.

Az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés *b*) pontja a következő rendelkezést tartalmazza:

„*b*) gyakorolja az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonost megillető jogokat, az önkormányzat bevételeivel önállóan gazdálkodik, saját felelősségére vállalkozhat,”

Indítványozók szerint a vitatott szabályok e rendelkezések közül az önkormányzatnak a helyi adóbevételekkel való önálló gazdálkodáshoz való jogát sérti.

A bevételekkel való önálló rendelkezés joga azt jelenti, hogy a helyi önkormányzat önállóan dönt bevételeinek, anyagi eszközeinek felhasználásáról, függetlenül attól, hogy a bevételnek mi a forrása. Az Alkotmány a bevételekkel való önálló gazdálkodás szempontjából nem tesz különbséget a központi költségvetési kapcsolatokból és a helyi adókból származó bevételek között.

A helyi adókkal való önálló gazdálkodás szabadsága korábban fokozott törvényi védelmet élvezett. A saját bevételek és a központi költségvetési támogatás viszonyára nézve a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény 9. §-a 1999. január 1-jéig a következő rendelkezést tartalmazta:

„9. § Az önkormányzat által megállapított helyi adók mértéke és összege nem befolyásolhatja az önkormányzatok részére költségvetési törvényben megállapítható állami támogatás jogcímét és mértékét.”

Ezt a rendelkezést hatályon kívül helyezte a Magyar Köztársaság 1999. évi költségvetéséről szóló 1998. évi XC. törvény 128. §-a.

A helyi adóbevételek védelmének ezt a garanciáját törvény állapította meg, az Alkotmány maga nem tartalmazza.

Az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés *b*) pontja a már megszerzett bevételekkel, pénzeszközökkel való gazdálkodás szabadságát biztosítja a helyi képviselő-testület számára.

Az önkormányzati finanszírozásnak az indítványozók által vitatott szabályai a helyi önkormányzatokat megillető bevételek körét, a bevételek meghatározásának, azaz a bevételek megszerzésének módját tartalmazó szabályok. Azt határozzák meg, hogy az önkormányzatok milyen, a központi költségvetésből származó bevételekre tarthatnak

igényt. Így a megszerzett bevételekkel való gazdálkodás szabadságát nem érintik.

4. Indítványozók szerint a központi támogatásoknak az adóerő-képességhez kötése sérti a helyi önkormányzatoknak az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés *d*) pontjában biztosított adó-megállapítási jogát.

A 44/A. § (1) bekezdés *d*) pontja a helyi adó megállapítás jogát a következőképpen szabályozza:

„44/A. § (1) A helyi képviselő-testület....

d) a törvény keretei között megállapítja a helyi adók fajtaát és mértékét;”

Az Alkotmány e rendelkezése alapján a képviselő-testület a helyi adó megállapításának joga törvény keretei között illeti meg. Így az adó megállapításának joga eleve törvény által korlátozható joga a helyi önkormányzatnak.

A 44/A. § (1) bekezdés *d*) pontjában szabályozott önkormányzati alapjog nem egyetlen jogosultság gyakorlásában nyilvánul meg, hanem a helyi adók megállapításával kapcsolatos, törvényben szabályozott hatáskörök összességének gyakorlását jelenti.

A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény 6. § meghatározza a helyi képviselő-testület adó-megállapítási jogának terjedelmét:

„6. § Az önkormányzat adómegállapítási joga arra terjed ki, hogy:

a) az 5. §-ban meghatározott adókat vagy ezek valamelyikét bevezesse, a már bevezetett adót hatályon kívül helyezze, illetőleg módosítsa, azonban az évközi módosítás naptári éven belül nem súlyosbíthatja az adóalanyok adóterheit,

b) az adó bevezetésének időpontját és időtartamát (határozott vagy határozatlan időre) meghatározza,

c) az adó mértékét a helyi sajátosságokhoz, az önkormányzat gazdálkodási követelményeihez és az adóalanyok teherviselő képességéhez igazodóan — e törvényben meghatározott felső (adómaximum) határookra figyelemmel — megállapítsa,

d) az e törvény második részében meghatározott mentességeket további mentességekkel, illetőleg kedvezményeket további kedvezményekkel bővítsé,

e) e törvény és az adózás rendjéről szóló törvény keretei között a helyi adózás részletes szabályait meghatározza.”

Az Alkotmánybíróság — fent ismertetett — gyakorlata szerint az önkormányzati alapjogok alkotmányellenes korlátozása akkor állapítható meg, ha a törvényhozó közvetlen vagy közvetett módon elvonja az önkormányzat Alkotmányban szabályozott alapjogát, azaz olyan mértékű korlátozást ír elő, amelyek az alapjog tartalmának kiüresedéséhez vezetnek, azaz kizárja azt, hogy az önkormányzat önálló felelősséggel döntsön az Alkotmány által az önkormányzati autonómia körébe utalt ügyekben.

Ebből következően nem tekinthető alkotmányellenesnek a törvényi korlátozás, ha a törvény az önkormányzati alapjog

tartalmát adó hatáskörcsoporton belül egyes hatáskörök gyakorlását korlátozza, mindaddig, amíg a képviselő-testületet megillető hatáskörök elegendőek ahhoz, hogy a képviselő-testület önálló felelősséggel döntsön az Alkotmány által az önkormányzati autonómia körébe utalt ügyekben. [1/1993. (I. 13.) AB határozat, ABH 1993, 27., 29.; 77/1995. (XII. 21.) AB határozat, ABH 1995, 390., 395—396.]

A központi költségvetési támogatások mértékének az iparüzési adóerő-képességtől való függővé tételével a Kötv. formális, jogi korlátozást nem ír elő, de amennyiben gazdasági kényszert teremt az iparüzési adóerő-képesség mértékének megfelelő, illetőleg azt meghaladó iparüzési adó megállapítására, kétségtelenül korlátozza a helyi képviselő-testületnek az iparüzési adóval kapcsolatos döntési szabadságát. Azonban ez a szabályozás — mivel az adóerő-képesség számításánál nem az elérhető teljes iparüzési adóbevételt, hanem az önkormányzatok által elérhető átlagos mértékkel számított iparüzési adóbevételt veszik számításba — az iparüzési adó megállapítása tekintetében sem vonja el az adómegállapítás jogát a helyi önkormányzattól és nem érinti a képviselő-testületet a helyi adók többi fajtája körében megillető döntési szabadságot, nem zárja ki azt, hogy a képviselő-testület önálló felelősséggel döntsön a helyi adók megállapításáról. Ezért ez a korlátozás nem lépi át azt az alkotmányos mércét, amelynek alapján — az önkormányzat döntési szabadságának elvonása miatt — az alkotmányellenesség megállapítható lenne.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Kötv. 22. § (7)—(8) bekezdése és 4. számú mellékletének 1. pontjában foglalt szabályok alkotmányellenessége az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdése alapján nem állapítható meg.

III.

A vitatott rendelkezések alkotmányellenességének bizonyítására minden indítványozó által felhívott alkotmányi rendelkezés, az Alkotmány 44/C. §-a, mely szerint önkormányzati alapjogok korlátozásáról csak a jelen levő képviselők 2/3-ának szavazatával elfogadott törvényben lehet rendelkezni.

Az Alkotmánybíróság a 4/1993. (II. 12.) AB határozatában értelmezte az önkormányzati alapjogok korlátozásával kapcsolatosan a minősített többség követelményét.

E határozatában a következőket állapította meg:

„Az „alapjog korlátozása” nem külön minősített többséget kívánó törvényhozási tárgy az önkormányzati alapjogok vonatkozásában sem, vagyis nem hasonlítható az Alkotmányban külön megnevezett, egy alapjog szabályozásán belül kétharmados törvényt igénylő törvényhozási tárgyakhoz. Mind az „alapjogról szóló”, mind a külön megnevezett tárgyakat szabályozó, minősített többséget kívánó törvényekre vonatkozik ugyanis a szabály, hogy az alapjo-

gok korlátozása csakis kétharmados többséggel történhet, ha az alapjogot is kétharmados többségű törvény szabályozza. Ez abból következik, hogy kétharmados törvényt egyszerű többségű törvény nem módosíthat azáltal, hogy azzal ellentétesen rendelkezik. E tekintetben tehát az Alkotmány 44/C. § második mondata értelmező szabály: a helyi önkormányzatokról szóló törvénnyel ellentét, az alapjogokat ahhoz képest korlátozó törvényt kell minősített többséggel elfogadni.

Az az értelmezés, amely szerint az önkormányzati alapjogok bárminő korlátozásához kétharmados törvény szükséges, csak akkor lenne helytálló, ha ezekre az alapjogokra vonatkozó minden szabályt szintén csak minősített többséggel lehetne megalkotni. Az Alkotmánybíróság azonban nem követi azt az értelmezést, hogy az adott alapjog maga a minősített törvényhozás tárgya, azaz minden vonatkozása csakis így szabályozható. Ellenkezőleg: éppen az önkormányzati jogokról szóló határozatokban bontotta ki az Alkotmánybíróság azt az álláspontját, hogy az önkormányzatok nem minden joga tartozik az önkormányzatokról szóló kétharmados törvényre, s még az alapjogoknak sem minden korlátozása igényel minősített többséget. Értelemszerűen kizárt annak a lehetősége, hogy önkormányzati alapjogról rendelkező egyszerű törvény korlátozó értelemben csak minősített többséggel módosítható.

Ezzel összhangban az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata az adott jog törvényi szabályozásának, illetve korlátozásának eljárási követelményeit összhangba hozza. Egyszerű törvényben szabályozott hatásköri és más önkormányzati jogokat egyszerű többségű törvénnyel lehet korlátozni is; kétharmados többség az alapjog Alkotmányban vagy kétharmados törvényben meghatározott tartalmának korlátozásához kell.” (ABH 1993, 48., 69—70.)

Az Alkotmánybíróságnak ennek alapján azt kellett vizsgálnia, hogy a vitatott rendelkezések tartalmazzak-e a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) szabályaihoz képest olyan korlátozó rendelkezéseket, amelyek valamely az Alkotmány által meghatározott és az Ötv. által szabályozott önkormányzati alapjog tartalmát korlátozzák. Az indítványozók által támadott szabályok az önkormányzatok központi költségvetési kapcsolataiból származó bevételi források megállapításának módjára vonatkozó előírásokat tartalmazzak. Az Ötv. helyi önkormányzatok bevételi forrásaira nézve keretszabályokat tartalmaz a 81—87. §-aiban.

A bevételi források mértékére, megállapításának módjára az Ötv. nem állapít meg előírásokat, hanem egyszerű törvényre bízta annak szabályozását, hogy az Országgyűlés miként tesz eleget az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott kötelezettségének.

Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók által vitatott rendelkezések alkotmányellenessége nem állapítható meg az Alkotmány 44/C. §-ának sérelme alapján sem.

IV.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy Kötv.-nek az adóerő-képességre tekintettel megállapított finanszírozási szabályai által a települési önkormányzatok között tett megkülönböztetés alkotmányellenessége sem állapítható meg.

1. Az Alkotmány 43. §-a az önkormányzatok egyenjóságára tekintetében a következő rendelkezést tartalmazza:

„43. § (1) A helyi önkormányzatok alapjogai (44/A. §) egyenlőek. Az önkormányzatok kötelezettségei eltérőek lehetnek.”

Ez a rendelkezés az önkormányzatoknak az Alkotmány 44/A. §-ában biztosított alapjogai — alapvető hatáskörei — tekintetében mondja ki a helyi önkormányzatok egyenjóságát. Azzal, hogy egyúttal azt is kimondja, hogy a kötelezettségeik eltérőek lehetnek, az Alkotmány maga teremti meg annak alkotmányos alapját, hogy a törvényhozó az egyes önkormányzattípusok tekintetében eltérő rendelkezéseket, az eltérő feladatokhoz igazodó jogokat, kötelezettségeket állapítson meg.

„Az alapjogok egyenlőségének követelménye azt jelenti, hogy a törvény a helyi önkormányzatok minden típusa számára köteles biztosítani az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdésében szabályozott alapjogok gyakorlását, azt, hogy minden önkormányzat önálló felelősséggel dönthessen az alapjogok körébe tartozó ügyeiben. Nem sérti az alapjogok egyenlőségének követelményét az, ha az alapjogok tartalmát adó hatáskörsoporton belül egyes hatáskörök gyakorlását a törvény korlátozza, egészen addig, míg a korlátozás az önkormányzati alapjog kiüresedéséhez nem vezet, lehetetlenné nem teszi azt, hogy az önkormányzat önálló felelősséggel döntsön az alapjog tartalmát jelentő hatáskörökben.” (1336/B/1996. AB határozat, 1998, 656, 659.)

A finanszírozási rendszer szempontjából az alapjogok egyenlőségének követelménye — az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pont e határozat indokolásának II. 2. pontjában kifejtett értelmezésének megfelelően — nem jelenti azt, hogy minden önkormányzatnak egyenlő joga van ahhoz, hogy az állam a törvényben meghatározott feladatai ellátásához szükséges bevételi forrásokat azonos mértékű költségvetési hozzájárulás útján biztosítsa.

2. A központi költségvetési kapcsolatokból származó forrásokból való azonos arányú részesedés nem következik az Alkotmány 70/A. §-ában szabályozott jogegyenlőség követelményéből sem.

Az Alkotmánybíróság kialakult gyakorlata szerint az Alkotmány e rendelkezését a jogegyenlőség általános elvét megfogalmazó alkotmányi követelményként értelmezte. E határozataiban az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy az Alkotmány e rendelkezése csak azonos szabályozási körbe vont jogalanyok közötti olyan alkotmányos indok nélkül tett megkülönböztetést tiltja, amelynek következtében egyes jogalanyok hátrányos helyzetbe kerülnek. Kimondta, hogy az alkotmányi tilalom elsősorban az alkotmányos alapjogok tekintetében tett megkülönböztetésekre terjed

ki, abban az esetben, ha a megkülönböztetés nem az emberi vagy az alapvető állampolgári jog tekintetében történt, az eltérő szabályozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha az az emberi méltósághoz való jogot sérti. Az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében megfogalmazott megkülönböztetési tilalom nem jelenti azt, hogy minden, még a végső soron nagyobb társadalmi egyenlőséget célzó megkülönböztetés is tilos. A megkülönböztetés tilalma arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként, egyenlő méltóságú személyként kell kezelnie, azaz az emberi méltóság jogán nem eshet csorba, azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata során ez utóbbi körben akkor ítélte alkotmányellenesnek a jogalanyok közötti megkülönböztetést, ha a jogalkotó önkényesen, ésszerű indok nélkül tett különbséget az azonos szabályozási kör alá vont jogalanyok között. [9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46., 48.; 21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73., 77—78.; 61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280., 281—282.; 35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 197., 203—204.; 30/1997. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1997, 130., 138—140.; 39/1999. (XII. 21.) AB határozat, ABH 1999, 325., 342—344. stb.]

A jogegyenlőség elve tehát az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jog által egyenlőként való kezelésre irányuló alkotmányos elv. Ez az elv pedig a vitatott szabályozásban nem sérül.

A Kötv. 22. § (7)—(8) bekezdése, valamint 4. számú mellékletének 1. pontja — a települési önkormányzatok típusai (község, város, megyei jogú város, főváros) tekintetében alkalmazott, az ellátott feladatok különbözőségén alapuló megkülönböztetésen kívül — minden települési önkormányzat tekintetében azonos számításokon és mutatókon alapuló szabályozást alkalmaz atekintetben, hogy adóerő-képességüket is figyelembe véve miként alakul a központi költségvetésből való támogatásuk. Annak, hogy mely önkormányzatoknál eredményezik ezek a szabályok — az általános finanszírozási szabályoktól eltérően — a központi támogatások kiegészítését és melyeknél annak csökkentését, nem a jogi szabályozásban, hanem a települések eltérő objektív adottságaiban, és ezzel összefüggésben a települési önkormányzatok iparűzési adó-bevételi lehetőségeiben vannak.

A települési önkormányzatok közötti jövedelemkülönbségek kiegyenlítését szolgáló finanszírozási szabályok a nagyobb társadalmi egyenlőség érdekében megállapított szabályok, a különböző településeken élő polgárok nagyobb egyenlőségét, az önkormányzatok által szervezett közszolgáltatásokhoz való hozzájutás nagyobb egyenlőségét hivatottak biztosítani.

3. Nem tekinthető alkotmányellenesnek az a különbségtétel sem, amelyet a Kötv. indítványozók álláspontja szerint az önkormányzati és a nem önkormányzati fenntar-

tású intézmények finanszírozása között tesz. Az Alkotmánybíróság idézett gyakorlata szerint az Alkotmány 70/A. §-a csak a jog által azonos szabályozási körbe vont jogalanyok közötti különbségtételt tiltja. Az indítványozók által vitatott szabályok az állami szervezeti rendszer részét képező helyi önkormányzatok központi költségvetésből való finanszírozásának szabályrendszerébe illeszkednek. A nem önkormányzati intézmények fenntartói pedig az állami szervezeti rendszer részét nem képező szervezetek, jogi és fizikai személyek. A központi költségvetési támogatások rendszerének szabályozása szempontjából nem tartoznak azonos szabályozási körbe a helyi önkormányzatok és közfeladatokat is ellátó nem önkormányzati intézmények fenntartói.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Köt. vitatott szabályai alapján sem az Alkotmány 43. § (1) bekezdésében, sem az Alkotmány 70/A. §-ában szabályozott jogegyenlőségi követelmény sérelme nem állapítható meg.

V.

Az egyik települési önkormányzat a jogbiztonság sérelmére hivatkozással kifogásolja azt is, hogy a törvényhozó az új forrásszabályozási rendszer bevezetésekor nem biztosított kellő időt ahhoz, hogy a jelentősen megváltozott finanszírozási rendszerhez alkalmazkodjanak. Az indítványozó álláspontja szerint ez sérti a jogállamiság elvéből folyó jogbiztonság követelményét.

Az Alkotmánybíróság kialakult gyakorlata szerint az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szabályozott jogállamiság elvéből a jogalkotással szemben levezethető követelmény az, hogy a jogszabály hatálybalépésének időpontját úgy kell meghatározni, hogy a jogalanyok számára legyen tényleges lehetőség arra, hogy magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani. Kellő időt kell hagyni a jogszabály címzettjeinek arra, hogy a jogszabály szövegét megismerhessék, és döntsenek arról, hogy miként alkalmazkodnak az új jogi helyzethez. A „kellő idő” mértékének meghatározása a jogalkotó feladata a jogszabály jellegét és a végrehajtáshoz szükséges felkészülési időt figyelembe véve. A jogszabály alkotmányellenessége csak a felkészülési idő jogbiztonságot súlyosan veszélyeztető hiánya miatt állapítható meg. [7/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 45., 47.; 25/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 131., 132.; 28/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 155., 156—159.; 57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 316., 324.; 43/1995. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1995, 188., 196.]

A helyi önkormányzatokat a központi költségvetésből megillető bevételi források szabályozása tekintetében kiemelt jelentősége van annak, hogy az önkormányzatok megfelelő időben tudomást szerezhessenek a bevételeiket érintő jogszabályi rendelkezések megváltozásáról, s ha a jogszabályi rendelkezések változása következtében a köz-

ponti költségvetésből származó bevételek köre és mértéke a korábbi évek gyakorlatához képest a vártnál kedvezőtlenebbül alakul, megfelelő idő álljon rendelkezésükre ahhoz, hogy alkalmazkodjanak a megváltozott gazdasági feltételekhez. A megfelelő felkészülési idő hiánya a helyi önkormányzatok által fenntartott közszolgáltatások működésének folyamatosságát, a folyamatban levő beruházások megvalósítását, az önkormányzati feladatok ellátását veszélyeztetheti.

Erre tekintettel alakította az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Áht.) úgy a költségvetési tervezés rendjét, hogy a helyi önkormányzatok a költségvetési törvény elfogadását megelőzően, a költségvetési tervezés folyamatában tájékozódjanak az önkormányzati finanszírozási rendszerrel kapcsolatos kormányzati szándékokról.

Az Áht. 43. § (2)—(3) bekezdése kimondja:

„(2) A Kormány az Országgyűléssel egyidejűleg tájékoztatja a helyi önkormányzatokat és a helyi kisebbségi önkormányzatokat a következő évi gazdaságpolitikai elképzelésin alapuló költségvetési politika fő irányairól, a rájuk vonatkozó pénzügyi szabályozás előzetes elgondolásairól.

(3) A költségvetési törvényjavaslat benyújtásával egyidejűleg a helyi önkormányzatokra vonatkozó adatokat és a szabályozási elgondolásokat a Kormány a helyi önkormányzatok rendelkezésére bocsátja.”

E rendelkezések a költségvetési eljárás sajátosságainak megfelelően nem a törvény kihirdetését követően, hanem a költségvetési tervezés rendjében biztosítja a törvény rendelkezéseire való alkalmazkodás szükséges idejét.

Az önkormányzati forrásszabályozási rendszer koncepcionális átalakítása, különösen ha az átalakítás a helyi önkormányzatok meghatározott körére nézve azzal a következménnyel jár, hogy a központi költségvetésből származó bevételeik jelentős mértékben csökkennek, az új szabályozáshoz való alkalmazkodás nem egyszerűen éves költségvetésüknek az új gazdasági feltételekhez való hozzáigazítását kívánja meg az érintett önkormányzatoktól. Az önkormányzatoknak a korábbi forrásszabályozási rendszer figyelembevételével kialakult intézményrendszer folyamatos működését kell biztosítania, megkezdett beruházásaik vannak, amelyeket be kell fejezniük, a megvalósítás stádiumában lévő fejlesztési programjaik és ehhez kapcsolódó hosszabb távú kötelezettségvállalásaik vannak. A helyi önkormányzatok központi költségvetési kapcsolatainak koncepcionális módosítása a központi költségvetésből származó bevételek jelentős csökkenésével érintett önkormányzatoktól azt követeli meg, hogy átgondolják egész gazdálkodásukat, módosítsák fejlesztési programjaikat, átalakítsák helyi adórendszerüket, újra rangsorolják kiadásait, stb. Az önkormányzatok gazdálkodásának ilyen átalakítása pedig az Áht. által biztosított felkészülési időnél hosszabb alkalmazkodási időszakot igényel. Ezeknél az önkormányzatoknál a megfelelő felkészülési, alkalmazkodási időszak hiánya az önkormányzati feladatok folyamatos és zavartalan ellátását, a lakosság közszolgáltatásokkal való ellátását, az Alkotmányban foglalt alapvető jogok

(oktatáshoz való jog, szociális biztonsághoz való jog, egészségügyi ellátáshoz való jog) intézményi garanciáit jelentő önkormányzati intézmények megfelelő színvonalú folyamatos működését veszélyezteti.

Ezt figyelembe véve a törvényhozás a költségvetési eljárás által biztosított felkészülési időn túl biztosított egy egyéves átmeneti időszakot az önkormányzatok számára az alkalmazkodásra. Az önkormányzatok közötti jövedelemkülönbségek mérséklését szolgáló forrásszabályozási rendszer a Magyar Köztársaság 1999. évi költségvetéséről szóló 1998. évi XC. törvénnyel került bevezetésre. Ez a költségvetési törvény az indítványozók által vitatott forrásszabályozási módszernek egy enyhébb, a csökkentéssel érintett önkormányzatok számára kevésbé terhes szabályozását tartalmazta.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a felkészülési idő jogbiztonságot súlyosan veszélyeztető hiánya nem állapítható meg, az Alkotmány 2. § (1) bekezdése alapján a vitatott szabályok alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére nincs mód.

Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a helyi önkormányzatok központi költségvetési kapcsolatainak olyan koncepcionális átalakítása esetén, ha a törvényhozó nem biztosítja a megváltozott gazdasági feltételekhez alkalmazkodáshoz szükséges időt a helyi önkormányzatok számára, az a helyi önkormányzatok és az önkormányzatok által fenntartott, alapvető jogok érvényesülését biztosító intézmények folyamatos és zavartalan működését veszélyeztetheti. Az önkormányzatok működőképességének, illetőleg az alkotmányos alapjogok érvényesülését biztosító intézmények működésének ellehetetlenülése az alkotmányellenesség megállapításához vezethet.

Tekintettel arra, hogy a helyi önkormányzatok széles körét érinti, az Alkotmánybíróság elrendelte e határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét.

Dr. Németh János s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czúcz Ottó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Strausz János s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszkyne
dr. Vasadi Éva s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 190/B/1999.

Dr. Kiss László alkotmánybíró különvéleménye

1. Magam is hangsúlyozom, hogy önmagában nem alkotmányellenes az a törvényalkotói célkitűzés, amely a helyi önkormányzatok között — bevételi forrásaik különbözőségének alapulvételével — átcsoportosítást irányoz elő.

Kiemelem ugyanakkor: ez a forrásátcsoportosítás kizárólag az érintett önkormányzatok alapjogainak tiszteletben tartása mellett mehet végbe.

E védendő érdek fontosságára tekintettel szigorú mércét kell alkalmazni a Kötv. indítványokkal támadott 22. § (7) és (8) bekezdéseinek vizsgálatánál.

2. Az Alkotmánybíróság által vizsgált ügyben a Kötv. támadott 22. § (7) és (8) bekezdése — az azokban választott megoldás miatt, álláspontom szerint — ütközik a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény 6. §-ában írt rendelkezésekkel, s e kollízió nyomán sérülhet az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontjában megfogalmazott önkormányzati alapjog.

Részletesen:

Az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdésének d) pontja szerint a helyi képviselő-testület „a törvény keretei között megállapítja a helyi adók fajtáit és mértékét”. Ennek az Alkotmányban írt adómegállapítási jognak a terjedelmét a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Htv.) állapítja meg:

„6. § Az önkormányzat adómegállapítási joga arra terjed ki, hogy

a) az 5. §-ban meghatározott adókat vagy ezek valamelyikét bevezesse, a már bevezetett adót hatályon kívül helyezze, illetőleg módosítsa ...;

b) az adó bevezetésének időpontját és időtartamát (határozott vagy határozatlan időre) meghatározza;

[...]

d) az e törvény második részében meghatározott mentességeket további mentességekkel, illetőleg a kedvezményeket további kedvezményekkel bővítsé;

e) e törvény és az adózás rendjéről szóló törvény keretei között a helyi adózás részletes szabályait meghatározza.”

A Htv. tehát kellő mozgásteret ad a helyi képviselő-testület számára ahhoz, hogy adómegállapítási jogát szabadon gyakorolhassa, beleértve ebbe akár azt is, hogy belátása szerint vezesse be vagy helyezze hatályon kívül a Htv. 5. §-ában meghatározott helyi adók valamelyikét.

A helyi adómegállapítási jog tekintetében a Htv. lex specialisnak tekintendő, amely elsőbbséget élvez az azonos tárgykört reguláló lex generalis-sal szemben. (Lex specialis derogat ...) Itt lex generalis-nak a Kötv. 22. § (7) és (8) bekezdései tekintendők, amelyek a Htv. 6. §-ában biztosított mozgási lehetőséget ténylegesen megszüntették és ehelyett lényegében az iparüzési adó tekintetében adómegállapítást, adókimértést tettek kötelezővé: „A 2001. évben az (1) bekezdés szerint kimutatott jövedelemadó 6,95%-a,

összesen 49771,0 millió forint felhasználásával a települési önkormányzatoknak a központi költségvetési kapcsolatokból származó forrásai *a)* kiegészülnek, vagy *b)* csökkennek a bevételeikben meglévő aránytalanság mérséklése érdekében, a (3) bekezdés szerinti személyi jövedelemadónak és az iparűzési adóból elérhető bevétel (sic!) meghatározott hányadának (az adó-erőképességnek) egy főre eső együttes összege alapján az e törvény 4. számú mellékletének 1. pontja szerint.”

A (lex generalisnak tekintendő) Kötv. 22. § (7) és (8) bekezdésének idézett tartalma gyakorlatilag megszünteti a helyi önkormányzatok — Htv. 6. §-ában (mint speciális törvényben) biztosított — szabad mérlegelésen nyugvó helyi adómegállapítási jogát.

Az idézett törvények közötti kollízió (amely a Kötv. szerint — kényszerpályán lévő önkormányzatokról lévén szó — kötelezően bevezetendő, a Htv. szerint pedig szabad mérlegelés alapján bevezethető helyi iparűzési adóból áll elő) álláspontom szerint nem áll összhangban az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés *c)* pontjában megfogalmazottakkal („az önkormányzat törvényben meghatározott feladatainak ellátásához megfelelő saját bevételre jogosult, továbbá e feladatokkal arányban álló támogatásban részesül.”)

Az összhanghiány alapja és oka: a Kötv. 22. § (7) és (8) bekezdése — szemben az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés *c)* pontjában írtakkal — a kötelező önkormányzati feladatok esetében az állami támogatást (amely „a települési önkormányzatoknak a központi költségvetési kapcsolatokból származó forrása”) nem az ellátandó feladatokhoz, hanem az önkormányzatok „adó-erőképességéhez”, ezen belül a kötelezően kivetendő helyi iparűzési adó számított (s még csak nem is ténylegesen befolyt) mértékéhez köti.

A törvényalkotó számára ezt a lehetőséget a Htv. 9. §-ának a Magyar Köztársaság 1999. évi költségvetéséről szóló 1998. évi XC. törvény 128. §-ával történt hatályon kívül helyezése nyitotta meg. (A hatályon kívül helyezett rendelkezés: „Az önkormányzat által megállapított helyi adók mértéke és összege nem befolyásolhatja az önkormányzatok részére költségvetési törvényben megállapítható állami támogatás jogcímét és mértékét.”)

E rendelkezés hatályon kívül helyezésével nyílt meg az út az előtt, hogy a törvényhozó a kötelezően ellátandó önkormányzati feladatok esetében — „a feladatokkal arányban álló támogatás”-ra épülő, 44/A. § (1) bekezdés *c)* pontjában írt alkotmányi szabályozás mellett, mintegy azt megkerülve — kialakítsa az önkormányzatok központi pénzellátásának helyi bevételekhez (s nem pedig a feladatokhoz) igazodó rendszerét. Azaz az Alkotmány szabályozását figyelmen kívül hagyva átrendezte az önkormányzatok pénzellátásának rendszerét, amennyiben az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés *c)* pontjában írt, „feladat-alapú” finanszírozási rendszer mellett egy „bevétel-alapú” finanszírozási rendszer alapjait teremtette meg.

Erre tekintettel — összefüggés okán és az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés *c)* pontjában írt önkormányzati alapjog védelme érdekében — kiterjesztendőnek láttam volna az alkotmányossági vizsgálatot az idézett törvény 128. §-ára is, amely a „feladat-alapú” finanszírozási rendszert fenntartó alkotmányi rendelkezés biztosítékaul szolgáló Htv 9. §-át helyezte hatályon kívül.

3. Aggályosnak látom a „kellő”, a „szükséges” idő biztosítottságát is.

Az ilyen törvényhozói intézkedések fokozott óvatosságot kívánnak meg, mivel ma már az önkormányzatok sem kizárólag rövid (1-2 éves) időtávra terveznek. Helyi adópolitikát alakítottak ki [melynek részeivé lettek a több évre szóló helyi adómentességek és kedvezmények; intézményeket hoztak létre, amelyek a környékre is kiterjedő materiális vagy immateriális szolgáltatásokat nyújtanak; nemzetközi pénzforrásokhoz (ISPA, SAPARD) csak úgy juthatnak, ha hosszabb időre (3—5 évre) előre biztosítják az önerőt; önkormányzati ciklusokat átívelő beruházásaik vannak stb.] A többségi határozat is helyesen emeli ki:

„Az önkormányzati forrásszabályozási rendszer koncepcionális átalakítása, különösen ha az átalakítás a helyi önkormányzatok meghatározott körére nézve azzal a következménnyel jár, hogy a központi költségvetésből származó bevételeik jelentős mértékben csökkennek, az új szabályozáshoz való alkalmazkodás nem egyszerűen éves költségvetésüknek az új gazdasági feltételekhez való hozzáigazítását kívánja meg az érintett önkormányzatoktól. Az önkormányzatoknak a korábbi forrásszabályozási rendszer figyelembevételével kialakult intézményrendszer folyamatos működését kell biztosítani, megkezdett beruházásaik vannak, amelyeket be kell fejezniük, a megvalósítás stádiumában lévő fejlesztési programjaik és ehhez kapcsolódó hosszabb távú kötelezettségvállalásaik vannak. A helyi önkormányzatok központi költségvetési kapcsolatainak koncepcionális módosítása a központi költségvetésből származó bevételek jelentős csökkenésével érintett önkormányzatoktól azt követeli meg, hogy átgondolják egész gazdálkodásukat, módosítsák fejlesztési programjaikat, átalakítsák helyi adórendszerüket, újra rangsorolják kiadásait stb. Az önkormányzatok gazdálkodásának ilyen átalakítása pedig az Áht. által biztosított felkészülési időnél hosszabb alkalmazkodási időszakot igényel. Ezeknél az önkormányzatoknál a megfelelő felkészülési, alkalmazkodási időszak hiánya az önkormányzati feladatok folyamatos és zavartalan ellátását, a lakosság közszolgáltatásokkal való ellátását, az Alkotmányban foglalt alapvető jogok (oktatáshoz való jog, szociális biztonsághoz való jog, egészségügyi ellátáshoz való jog) intézményi garanciáit jelentő önkormányzati intézmények megfelelő színvonalú folyamatos működését veszélyezteti.”

Nyilvánvaló számomra, hogy mindezekhez nem teremt sem „kellő”, sem „szükséges” időt a törvényhozó által a

költségvetési eljárás idején túl biztosított további egyéves átmeneti időszak.

A felsorolt feladatok az önkormányzati bevételi források hosszabb távú — nem csupán 1-2 éves — előreláthatóságát, kiszámíthatóságát, tervezhetőségét tételezik fel. Az önkormányzatok feladatai ma már ezeket a teendőket (is) jelölik, s ez az államot is óvatosságra kell, hogy intse. A „kellő”, a „szükséges” idő ezért ma már (az anyagi források garantáltsága tekintetében) nem egy vagy két év, hanem esetenként annál jóval több. Ez a tény felértékeli annak az elvárásnak a jelentőségét is, hogy a meghatározó önkormányzati pénzügyi szabályozók egy részét több évre (célszerűen az önkormányzati ciklus időszakára) indokolt meghatározni, azaz az önkormányzatok pénzellátását fokozatosan célszerű lenne normatív (több évre előre kiszámítható) alapokra helyezni. Csak ilyen rendszer nyújthat ugyanis kellő garanciát arra, hogy az önkormányzatok gazdasági alapjai is kellően védelemben részesülhessenek.

Az új, alkotmányos formák és megoldások keresésekor pedig szembe kell nézni azzal a ténnyel, hogy a magyar önkormányzatok több mint egyharmada (1000-nél több önkormányzat) forráshiányos; s ez egyértelműen finanszírozási rendszerhiba következménye, amely nem orvosolható azzal, hogy a „szegény” önkormányzattal támogatjuk a még szegényebbeket. Hangsúlyozandó ugyanis, hogy a jelen esetben az „adóerőképesség” alsó határa olyannyira „küszöb alatti”, hogy afölött százával vannak olyan települések is, amelyek normális esetben maguk is támogatásra szorulnának.

A „mérték” kérdésének alkotmányossági szempontú vizsgálata mindenesetre nem lett volna felesleges, s ez éppen az indítványozó önkormányzatok esetében merül fel élesen. [Pl. az alsó határon megtartható saját bevételük arányban áll-e azzal a környezetvédelmi, biztonsági kockázattal, amelyet egy-egy „gazdag” önkormányzat területén lévő, de országos érdekeket szolgáló ipari létesítmények jelentenek? (Lásd pl. olajfinomító, atomerőmű.)]

Végző konklúzióként: Az önkormányzatoknak is több évre van (lehet) alkotmányos igényük arra, hogy a rendelkezésükre álló pénzforrásokat megismerhessék. A jelenlegi törvényi szabályozás ehelyett még mindig a már rendszeridegen éves alkumechanizmusokat preferálja. Nem lett volna tehát kellő ok nélküli, ha az Alkotmánybíróság — az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt rendelkezés érvényesítése érdekében az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére tekintettel — az átállási idő rövid, nem a tényleges feladatokhoz igazodó voltát alapul véve megfontolta volna az alkotmányellenesség megállapítását, de legalábbis egy alkotmányos követelmény felállítását. A többségi határozat V. része — számomra legalábbis — sokkal inkább ilyen tartalmú határozat indokolását tartalmazza, mintsem az elutasítás argumentumait.

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Az Alkotmánybíróság 49/2001. (XI. 22.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítása tárgyában — *dr. Erdei Árpád* és *dr. Harmathy Attila* alkotmánybírók különvéleményével — meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság megállapítja: az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet idézett elő azzal, hogy az Országos Ítéltábla székhelyének és illetékességi területének megállapításáról, valamint az igazságszolgáltatás működését érintő egyes törvények módosításáról szóló 1999. évi CX. törvényben nem írta elő több ítéltábla létrehozását a bírósági szervezeten belül, hanem csak egy, az egész ország területére kiterjedő illetékesséű, budapesti székhelyű Országos Ítéltábla létrehozataláról rendelkezett.

Az Alkotmánybíróság felhívja az Országgyűlést, hogy az alkotmányellenes helyzetet 2002. december 31-ig szüntesse meg.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

1. Az indítványozó mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását kezdeményezte. Álláspontja szerint az Alkotmány 45. § (1) bekezdése és más törvények alapján az Országgyűlés köteles ítéltáblákat létrehozni. Az indítványozó azt kifogásolta, hogy az Országgyűlés az igazságszolgáltatással kapcsolatos egyes törvények módosításáról szóló 1998. évi LXXI. törvény (a továbbiakban: *Itv2.*) 6. §-ával hatályon kívül helyezte az ítéltáblák székhelyének és illetékességi területének megállapításáról szóló 1997. évi LXIX. törvényt (a továbbiakban: *Itv1.*), és ezzel „az Alkotmányban megnevezett intézmény működésének beindulását — megfelelő alkotmányos indok nélkül — késleltette”.

Az indítvány benyújtását követően az Országgyűlés elfogadta az Országos Ítéltábla székhelyének és illetékességi területének megállapításáról, valamint az igazságszolgáltatás működését érintő egyes törvények módosításáról szóló 1999. évi CX. törvényt (a továbbiakban: *Itv3.*). Az indítványozó ennek ismeretében fenntartotta indítványát, mert álláspontja szerint „az alkotmánymódosító hatalom több ítéltábla felállítását tartotta szükségesnek.”

Emellett az indítványozó a Legfelsőbb Bírósággal azonos illetékességű bíróság létrehozását „logikailag indokolatlannak” tartja, mivel „egyetlen ítélőtábla funkciója a Legfelsőbb Bíróságon belül elkülönített, kizárólag ítélkezéssel foglalkozó részleg kialakításával is ellátható, vagyis nem igényli az elkülönült bírósági szint, az ítélőtábla felállítását.”

Mindezek alapján az indítványozó úgy ítélte meg, hogy az Országos Ítélőtábla felállításával az Országgyűlés nem szüntette meg az alkotmányellenes mulasztást, ezért kérte az Alkotmánybíróságtól, hogy hívja fel az Országgyűlést jogalkotói feladatának teljesítésére.

2. Az Alkotmány 45. § (1) bekezdése kimondja:

„A Magyar Köztársaságban az igazságszolgáltatást a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága, az ítélőtáblák, a Fővárosi Bíróság és a megyei bíróságok, valamint a helyi és a munkaügyi bíróságok gyakorolják.”

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Bsz.) így rendelkezik:

„16. § A Magyar Köztársaságban az igazságszolgáltatást a következő bíróságok gyakorolják:

- a) a Legfelsőbb Bíróság,
- b) az ítélőtáblák,
- c) a megyei bíróságok, a fővárosban a Fővárosi Bíróság (a továbbiakban együtt: megyei bíróság),
- d) a városi és a kerületi bíróságok (a továbbiakban együtt: helyi bíróság),
- e) a munkaügyi bíróság.”

„17. § (1) Bíróság létesítéséről, összevonásáról, megszüntetéséről, illetékességi területének meghatározásáról — a (2) bekezdésben foglalt kivétellel — törvény rendelkezik.

(2) A közigazgatási határok megváltozása következtében a bíróság illetékességi területét — az Országos Igazságszolgáltatási Tanács (a továbbiakban: OIT) javaslatára — a köztársasági elnök határozatban módosítja.”

„18. § (1) A bíróság illetékességi területe általában a közigazgatási területi beosztáshoz igazodik, de törvény ettől eltérően rendelkezhet.

(2) A bíróság elnevezése általában a székhelyéhez igazodik.”

„22. § (1) A külön törvényben meghatározott székhelyeken és illetékességgel, az ott megjelölt időponttól ítélőtábla működik.

(2) Az ítélőtábla elbírálja — törvényben meghatározott ügyekben — a helyi vagy a megyei bíróság határozata ellen előterjesztett jogorvoslatot, illetve eljár a hatáskörébe utalt egyéb ügyekben.

(3) Az ítélőtáblát az elnök vezeti.

(4) Az ítélőtábla jogi személy.

23. § (1) Az ítélőtáblán tanácsok, valamint büntető, polgári és közigazgatási kollégiumok működnek.

(2) A kijelölt megyei bíróságokon működő katonai tanácsok által első fokon elbírált ügyekben az ítélőtábla katonai tanácsa jár el.”

Az Itv3. 1. §-a kimondja:

„(1) A bírósági szervezet részeként, törvényben meghatározott feladatok ellátására 2003. január 1. napjától Országos Ítélőtábla kezdi meg működését.

(2) Az Országos Ítélőtábla székhelye Budapest, illetékessége az ország egész területére kiterjed.”

II.

Az indítvány megalapozott.

Az Alkotmánybíróságnak jelen ügyben azt kellett megvizsgálnia, hogy az Országgyűlés az Itv3. elfogadásával teljesítette-e az Alkotmány 45. § (1) bekezdéséből fakadó jogalkotási kötelezettségét.

1. Az Alkotmány 45. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaságban „ítélőtáblák” működnek. E rendelkezés értelmezése alapján egyértelmű, hogy az alkotmányozó hatalom az igazságszolgáltatás intézményrendszerén belül egynél több ítélőtábla létrehozását és működtetését írta elő. Az Alkotmány alapján a legfőbb bírói szerv a Legfelsőbb Bíróság, ezen túl az Alkotmány a Fővárosi Bíróságot említi konkrétan, a többi bíróságra általános megfogalmazás utal: „ítélőtáblák”, „megyei bíróságok”, „helyi és munkaügyi bíróságok”. Az ítélőtáblák, a megyei bíróságok, a helyi és munkaügyi bíróságok számának meghatározása, ezen bíróságok létesítése, összevonása, megszüntetése, illetékességi területének meghatározása — a Bsz. 17. § (1) bekezdésével összhangban — az Országgyűlés feladata. Az Alkotmány értelmezéséből az következik, hogy a törvényhozó ezen bíróságokat nem helyettesítheti egyetlen, az egész országra kiterjedő illetékességű bírósággal. A bírósági szervezet ilyen jellegű megváltoztatására kizárólag az Alkotmány módosításával kerülhet sor.

2. Az Alkotmány 45. § (1) bekezdésének hatályos szövegét a Magyar Köztársaság Alkotmányának módosításáról rendelkező 1997. évi LIX. törvény 8. §-a állapította meg. Az alkotmánymódosításhoz fűzött indokolásból kitűnik, hogy az alkotmányozó hatalom a négy szintű bírósági rendszer kialakítása érdekében rendelkezett az ítélőtáblák létrehozásáról. A szervezeti reform egyrészt arra irányult, hogy a jogorvoslati funkciót ellátó ítélőtáblák felállításával célszerűbb munkamegosztás váljon lehetővé a helyi és a megyei bíróságok között. Másrészt az ítélőtáblák révén csökkenthető a Legfelsőbb Bíróság munkaterhe, amely ezáltal maradéktalanul elláthatja jogegységesítő feladatát. Mindezek alapján megállapítható, hogy az alkotmányozó hatalom célja egyértelműen az volt, hogy több ítélőtábla kezdje meg működését. Ugyanakkor az alkotmányozó az

ítélőtáblák számát nem határozta meg az Alkotmányban, ezért arról — az alkotmányos keretek között — a jogalkotó szabadon dönthet.

Az alkotmánymódosítást követően fogadta el az Országgyűlés az Itv1.-et, amely öt ítélőtábla felállításáról rendelkezett. Az 1. § (1) bekezdése kimondta, hogy 1999. január 1-jétől a Fővárosban, Szegeden és Pécsen kezd meg működését ítélőtábla, a 2. § (1) bekezdése értelmében pedig legkésőbb 2003. január 1. napján Győr és Debrecen székhelyen további két ítélőtábla létesül. A jogalkotó — a törvény indokolása szerint — a bíróságok ügyforgalmi adatait, a bírói utánpótlás biztosíthatóságát, illetve Magyarország földrajzi adottságait vette alapul az öt ítélőtábla meghatározásakor.

3. Az Országgyűlés az Itv2. 6. §-ával — 1999. január 1-jei hatállyal — az Itv1.-et hatályon kívül helyezte. A jogalkotó — a törvény indokolása szerint — azért döntött az ítélőtáblák létrehozásának elhalasztása mellett, mert úgy ítélte meg, hogy a négyszintű bírósági rendszer kialakításának végrehajtása, a személyi és tárgyi feltételek biztosítása nem halad megfelelően.

Az Itv1. hatályon kívül helyezésével egy időben az Országgyűlés elfogadta az ítélőtáblák és a fellebbviteli főügyészségek felállításával kapcsolatos feladatokról szóló 80/1998. (XII. 16.) OGY határozatot, amelyben felkérte a Kormányt, hogy — az Országos Igazságszolgáltatási Tanács és a legfőbb ügyész bevonásával — vizsgálja meg, az ítélőtáblák felállításának személyi és tárgyi feltételei milyen határidővel és milyen módon biztosíthatók. A határozat alapján a Kormánynak 1999. június 30-ig kellett benyújtania „az Alkotmánnyal összhangban álló törvényjavaslatot” az Országgyűléshez.

Az Országgyűlés — a Kormány által benyújtott törvényjavaslat alapján — elfogadta az Itv3.-at, amelynek 1. §-a az ország egész területére kiterjedő illetékességű, budapesti székhelyű Országos Ítélőtábla létrehozásáról rendelkezett. A törvényhozók a prognosztizált ügyfelforgalmi adatokkal, az előzetes költségelemzésekkel, valamint szakmai szempontokkal indokolták, hogy egy ítélőtáblát intézményesítettek.

Az Alkotmánybíróság mindezekkel kapcsolatban megállapítja, hogy az Országgyűlés kizárólag az Alkotmány által meghatározott keretek között mérlegelhet költségvetési, célszerűségi és szakmai szempontokat. Az Alkotmány nem zárja ki azt, hogy az ítélőtáblák — ésszerű időhatárok között — fokozatosan kezdjék meg működésüket. Ezzel szemben a jogalkotó az Itv3. elfogadásával lezártnak tekintette az Alkotmány 45. § (1) bekezdésének végrehajtását, a négyszintű bírósági rendszer kialakítását. A törvény indokolása kizárólag az új bírósági szint létrehozását tekinti az Alkotmányból származó jogalkotói kötelezettségnek. Az Alkotmány azonban több ítélőtábla felállítását követeli meg, s ezt a jogalkotó nem hagyhatja figyelmen kívül az ítélőtáblák számának és illetékességének meghatározásakor.

III.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 49. § (1) bekezdése kimondja: „Ha az Alkotmánybíróság hivatalból vagy bárki indítványára azt állapítja meg, hogy a jogalkotó szerv a jogszabályi felhatalmazásból származó jogalkotói feladatát elmulasztotta és ezzel alkotmányellenességet idézett elő, a mulasztást elkövető szervet — határidő megjelölésével — felhívja feladatának teljesítésére.” Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 49. § (1) bekezdésének alkalmazására akkor kerülhet sor, ha együttesen fennáll két feltétel: a jogalkotó mulasztása és az ennek folytán előidézett alkotmányellenes helyzet. [22/1990. (X. 16.) AB határozat, ABH 1990, 83., 86.; 1395/E/1996. AB határozat, ABH, 1998, 667., 669.; 35/1999. (XI. 26.) AB határozat, ABH 1999, 310., 317. 6/2001. (III. 14.) AB határozat, ABK 2001. március, 115., 120.]

Az Alkotmánybíróság nemcsak akkor állapít meg alkotmányellenes mulasztást, ha az adott tárgykörre vonatkozóan semmilyen jogszabály nincs, hanem akkor is, ha az adott kérdésben van ugyan szabályozás, de az Alkotmány által megkívánt jogszabályi rendelkezés hiányzik. Az Alkotmánybíróság már több határozatában hangsúlyozta, hogy abban az esetben is sor kerülhet alkotmányellenes mulasztás megállapítására, ha a jogalkotó az Alkotmányból, illetve egyéb jogszabályból származó jogalkotói feladatát teljesítette, ennek során azonban olyan szabályozási hiányosságok következtek be, amelyek alkotmányellenes helyzetet idéztek elő. [22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108., 113.; 29/1997. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1997, 122., 128.; 15/1998. (V. 8.) AB határozat, ABH 1998, 132., 138.; 22/1999. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1999, 176., 196., 201.]

Az Alkotmánybíróság törekszik a hatályos jog és így a vizsgált normák kíméletére. Ezért — a konkrét eljárástól függően — kivételesen elkerüli a jogszabályi rendelkezés megsemmisítését vagy a törvényhozó felhívását arra, hogy meghatározott határidőn belül alkosson jogot, ha a jogalkotóknak vagy a jogalkalmazóknak szóló alkotmányos követelmény megfogalmazásával is biztosítani lehet a jogrend alkotmányosságát és a jogbiztonságot. [38/1993. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1993, 256., 267.; 29/1997. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1997, 122., 128.; 22/1999. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1999, 176., 201.] Amennyiben alkotmányos követelmény megállapításával nem lehet az Alkotmány érvényesülését biztosítani, akkor a hatályos jog kímélete bizonyos esetekben azt indokolhatja, hogy alkotmány-sértő szabályozási hiányosság esetén az Alkotmánybíróság ne az elfogadott normát semmisítse meg, hanem kötelezze a jogalkotót a hiányzó normák meghatározott határidőn belüli megalkotására. Abban az esetben, ha a jogalkotó az Alkotmánybíróság által megszabott határidőt elmulasztja, az Alkotmánybíróság — megfelelő indítvány alapján —

megsemmisítheti azt a jogszabályi rendelkezést, amellyel összefüggésben korábban alkotmányellenes szabályozási hiányosságot állapított meg. Erre akkor kerülhet sor, ha az Alkotmánybíróság úgy ítéli meg, hogy az adott tárgykörben az alkotmányellenes szabályozási hiányosságnál elfogadhatóbb, ha időlegesen semmilyen szabály nincs. [2/1993. (I. 22.) AB határozat, ABH 1993, 33.; 52/1997. (X. 14.) AB határozat, ABH 1997, 331., 345—347.; 29/1997. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1997, 122.; 50/1997. (X. 11.) AB határozat, ABH 1997, 327—329.]

Jelen esetben az Alkotmánybíróság az indítvány alapján — az Abtv. 49. § (1) bekezdésében biztosított jogkörében eljárva — mind a mulasztást, mind az ebből következő alkotmányellenes helyzet fennállását megállapította. Az Alkotmány 45. § (1) bekezdése több ítéletábra felállítását követeli meg. Az Alkotmány végrehajtásához szükséges törvények meghozatalának szükségességéről az Alkotmány 78. §-a külön rendelkezik. Az Országgyűlés az Itv3. elfogadásával ugyan alkotott jogszabályt a négyszintű bírósági rendszer részét képező Országos Ítéletábra létrehozásáról, de nem teljesítette maradéktalanul az Alkotmány 45. § (1) bekezdésének végrehajtására vonatkozó jogalkotói kötelezettségét. Az Országgyűlés az Alkotmánnyal összeegyeztethetőnek tartotta egy, az egész országra kiterjedő illetékességű ítéletábra létrehozását, az Itv3. ezért nem rendelkezik több ítéletábra egyidejű felállításáról, és ezért nem egészítik ki az Itv3. 1. §-át az ítéletábrák fokozatos létrehozására vonatkozó rendelkezések sem. A törvény nem tartalmaz semmiféle szabályt, amely a jogalkotói megoldás ideiglenességére, átmenetiségére utalna.

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint önmagában az ítéletábrák létrehozásának az Itv2.-vel történő elhalasztása, valamint az, hogy az Itv3. alapján 2003. január 1. napjától egy ítéletábra kezdené meg működését, nem eredményezett alkotmányellenességet. Bár az Alkotmány 45. § (1) bekezdése szerint az igazságszolgáltatást — a többi bíróság mellett — az ítéletábrák „gyakorolják”, a jogalkotó ésszerű időkeretek között mérlegelheti, hogy az egyes ítéletábrák mikor kezdjék meg működésüket, illetve, hogy szükséges-e az ítéletábrák fokozatosan történő létrehozása. Sem az Alkotmány, sem más, hatályban lévő jogszabály, sem korábbi alkotmánybírósági határozat nem szabott konkrét határidőt az Országgyűlés számára az ítéletábrák létrehozásával kapcsolatban, ezért az Itv3. megalkotása és hatálybalépése előtt nem állt fenn alkotmánysértő mulasztás. [32/1992. (V. 29.) AB határozat, ABH 1992, 182., 186.] A mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet az idézte elő, hogy az Országgyűlés az Itv3. megalkotásával — az Alkotmány végrehajtását véglegesnek tekintve — nem teljesítette hiánytalanul az Alkotmány 45. § (1) bekezdéséből származó jogalkotói feladatát. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet, és felhívta az Országgyűlést, hogy az Alkotmány 45. § (1) bekezdésének

maradéktalan végrehajtására irányuló jogalkotói kötelezettségét teljesítse.

Az Alkotmánybíróság határozata szerint az Országgyűlésnek 2002. december 31-ig kell megszüntetnie az alkotmányellenes helyzetet. A határidő meghatározásakor az Alkotmánybíróság tekintetbe vette, hogy az Itv3. 1. §-a alapján az Országos Ítéletábra 2003. január 1. napján kezd meg működését.

Az Alkotmánybíróság az ügy jelentőségére tekintettel elrendelte határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

Dr. Németh János s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czucz Ottó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmath Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Strausz János s. k.,
alkotmánybíró

*Dr. Tersztyánszkyé
dr. Vasadi Éva s. k.,*
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 386/E/1999.

Dr. Erdei Árpád alkotmánybíró különvéleménye

Nem értek egyet a többségi határozattal, az Alkotmánybíróságnak az indítványt el kellett volna utasítania.

Az 1997. évi LXIX. törvény öt ítéletábra felállításáról rendelkezett, melyek közül háromnak 1999. január 1-jén, kettőnek pedig 2003. január 1-jén kellett volna megkezdnie működését. Az 1998. évi LXXI. törvény az ítéletábrák létrehozását elhalasztotta. Az 1999. évi CX. törvény 1. §-a szerint viszont 2003. január 1-jétől egyetlen, mégpedig az Országos Ítéletábra kezdi meg a működését.

Egyetértek a többségi határozattal annyiban, hogy az Alkotmány 45. § (1) bekezdése értelmében több (legalább két) ítéletábrának kell működnie s az egyetlen, az egész ország területére kiterjedő illetékességgel rendelkező Országos Ítéletábra felállítása alkotmányellenes helyzetet eredményezett. Minthogy azonban az 1999. évi CX. törvény 1. §-ának rendelkezései a korábbi, több ítéletábra felállítását előíró rendelkezéseket váltották fel, az Országgyűlés nem mulasztást követett el, hanem alkotmányellenes törvényi rendelkezést alkotott.

Az 1989. évi XXXII. törvény (Abtv.) 20. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az arra jogosult indítványa alapján jár el. A jelen ügyben az indítványozó mulasztás megállapítását kérte az Alkotmánybíróságtól.

Az olyan törvény meghozatala, amely valamely alkotmányossági szempontból nem kifogásolható törvényi rendelkezés megváltoztatásával alkotmányellenes szabályt vezet be, álláspontom szerint nem minősíthető mulasztásnak, hanem a megalkotott jogszabályi rendelkezés — és ezzel együtt az általa megteremtett helyzet önmagában — alkotmányellenes. Ezen alkotmányellenességet az Alkotmánybíróság — megfelelő indítvány alapján — a kérdéses rendelkezés megsemmisítésével szüntetheti meg.

Tekintettel arra, hogy az indítványozó nem az 1999. évi CX. törvény 1. §-ában megállapított rendelkezés alkotmányellenességének megállapítását és a rendelkezés megsemmisítését kérte, az Országgyűlés viszont a fentiek szerint mulasztást nem követett el, az Alkotmánybíróságnak az indítványt el kellett volna utasítania.

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

A különvéleményhez csatlakozom:

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

A Kormány határozatai

A Kormány 1122/2001. (XI. 22.) Korm. határozata

az Elektronikus Kormányzati Gerinchálózat kialakításáról

1. A Kormány egyetért azzal, hogy a kormányzati és közigazgatási adatbázisok és informatikai rendszerek összekapcsolása, az általuk nyújtott szolgáltatások elérhetőségének biztosítása, valamint az elektronikus kormányzat megvalósítása érdekében ki kell alakítani az elektronikus kormányzat alapinfrastruktúráját képező nagysebességű országos adattovábbító Elektronikus Kormányzati Gerinchálózatot (a továbbiakban: EKG), és az ahhoz csatlakozó központi közigazgatási szervek részére nagysebességű külső Internet-csatlakozást szükséges biztosítani.

2. Az 50/1998. (III. 27.) Korm. rendelet 2. § (2) bekezdése alapján engedélyezi, hogy az EKG hálózatgazdája a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter legyen. Felkéri a Miniszterelnöki Hivatal vezető minisztert, hogy kössön

megállapodást a Miniszterelnöki Hivatal többségi tulajdoni részesedésével, illetőleg többségi irányításával működő gazdálkodó szervezettel az EKG üzemeltetésére.

Felelős: Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter
informatikai kormánybiztos

Határidő: azonnal

3. Az EKG megyei informatikai végpontjaiként (a továbbiakban: megyei végpontok) a fővárosi, megyei közigazgatási hivatalokkal szorosan együttműködő Területi Államháztartási Hivatalokat jelöli ki. Egyidejűleg az érintett szervezetek megkezdik a felkészülést a feladat végrehajtására.

Felelős: informatikai kormánybiztos
pénzügyminiszter

Határidő: a felkészülésre azonnal

4. Az EKG működtetésének költségeit meg kell osztani a hálózatgazda és a felhasználók között. 2002. december 31-ig az EKG kialakításának és üzemeltetésének költségeit a MeH a X. Miniszterelnökség fejezetben az informatikai célok előirányzatainak címletei 9. címszám Fejezeti kezelésű előirányzatok közt található keretből kell fedezni, kivéve az EKG végpontjaihoz való csatlakozás költségét, amelyet az adott csatlakozó szervnek kell biztosítani. Az EKG kialakításának pontos bekerülési költségeiről és a 2002. december 31. utáni költségmegosztás alapvető elveiről kormány-előterjesztést kell készíteni.

Felelős: informatikai kormánybiztos
pénzügyminiszter

Határidő: 2002. február 28.

5. Az EKG kialakításának első fázisában a budapesti gerinchálózatot kell kialakítani, amelyet — az illetéktelen hozzáféréssel szembeni biztonsági feltételek biztosítása mellett — bérelt vonali szolgáltatás igénybevételével kell létrehozni.

Felelős: informatikai kormánybiztos

Határidő: azonnal

6. Az EKG kialakításának második fázisában a megyei végpontokat a központtal összekötő területi gerinchálózatot kell kialakítani, bérelt vonali szolgáltatás igénybevételével.

Felelős: informatikai kormánybiztos

Határidő: 2001. december 31.

7. Meg kell határozni az EKG-val összefüggő biztonsági és védelmi követelményeket, feltételeket, így különösen a rendszerrel kapcsolatos nemzeti rejtjelező eszközök használatát. A gerinchálózat kialakításával párhuzamosan létre kell hozni a gerinchálózat és a kapcsolódó hálózatok

átfogó biztonsági rendszereit és ki kell dolgozni a biztonsági szabályzatokat.

Felelős: informatikai kormánybiztos
a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat
irányító miniszter
belügyminiszter

Határidő: 2002. február 28.

8. A Miniszterelnöki Hivatal Informatikai Kormánybiztossága évente tájékoztatót készít a Kormány számára az EKG egyes szakaszainak megvalósulásáról, működéséről, valamint az 50/1998. (III. 27.) Korm. rendelet 10/A. § (1) bekezdésében megfogalmazott kötelezés teljesüléséről.

Felelős: informatikai kormánybiztos
Határidő: 2002. január 1-jétől folyamatos

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 1123/2001. (XI. 22.) Korm. határozata

**a köztisztviselők jogállásáról szóló
1992. évi XXIII. törvény hatálya alá tartozó szervek
jegyzékéről szóló 1034/1992. (VII. 1.) Korm. határozat
módosításáról**

A Kormány a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény 73. §-ának (2) bekezdésében kapott felhatalmazása alapján a következő határozatot hozza:

1. A köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény hatálya alá tartozó szervek jegyzékéről szóló 1034/1992. (VII. 1.) Korm. határozat melléklete kiegészül a Foglalkoztatási Hivatallal.

2. Ez a határozat a közzététele napján lép hatályba, rendelkezéseit 2001. július 1-jétől kell alkalmazni.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 1124/2001. (XI. 22.) Korm. határozata

**az Európai Bizottság Magyarországról szóló
Éves Jelentéséről, valamint Stratégiai Dokumentumáról
és a további feladatokról**

A Kormány

1. áttekintette az Európai Bizottság Magyarországról szóló Éves Jelentését és a Bővítési Stratégiai Dokumentumát, és megállapította, hogy Magyarország a Jelentés szerint jelentős előrehaladást ért el az európai uniós tagsághoz szükséges feltételek teljesítésében;

2. áttekintette az Éves Jelentésben foglalt további feladatokat, melynek alapján

a) felhívja az érintett minisztereket a 2001-re vállalt rendeleti szintű jogharmonizációs feladatok mihamarabbi végrehajtására és a rendeletek legkésőbb 2002. január 31-ig történő kiadására;

Felelős: érintett miniszterek

Határidő: 2002. január 31.

b) felhívja a külügyminisztert, hogy — az igazságügy-miniszter és a pénzügyminiszter bevonásával — az Éves Jelentésben meghatározott további feladatok és a Csatlakozási Partnerség Dokumentum figyelembevételével 2002. február végéig készítse el a csatlakozásig hátralévő feladatokról szóló akciótervet, és ennek keretében vizsgálja felül a jogharmonizációs programot és a közösségi vívmányok átvételének Nemzeti Programját.

Felelős: az akcióterv kidolgozása és a Nemzeti Program felülvizsgálata tekintetében:

külügyminiszter

az igazságügy-miniszter

és a pénzügyminiszter bevonásával

a jogharmonizációs program felülvizsgálata tekintetében:

igazságügy-miniszter

pénzügyminiszter

az érintett miniszterek bevonásával

Határidő: 2002. február 28.

A miniszterelnök helyett:

Dr. Stumpf István s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatal
vezető miniszter

**V. rész KÖZLEMÉNYEK,
HIRDETMÉNYEK****A BM Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó
és Választási Hivatal közleménye**

A BM Központi Hivatal a 35/2000. (XI. 30.) BM rendelet 73. § (1) bekezdése alapján — az eddig közzétetteken kívül — az alábbi elveszett, megsemmisült gépjármű törzskönyvek sorszámát teszi közzé:

516131B
634843A
471048A
339205A
127977B
337674A
165872A
277273A
729315B
365698B

576038A
105276A
792860A
158677A
086655A
106410A
226795B
125083A
111359B
161164B

643528B
854085A
651660A
841291B
612990B
197679A
042155A
299175B

Közlekedési Nyilvántartó Osztály

MAGYAR KÖZLÖNY

K Ü L Ö N S Z Á M

A MUNKA TÖRVÉNYKÖNYVE (1992. évi XXII. törvény)

A módosítások kihirdetését követően megjelent Magyar Közlöny különszám a Munka Törvénykönyvét már az aktuális, európai jogharmonizációs célú (2001. július 1-jén hatályba lépő) változásokkal egységes szerkezetben tartalmazza.

Ára: 728 Ft áfával.

MEGRENDELŐLAP

☐ Megrendelem a Magyar Közlöny különszámot (A Munka Törvénykönyve) példányban
Ára: 728 Ft + postaköltség. A befizetéshez számlát kérek/csekket kérek. (A megfelelőt kérjük aláhúzni).

Megrendelő neve: _____

Megrendelő címe: _____

Dátum: _____

Aláírás: _____

Megrendelését küldje el a Magyar Hivatalos Közlönykiadó postacímére: 1394 Budapest, Pf. 361.
Fax: 267-2780 vagy 338-4746. A kiadvány megvásárolható a kiadó közlönypoltjában (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) és az elektronikus közlönypoltban (www.mhk.hu/kozlonybolt) is.

K Ö Z L E M É N Y

A Magyar Közlöny különszámaként megjelent az

**I.
SZÁMVITELLEL KAPCSOLATOS
JOGSZABÁLYOK**

(2000. évi C. törvény a számvitelről)

című, A/4 formátumú, 88 oldal terjedelmű kiadvány.

A kézirat lezárva: 2001. október 1.

Ára: 588 Ft áfával.

A megrendeléseket a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címére (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) lehet feladni. Fax: 338-4746 vagy 267-2780.

MEGRENDELŐLAP

Megrendeljük az

**I.
SZÁMVITELLEL KAPCSOLATOS
JOGSZABÁLYOK**

(2000. évi C. törvény a számvitelről)

című kiadványt példányban.

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

Az ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

K Ö Z L E M É N Y

A Magyar Közlöny különszámaként megjelent a

II. SZÁMVITELLEL KAPCSOLATOS JOGSZABÁLYOK

című, A/4 formátumú, 376 oldal terjedelmű kiadvány.

A kötet a 2001. január 1-jétől hatályos, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény végrehajtására kiadott kormányrendeleteket tartalmazza, így a különböző gazdálkodók (a biztosítók; a betétbiztosítási és az intézményvédelmi alapok, valamint a befektető-védelmi alap; a befektetési alapok; a kockázati tőketársaságok és a kockázati tőkealapok; a Pénztárak Garancia Alapja; az egyházi jogi személyek; az ÁPV Rt.; az árutőzsde, az értékpapír-tőzsde és az elszámolóházak; az MNB; a magánnyugdíj-pénztárak; az önkéntes nyugdíjpénztárak; az államháztartás szervezetei; a hitelintézetek és a pénzügyi vállalkozások; a befektetési vállalkozások; az önkéntes kölcsönös egészség- és önszegélyező pénztárak; a Magyar Államkincstár; illetve egyes egyéb szervezetek) beszámolóképzési, könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól, továbbá a felszámolás és a végelszámolás számviteli feladatairól rendelkező jogszabályokat.

A kézirat lezárva: 2001. április 2-án.

Ára: 2380 Ft áfával.

A megrendeléseket a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címére (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) lehet feladni. Fax: 338-4746 vagy 267-2780.

MEGRENDELŐLAP

Megrendeljük a

II. SZÁMVITELLEL KAPCSOLATOS JOGSZABÁLYOK

című kiadványt példányban.

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

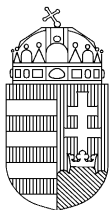
Az ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

A MAGYAR HIVATALOS KÖZLÖNYKIADÓ megjelentette a

TÖRVÉNYEK ÉS RENDELETEK HIVATALOSGYŰJTEMÉNYE 2000

című ötkötetes jogszabálygyűjteményt.

A kiadványt az Igazságügyi Minisztérium és a Miniszterelnöki Hivatal a korábbi évek gyakorlatához hasonlóan név- és tárgymutatóval, kiegészítő jegyzetekkel, valamint változásmutatóval látta el.

A jogszabálygyűjtemény I., II., III., IV. és V. kötetének ára: **130 200 Ft áfával.**

A kötetekre szóló megrendelést a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címére (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) kérjük eljuttatni. Fax: 266-5099 vagy 267-2780.

M E G R E N D E L Ő L A P

Megrendeljük a

TÖRVÉNYEK ÉS RENDELETEK HIVATALOSGYŰJTEMÉNYE 2000

című ötkötetes kiadványt példányban.

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

Az ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül átutaljuk a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára.

Keltezés:.....

.....
cégszerű aláírás

Az egyetlen hivatalos!

CD-JOGÁSZ®

A magyarországi jogalkotás hivatalos kiadójának elektronikus jogszabálygyűjteménye a 137/1998. (VIII. 18.) Korm. rendelet alapján

hivatalos és hiteles forrásként használható.

A havonta küldendő CD a hatályos jogszabályokon és azok korábbi szövegváltozatain kívül tartalmazza a Magyar Közlöny előző havi nyomdahű számait, a Bírósági Határozatokat, az Adó és Ellenőrzési Értesítőt, a KSH jelzőszámait, a Kereskedelmi Vámtarifajegyzéket, a Gyógyszerjegyzéket, a rendszeresen aktualizált Iratminta-tárat és még sok minden mást!

Megújulva az Interneten is:

havi 100 000 Ft értékhatárig minden CD-előfizető ingyenesen veheti igénybe a hatályos jogszabályok hálózati letöltésére alkalmas online-szolgáltatásunkat.

És ha még ez sem elég:

legyen az Öné egy vadonatúj notebook,

amelyet a 2001. december 31-ig jelentkező új előfizetőink között sorsolunk ki!
(a kép illusztráció)

Garancia

A CD-JOGÁSZ® mindenkor a Magyar Közlönyben hivatalosan közzétett, hatályos joganyagot, illetve azok korábbi szövegváltozatait tartalmazza. Erre garancia, hogy az adatbázis közvetlenül a Magyar Közlöny számítógépes nyomdai tőpalcányának felhasználásával készül.

További információ:
06 (80) 200-723
www.mhk.hu

Megrendelőszelvény

Előfizetem a CD-JOGÁSZ® 1 / 5 / 10 / 25 / 100 munkahelyes változatát példányban.

Előfizetés kezdete: év hónap.

Éves előfizetési díj: 48 000 / 64 000 / 80 000 / 96 000 / 128 000 Ft + áfa, rendszerbelépési díj 6000 Ft + áfa.

Új előfizetőként részt veszek a kiadó nyereményakciójában, amelynek szabályait elfogadom.*

Név, cím:

Ügyintéző, telefon:

Kézbizetési cím és név:

Dátum: Cégszerű aláírás:

* A nyereményakció részletes szabályzata megtekinthető a kiadóban, vagy a www.mhk.hu oldalain olvasható.

Kérjük, hogy a szelvényt a Magyar Hivatalos Közlönykiadó 1394 Budapest 62, Pf. 361 postacímére, illetve a 266-8906-os vagy a 266-5190-es faxszámára küldje vissza. Megrendelését a cdjogasz@mhk.hu e-mail-címre is elküldheti. A megrendeléssel kapcsolatos további információért hívja az ingyenes 06 (80) 200-723 forródrót vonalat.

Tisztelt Előfizetők!

Tájékoztatjuk Önöket, hogy a kiadónk terjesztésében levő lapokra szóló előfizetésüket folyamatosnak tekintjük. Csak akkor kell változást bejelenteniük a 2002. évre vonatkozó előfizetésre, ha a példányszámot, esetleg a címlistát módosítják, vagy új lapra szeretnének előfizetni (pontosszállítási, név- és utcacím-megjelöléssel).

Azesetleges módosítás szíveskedjenek levélben vagy faxon megküldeni.

Felhívjuk szíves figyelmüket, hogy a lapszállításról kizárólag az előfizetési díj beérkezését követően intézkedünk. Fontos, hogy az előfizetési díjakat a megadott 10300002-20377199-70213285 sz. számlára utalják, illetve a kiadó által kiküldött készpénz-átutalási megbízáson fizessék be.

Készpénzes befizetés kizárólag a Közlönyboltban (1085 Budapest, Somogyi B. u. 6.) lehetséges. (Levélcím: Magyar Hivatalos Közlönykiadó, 1394 Budapest 62. Pf. 357. Fax: 318-6668.)

A 2002. évi lapárak

Magyar Közlöny	56 784 Ft/év	Nemzeti Kulturális Alapprogram Hírlevele	2 688 Ft/év
Az Alkotmánybíróság Határozatai	10 752 Ft/év	Oktatási Közlöny	13 776 Ft/év
Bányászati Közlöny	2 688 Ft/év	Önkormányzatok Közlönye	3 360 Ft/év
Belügyi Közlöny	14 448 Ft/év	Pénzügyi Közlöny	18 144 Ft/év
Cégközlöny	59 136 Ft/év	Pénzügyi Szemle	13 104 Ft/év
Egészségügyi Közlöny	14 784 Ft/év	Statisztikai Közlöny	7 728 Ft/év
Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Értesítő	10 416 Ft/év	Szociális és Munkavédelmi Közlöny	10 416 Ft/év
Határozatok Tára	13 104 Ft/év	Turisztikai Értesítő	6 720 Ft/év
Házi Jogtanácsadó	2 688 Ft/év	Ügyészségi Közlöny	4 032 Ft/év
Hivatalos Értesítő	8 400 Ft/év	Vízügyi Értesítő	7 392 Ft/év
Ifjúsági és Sport Értesítő	2 688 Ft/év		
Igazságügyi Közlöny	9 072 Ft/év	Élet és Tudomány	6 384 Ft/év
Gazdasági és Foglalkoztatási Közlöny	13 776 Ft/év	Ludové Noviny	1 680 Ft/év
Környezetvédelmi Értesítő	8 064 Ft/év	Neue Zeitung	2 688 Ft/év
Közlekedési és Vízügyi Értesítő	13 776 Ft/év	Természet Világa	3 696 Ft/év
Kulturális Közlöny	11 088 Ft/év	Valóság	4 032 Ft/év
Külgazdasági Értesítő	11 424 Ft/év		
Magyar Közigazgatás	5 376 Ft/év		

Az árak a 12%-os áfát is tartalmazzák.

A **Házi Jogtanácsadó** című lap előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címén:

Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. 1394 Bp. 62. Pf. 357 vagy faxon: 318-6668, vagy a www.mhk.hu/hj internetcímen található megrendelőlapon.

Telefon: 266-9290/234, 235 mellék.

Éves előfizetési díja 2688 Ft áfával.

A CD-JOGÁSZ hatályos jogszabályok hivatalos számítógépes gyűjteménye 2002. évi éves előfizetési díjai:

Önálló változat	48 000 Ft	25 munkahelyes hálózati változat	96 000 Ft
5 munkahelyes hálózati változat	64 000 Ft	50 munkahelyes hálózati változat	112 000 Ft
10 munkahelyes hálózati változat	80 000 Ft	100 munkahelyes hálózati változat	128 000 Ft

Egyszeri belépési díj: 6000 Ft. (Áraink az áfát nem tartalmazzák.)

Facsimile Magyar Közlöny. A hivatalos lap 2001. évfolyama jelenik meg CD-n az eredeti külalak megőrzésével, de könnyen kezelhetően.

Hatályos jogszabályok online elérése: a 3 naponta frissített adatbázis az interneten keresztül érhető el a www.mhk.hu címen. További információ kérhető a 06 (80) 200-723-as zöldszámon.

Szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal, a szerkesztőbizottság közreműködésével.

A szerkesztőbizottság elnöke: dr. Bártfai Béla, társelnöke: Nyéki József.

A szerkesztésért felelős: dr. Müller György. Budapest V., Kossuth tér 1—3.

Kiadja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó. Felelős kiadó: dr. Korda Judit vezérigazgató.

Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. Telefon: 266-9290.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadónál

Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., 1394 Budapest 62. Pf. 357, vagy faxon 318-6668.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Hivatalos Közlönykiadó a FÁMA Rt. közreműködésével. Telefon/fax: 266-6567.

Információ: tel./fax: 317-9999, 266-9290/245, 357 mellék.

Példányonként megvásárolható a kiadó Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. (tel./fax: 267-2780) szám alatti közlönyboltjában, illetve megrendelhető a www.mhk.hu/kozlonybolt internetcímen.

2001. évi éves előfizetési díj: 48 720 Ft. Egy példány ára: 140 Ft 16 oldal terjedelemtől, utána + 8 oldalanként + 84 Ft.

A kiadó az előfizetési díj évközbéli emelésének jogát fenntartja.

HU ISSN 0076—2407

01.1924 — Nyomja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert.